

GOEDE MUREN MAKEN

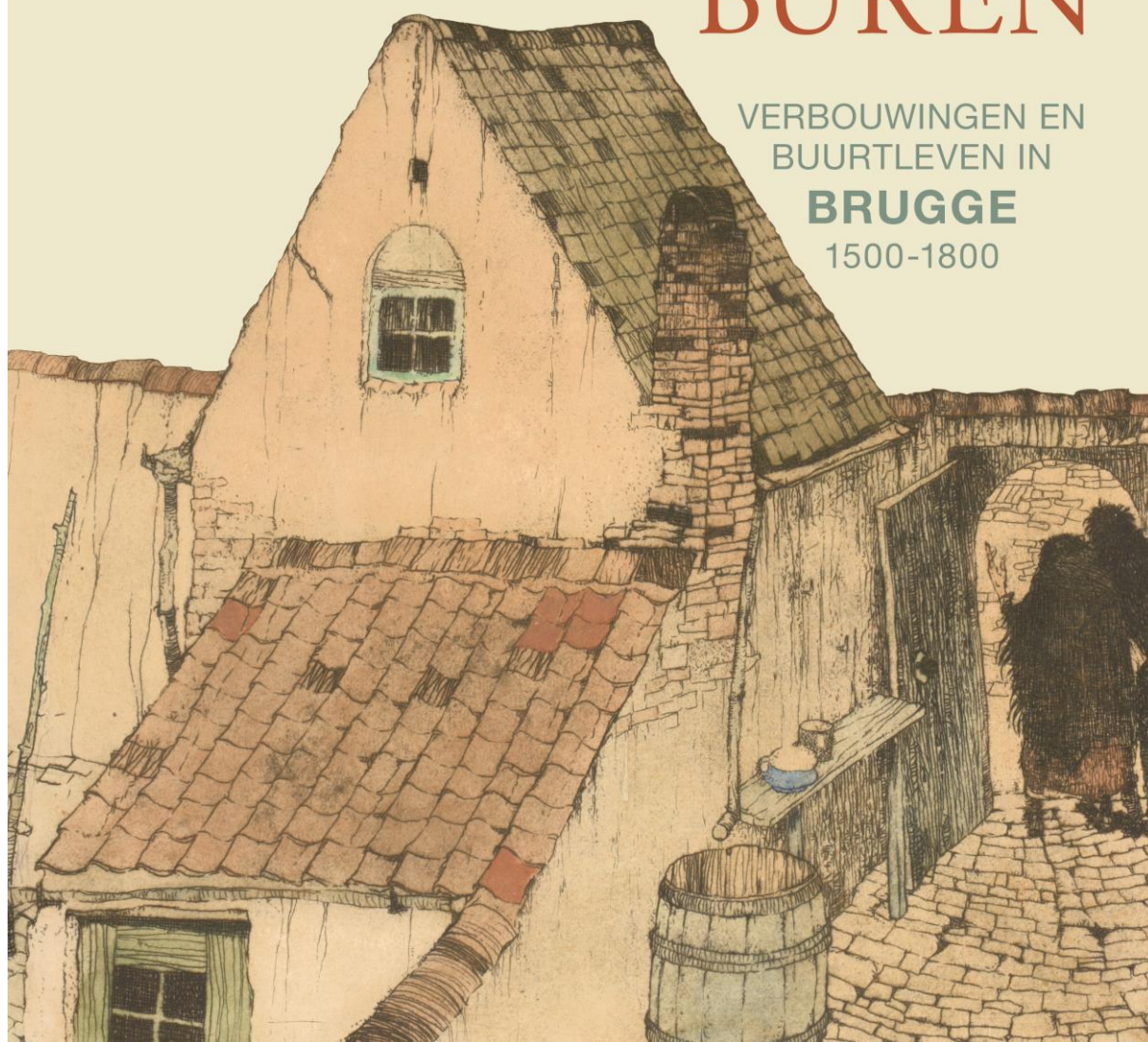
HEIDI
DENEWETH

GOEDE BUREN

VERBOUWINGEN EN
BUURTLEVEN IN

BRUGGE

1500-1800

Heidi Deneweth, *Goede muren maken goede burenen. Verbouwingen en buurtleven in Brugge (1500-1800)* (Brugge: Uitgeverij Van de Wiele, Genootschap voor Geschiedenis, vzw Levend Archief, 020)

In dit boek wordt onderzocht hoe de stedelijke, economische en sociaal-culturele veranderingen, die zich tussen de middeleeuwen en de negentiende eeuw in Brugge voltrokken, hun stempel hebben gedrukt op de bebouwde omgeving en hoe dit de burenenrelaties heeft beïnvloed. Omgekeerd wordt ook bekeken in hoeverre de veranderende samenstelling van buurten de aanpassingen in de bebouwde omgeving hebben versneld of afgeremd.

Een eerste hoofdstuk situeert het onderzoek binnen de bestaande historiografie over bouwen, wonen en buurtrelaties; schetst de methodologie van huizenonderzoek en microgeschiedenis, en bespreekt de gebruikte bronnen. Een tweede hoofdstuk schetst de veranderende positie van Brugge binnen haar ruimere stedelijke netwerk en de impact daarvan op de demografische evolutie en de sociaaleconomische samenstelling van de bevolking. Omdat het vooral de crises van de zestiende eeuw zijn geweest die nog lang daarna hun stempel op Brugge hebben gedrukt, leggen we in meer detail uit hoe de koopkracht van de bevolking toen werd ondermijnd. Dit leidde tot een crisis op de vastgoedmarkt en een verschuiving van koopwoningen naar huurwoningen. Rijke Bruggelingen zagen hierin een mooie kans op gewin en investeerden volop in opbrengstpanden. Als een gevolg daarvan zijn het stadslandschap en de sociale topografie aanzienlijk veranderd tussen 1500 en 1800. Deze informatie is nieuw voor Brugge en het is voor het eerst dat een groep vastgoedprijzen over een lange termijn zijn gereconstrueerd voor een vroegmoderne stad in de Zuidelijke Nederlanden.

Waar het tweede hoofdstuk de grote evoluties en trends voor de hele stad verklaart, behandelen de drie volgende hoofdstukken de private huisvesting. We kozen hiervoor drie typewijken uit: 2 rijke bouwblokken nabij de Ridderstraat, een middenklassebuurt langs de Eekhoutstraat, en een volksere buurt tussen de Sint-Clarastraat en de Hoedenmakersstraat. Drie groepen actoren bepaalden het bouwen en verbouwen in een stedelijke omgeving: de eigenaars van het pand, de overheid die een steeds grotere greep op private woningbouw kreeg, en de burenen met wie duidelijke afspraken gemaakt moesten worden. Hoofdstuk drie focust op de interactie tussen overheid en eigenaars en toont aan hoe de stedelijke overheid vanuit haar bekommernis om openbare veiligheid en gezondheid de keuze van bouwmaterialen en de aanleg van nutsvoorzieningen beïnvloed heeft. In haar streven naar een betere afbakening tussen private en publieke ruimte introduceerde het stadsbestuur ook bouwvergunningen die in de loop van de bestudeerde periode evolueerden tot een machtsinstrument waarmee Brugge de esthetiek van de stedelijke ruimte trachtte te beïnvloeden. De hoofdstukken vier en vijf onderzoeken de interactie tussen eigenaars en hun burenen naar aanleiding van verbouwingen. Voor Brugge bestaan al uitstekende overzichtswerken over huizenbouw, architectuurgeschiedenis en monumentenzorg. Dit boek hanteert een totaal andere invalshoek en richt zich op een triviale bouwkundig niveau. Het zijn vooral dakgoten, zijgevels, tuinmuren, vensters met inkijk op buurpercelen, afwateringen, gemeenschappelijke toiletten en waterputten, en zij- of achteruitgangen met doorgang over buurpercelen die overleg met burenen vereisen en waarover al eens ergernissen en conflicten ontstaan en die ons veel nieuwe informatie aanreiken over de bebouwde omgeving en het comfort van nutsvoorzieningen. Dit leert ons veel over het dagelijks leven in Brugge. Hoofdstuk vier schetst het juridisch kader waarbinnen burenen samen hun verbouwingen aanpakten en toont aan hoe in de late middeleeuwen langzamerhand een aaneengesloten straatbeeld is ontstaan. Het verdwijnen van afwateringsstroken tussen de huizen en de privatisering van steegjes bleef een impact hebben op aanpassingswerken van zijgevels, dakgoten en vensters maar bemoeilijkte ook de toegankelijkheid van

percelen. Hoofdstuk vijf buigt zich over nutsvoorzieningen zoals toiletten en beerputten, watervoorziening en afwatering, en leidt ons doorheen de tuinen.

Het zesde hoofdstuk behandelt twee rode draden die doorheen het boek liepen. Eerst worden alle verbouwingen in hun totaliteit bekeken, waardoor we heel gedetailleerd kunnen aantonen hoe die langzamerhand de structuur en het uitzicht van elke typewijk veranderd hebben. Vervolgens bekijken we de manieren waarop eigenaars en bewoners interageerden met hun burens en de overheid. Waar en wanneer hadden ze gemeenschappelijke belangen? Wanneer en hoe oefenden ze subtiele druk uit om problemen versneld aan te pakken? Hoe frequent waren burenruzies die voor het gerecht beslecht moesten worden? Hadden verschillende categorieën eigenaars op basis van gender, rijkdom of macht ook andere drukingsmiddelen tot hun beschikking of was dat niet voor iedereen nodig? En ten slotte, wat vertelt dat alles ons over de veranderende burensrelaties in Brugge?

De tekst van dit boek wordt niet online aangeboden, maar het boek kan worden besteld bij het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge via [deze link](#) of via Levend Archief te Brugge.

Het boek wordt ook te koop aangeboden in het Stadsarchief van Brugge, Burg 11, bus A, 8000 Brugge en via de betere boekhandel.

Het boek *Goede muren maken goede burens. Verbouwingen en buurtleven in Brugge (1500-1800)* is voornamelijk gebaseerd op deel drie (van vijf) van mijn proefschrift: Heidi Deneweth, *Huizen en mensen. Wonen, verbouwen, investeren en lenen in drie Brugse wijken van de late middeleeuwen tot de negentiende eeuw* (Brussel 2008) (onuitgegeven doctoraatsverhandeling Vrije Universiteit Brussel) dat ter inzage is in de bibliotheek van de Vrije Universiteit Brussel en in de leeszaal van het Stadsarchief van Brugge. In het proefschrift is al het bronnenmateriaal verwerkt in bijlagen en kaarten. Om andere onderzoekers de mogelijkheid te bieden dit materiaal verder te exploreren of het als comparatief materiaal in hun eigen onderzoek te betrekken, wordt deze selectie van bijlagen aangeboden via de website van het Genootschap voor Geschiedenis. We bevelen de lezer sterk aan om die kaarten in de correcte context van dit boek te interpreteren.

De databases waarop mijn onderzoek deels was gebaseerd zijn beschikbaar in het Brugse Stadsarchief. Het gaat om de *belastingen zestendelen* van 1571 (Sint-Niklaaszestendeel), 1583 (de zestendelen van Sint-Jan, Sint-Donaas, Onze-Lieve-Vrouw, Sint-Jacobs en Carmers) en 1667 (hele stad) die ik zelf in een database heb ingevoerd en ter beschikking van het Stadsarchief heb gesteld. Daarnaast mocht ik dankbaar gebruik maken van de database *registers van de zestendelen*. Dat laatste bestand omvatte ten tijde van mijn onderzoek alle informatie in verband met eigendomsoverdrachten en financiële transacties voor 23 procent van alle huizen van de stad. Ondertussen zijn die bestanden al verder aangevuld, zodat geïnteresseerden beter naar de originele bestanden van het Stadsarchief kunnen teruggrijpen.

De kaarten die in deze bijlagen zijn opgenomen, werden in 2006-2007 getekend in Adobe Illustrator door Nico Inslegers en werden gefinancierd door de Stad Brugge en het onderzoekscentrum HOST (Historisch Onderzoek naar Stedelijke Transformatieprocessen) van de Vrije Universiteit Brussel, waarvoor veel dank. Die kaarten worden hier ter beschikking gesteld voor lokaal historisch onderzoek of als comparatief materiaal. Copyrights blijven bij Heidi Deneweth (heidi.deneweth@vub.be).

In de tekst van de bijlagen wordt in voetnoot in verkorte vorm verwezen naar publicaties. Achteraan is een korte bibliografie opgenomen met volledige gegevens.

Overzicht van de bijlagen

1. Overzicht van de percelen per typewijk en oud-kadastrale bronvermeldingen
2. Concordantietabellen oud en hedendaags kadaster
3. De evolutie van het aantal woningen in de typewijken, 1580-1900
4. Beroepsindicaties van eigenaars en huurders in de typewijken
5. Huurwaarden en woninggebruik in de drie typewijken
6. Administratieve indeling van Brugge in 1583 en 1667
7. Dakgoten
8. Zijgevels
9. Lichtinval
10. Toegankelijkheid van de percelen
11. Toiletten
12. Watervoorziening
13. Afwatering
14. Tuinomheiningen en beplanting
15. Conflicten

Deze bijlage geeft een overzicht van alle huizen in de besproken typewijken. Basis van het onderzoek vormden de registers van de zestendelen (Stadsarchief Brugge, Oud archief, reeks 138) die door de werkgroep Enter van het Stadsarchief Brugge worden ontsloten. Hierbij werd overeengekomen om alle huizen in de pre-kadastrale periode te benoemen naar hun zestendeelnummer; te vergelijken met de perceelnummers voor de periode van het hedendaags kadaster (1835-heden). Dit oude kadasternummer is samengesteld uit drie letters die het zestendeel aanduiden en vier cijfers die de folio weergeven. Zo staat DON/1279 voor het perceel dat op folio 1279 van het register voor het Sint-Donaazestendeel zijn eerste inschrijvingen kreeg. Op het einde van deze folio is verwezen naar de vervolfolio, hier 1735, en zo verder tot op het einde van de inschrijvingen voor het Ancien Régime. In de tabellen die na deze inleiding volgen, geven we voor elk huis het zestendeelnummer volledig en sommen we de vervolfolio's op zonder het prefix.¹ De folio's aangeduid met een * zijn zowel recto als verso beschreven. Samenvoegingen van huizen en opsplitsingen tonen we hier niet aan, omdat die informatie te onvolledig uit deze kadastrale bron bleek. Per zestendeelnummer geven we ook het aantal inschrijvingen die verwijzen naar officiële en onderhandse akten. Het gaat hoofdzakelijk om eigendomsoverdrachten, hypotheeken en burenovereenkomsten.² Een zeldzame keer werd ook een vonnis van een rechtscollège opgenomen in zoverre het betrekking had op de woning in kwestie. Gedeeltelijke afbetalingen en cassaties van renten werden in de marges van de zestendelen genoteerd. Wij hebben ze hier niet als afzonderlijke transacties meegeteld.

1.1. Groot Vierkant

Als rijke wijk kozen we twee aaneenpalende huizenblokken in het zogenaamde "Groot Vierkant", een van de oudste kernen van de stad. Het ene huizenblok is begrensd door de Sint-Walburgastraat, Middelburgstraat, Twijnstraat en Ridderstraat. Het maakt deel uit van de vijfde cirkel van het Sint-Janszestendeel, zoals beschreven door L. Gilliodts-van Severen in *Les Régistres des 'Zestendeelen' ou le Cadastre de la Ville de Bruges de l'année 1580* (Bruges, 1894) op de pagina's 52-54.

Sint-Walburgastraat zuid:	JAN/0188-JAN/0196
Middelburgstraat oost:	JAN/0197-JAN/0199
Twijnstraat noord:	JAN/0221-JAN/0225
Ridderstraat west:	JAN/0226-JAN/0228

Het andere blok is begrensd door Ridderstraat, Korte Ridderstraat, Sint-Maartensplein, Boomgaardstraat en Hoogstraat. Dit huizenblok vormt de zevende cirkel van het Sint-Janszestendeel. L. Gilliodts-van Severen beschrijft die op de pagina's 56-58 van eerder aangehaald werk. Het betreft volgende zestendeelnummers:

Ridderstraat oost:	JAN/0259 ² -JAN/0272
Korte Ridderstraat zuid:	JAN/0273-JAN/0277
Sint-Maartensplein west:	JAN/0278-JAN/0279
Boomgaardstraat west:	JAN/0280-JAN/0281 ²
Hoogstraat noord:	JAN/0282-JAN/0287

---

¹ In de bronnen van 1580 tot 1800 wordt naar "folio's" uit de zestendelen verwezen. Strikt beschouwd gaat het om bladzijden, omdat elke kant van het blad een paginanummer kreeg. Pas in de laatste registers van de achttiende eeuw gaat het effectief om folio's: 1 nummer per blad, maar wel recto en verso beschreven voor hetzelfde huis.

² Het heeft geen zin om alle referenties van de akten in de protocollen van de klerken van de vierschaar weer te geven, omdat ze ook in de registers van de zestendelen zelf zijn vermeld. Waar nodig zijn deze bronverwijzingen in de tekst zelf en in de bijhorende bijlagen opgenomen.

1.2. Eekhoutstraat-Pandreitje

Voor de middelrijke wijk kozen we twee aanpalende huizenblokken aan de oostkant van de Eekhoutstraat. Het ene huizenblok is begrensd door Rozenhoedkaai, Pandreitje, Geerolfstraat en Eekhoutstraat. Het andere huizenblok ligt tussen Geerolfstraat, Pandreitje, Willemstraat en Eekhoutstraat. Deze huizenblokken maakten in 1580 grotendeels deel uit van de 20ste cirkel van het Sint-Donaaszestendeel. Alleen de Rozenhoedkaai werd meegenomen in de 7de cirkel van hetzelfde zestendeel. Na de herindeling van de cirkels van het Sint-Donaaszestendeel in 1631 hoorden de Eekhoutstraat, Willemstraat en Geerolfstraat tot de 21ste cirkel; de Rozenhoedkaai maakte deel uit van de 8ste cirkel. De zestendeelnummers van de huizen bleven ongewijzigd. L. Gilliodts-van Severen somt alle huizen op per straat op pagina 105 voor de Rozenhoedkaai en op de pagina's 136-137 voor de overige straten. Het betreft volgende nummers:

Rozenhoedkaai zuid:	DON/0280-DON/0286. Door een gewijzigde oriëntatie kwam ook het huis DON/1312 aan de Rozenhoedkaai te liggen (in plaats van de Eekhoutstraat zoals daarvoor).
Pandreitje west:	kreeg pas aan het einde van de 18 ^{de} eeuw afzonderlijke bebouwing, die overigens is genoteerd op de zestendeelnummers van de oorspronkelijke percelen.
Willemstraat noord:	DON/1279-DON/1284
Eekhoutstraat oost:	DON/1285-DON/1293
Geerolfstraat zuid:	DON/1294-DON/1297
Geerolfstraat noord:	DON/1298-DON/1301
Eekhoutstraat oost:	DON/1302-DON/1311 (aanvankelijk ook DON/1312)

1.3. Sint-Clarastraat

Als armere wijk kozen we een groot huizenblok aan de rand van de parochie Sint-Gillis waar in 1580 toch nog voldoende eigenaars woonden. Het huizenblok is begrensd door de Schrijversstraat, Hoedenmakersstraat, Maagdendal, Sint-Clarastraat en Jan Miraelstraat. Het blok maakt deel uit van de zevende cirkel van het Sint-Niklaaszestendeel. In een vorig deel wezen we op de afwijkende cirkelindeling voor dit zestendeel, vandaar dat de perceelnummers elkaar niet goed opvolgen. Gilliodts-van Severen beschrijft de wijk op de pagina's 277-280 van zijn ontsluiting. Het betreft volgende nummers:

Schrijversstraat noord:	NIK/0778, NIK/0782-NIK/0787
Hoedenmakersstraat west:	NIK/0811, NIK/0812, NIK/0815, NIK/0818, NIK/0819, NIK/0821-NIK/0824, NIK/0827-NIK/0830
Maagdendal zuid:	NIK/0833
Sint-Clarastraat oost:	NIK/0834-NIK/0838
Sint-Clarastraat zuid:	NIK/0839-NIK/0850
Jan Miraelstraat oost:	NIK/0851-NIK/0854

Bij de verwerking van de gegevens bleek dat L. Gilliodts-van Severen twee huizen aan de noordkant van de Schrijversstraat over het hoofd had gezien: NIK/0779 en NIK/0780. Ook die huizen zijn uiteraard mee verwerkt.

1.1. Groot Vierant – Ridderstraat en Sint-Walburgastraat

Straat	Huis	Folio's	Inschrijvingen	
Ridderstraat oost	JAN/0259 ²	259 ² , 1439, 1667, 1745, 1987, 2797	27	
	JAN/0260 ²	260 ² , 2028, 2165, 2311	21	
	JAN/0261 ²	261 ² , 1509, 1552, 1653, 2168, 2796, 2947*, 2948*	28	
	JAN/0262	262, 1571, 2228, 2521	32	
	JAN/0263	263, 1067, 1547, 1595, 1677	27	
	JAN/0264	264	2	
	JAN/0265	265, 1683	11	
	JAN/0266	266, 1276, 1446, 1696, 2760, 2950*, 2960*, 2961*, 2969*, 2984*, 3005	48	
	JAN/0267	267	4	
	JAN/0268	268, 1513, 2361	16	
	JAN/0269	269, 1992	10	
	JAN/0270	270, 2957	10	
	JAN/0271	271	3	
	JAN/0272	272	6	
	Korte Ridderstraat zuid	JAN/0273	273	8
		JAN/0274	274, 2732	15
		JAN/0275	275, 2733	11
JAN/0276		276, 1249, 2496	20	
JAN/0277		277, 2340, 2938	19	
Sint-Maartensplein	JAN/0278	278, 1428, 2155, 2516	29	
	JAN/0279	279, 1442	12	
Boomgaardstraat west	JAN/0280	280, 1164, 1605, 1845	24	
	JAN/0281	281, 1508	11	
	JAN/0281 ²	281 ² *	1	
Hoogstraat noord	JAN/0282	282, 1112, 1530, 1742, 1749, 2020, 2589	37	
	JAN/0283	283, 1173, 1614, 2243	28	
	JAN/0284	284, 1487, 2314	26	
	JAN/0285	285, 1194, 1501, 2817	24	
	JAN/0286	286, 1980, 2477, 2500	30	
	JAN/0287	287, 2138	12	
Totaal Ridderstraat	30 percelen	107 folio's	552	

Straat	Huis	Folio's	Inschrijvingen
Sint-Walburgastraat zuid	JAN/0188	188 (perceelsnummer werd nooit gebruikt)	0
	JAN/0189	189, 1624, 1888, 2042	19
	JAN/0189 ²	189 ² (perceelsnummer werd nooit gebruikt)	0
	JAN/0190	190, 1852, 2523	21
	JAN/0191	191, 1359, 1934, 2647, 2898	25
	JAN/0192	192, 1174, 1390, 2159, 2638, 3013	40
	JAN/0193	193, 1523, 2266, 2641*, 2996	33
	JAN/0194	194, 2695	15
	JAN/0195	195, 1400, 1629, 1951	20
	JAN/0196	196, 1413, 1687, 2119, 2557, 2558	37
Middelburgstraat oost	JAN/0197	197, 1548, 2087, 2333, 3015	28
	JAN/0198	198, 1517, 1954, 1994, 2501, 2531, 2532	35
	JAN/0199	199, 1809, 3006	20
Twijnstraat noord	JAN/0221	221	5
	JAN/0222	222, 1317, 1579, 1904, 2889	42
	JAN/0223	223, 1476, 2101	13
	JAN/0224	224, 1154, 1449, 1500, 1603, 1721, 1942, 2122, 2916	39
	JAN/0225 (1)	225, 1221, 1271	23
Riddersstraat west	JAN/0226	226, 1472, 1528, 1536, 2257, 2541, 2745	41
	JAN/0227	227, 1201, 2607	22
	JAN/0228	228, 1203, 1379, 1662, 1728, 2592, 2605, 2606	36
Totaal St-Walburgastraat	19 percelen	92 folio's	888
Totaal Riddersstraat	30 percelen	107 folio's	552
Totaal Groot Vierkant	49 percelen	199 folio's	1440

1.2. Eekhoutstraat

Straat	Huis	Folio's	Inschrijvingen
Willemstraat noord	DON/1279	1279, 1735, 3307	20
	DON/1280	1280	3
	DON/1281	1281, 1728, 2975, 3164	25
	DON/1282	1282; 1649 (oost); 1677, 2540, 2900 (west)	30
	DON/1283	1283, 1695, 2545, 3464	30
	DON/1284	1284	0
Eekhoutstraat oost	DON/1285	1285, 1839, 2024, 2415, 3438	26
	DON/1286	1286, 1765, 2269, 2286, 2295, 2849, 3338	34
	DON/1287	1287, 1665, 1894, 2793, 3312	33
	DON/1288	1288, 1588, 2354	22
	DON/1289	1289, 1465, 1664, 3358	31
	DON/1290	1290, 1537, 1551, 1840, 2165, 2649, 3089	50
	DON/1291	1291, 2158, 2327, 2618, 3167	27
	DON/1292	1292, 1659, 1887, 3283	30
	DON/1293	1293, 1700, 2612, 3109	34
	Geerolfstraat zuid	DON/1294	1294, 1658, 2613, 3576
DON/1295		1295, 1699, 3261	23
DON/1296		1296, 1504, 2700	19
DON/1297		1297, 1536, 2565	20
Geerolfstraat noord	DON/1298	1298, 1401, 2181, 2580, 2584, 2823, 3049, 3144	47
	DON/1299	1299, 2810, 3354	20
	DON/1300	1300, 2259	21
	DON/1301	1301, 3271	9

Straat	Huis	Folio's	Inschrijvingen
Eekhoutstraat oost	DON/1302	1302, 1763	20
	DON/1303	1303, 1429, 3178	28
	DON/1304	1304, 2039, 2233, 2920, 2945, 3042	31
	DON/1305	1305, 1482, 1831, 2017, 3218	27
	DON/1306	1306, 1650, 2137, 2234, 3265	32
	DON/1307	1307, 2086	16
	DON/1308	1308	6
	DON/1309	1309, 1690, 1773, 2450, 3198	26
	DON/1310	1310, 2333, 2995, 3380	24
	DON/1311	1311, 2066, 2641, 2742, 2807, 3023, 3118, 3221, 3415, 3584	55
Rozenhoedkaai zuid	DON/1312	1312, 1674, 1985, 2642, 2808, 3416	51
	DON/0280	280, 1407, 1580, 3163	32
	DON/0281	281, 1758, 2711, 3190	35
	DON/0282	282, 1697, 2575, 3107	28
	DON/0283	283, 1488, 2338, 3195, 3456	32
	DON/0284	284, 2922, 3183	15
	DON/0285	285, 2924	19
	DON/0286	286, 1495, 2188, 3170	11
Totaal Eekhoutstraat	41 percelen	165 folio's	1077

1.3. Sint-Clarastraat

Straat	Huis	Folio's	Inschrijvingen
Schrijversstraat noord	NIK/0778	778, 3637	14
	NIK/0779	779, 1964	23
	NIK/0780	780*, 1655, 1992, 3857	32
	NIK/0782	782, 1474, 1819, 2022, 3464	34
	NIK/0783	783, 1766, 2499, 3099, 3716	31
	NIK/0784	784, 3543	17
	NIK/0785	785, 1813, 3071	26
	NIK/0786	786, 1814	21
	NIK/0787	787, 1931, 2184, 3664	30
Hoedenmakersstraat west	NIK/0811	811, 1947, 3542	22
	NIK/0812	812	0
	NIK/0815	815, 1785, 2542, 2881, 3802	28
	NIK/0818	818, 1793	15
	NIK/0819	819, 1794, 1873, 2139, 2239, 2363, 3663	32
	NIK/0821	821, 2170	9
	NIK/0822	822, 1848	11
	NIK/0823	823, 1543, 3241	22
	NIK/0824	824, 1713, 2418, 3552	30
	NIK/0827	827	9
	NIK/0828	828, 2777	13
	NIK/0829	829, 1585, 1982, 2106, 2263, 3080	30
	NIK/0830	830	7
Maagdendal zuid	NIK/0833	833, 2241, 2357, 2552, 2701, 2836	37
Sint-Clarastraat oost	NIK/0834	834, 3373	16
	NIK/0835	835, 2216, 3374	19
	NIK/0836	836	11
	NIK/0837	837	8
	NIK/0838	838	0

Straat	Huis	Folio's	Inschrijvingen
Sint-Clarastraat zuid	NIK/0839	839, 1654	19
	NIK/0840	840	12
	NIK/0841	841, 1477, 1516, 1653, 2384, 2675, 3624	38
	NIK/0842	842	13
	NIK/0843	843	11
	NIK/0844	844	3
	NIK/0845	845, 1609, 2029, 2493, 2882, 3555	42
	NIK/0846	846	11
	NIK/0847	847, 2001	17
	NIK/0848	848, 1614, 2112, 2197, 2391, 2879, 3246, 3736	55
	NIK/0849	849, 3102, 3587, 3368	31
	NIK/0850	850, 1715, 2465, 3503	32
Jan Miraelstraat oost	NIK/0851	851, 1429, 1809, 3311*	37
	NIK/0852	852	4
	NIK/0853	853	1
	NIK/0854	854, 2004	15
Totaal Sint-Clarastraat	44 percelen	130 folio's	888

SAMENVATTING			
Wijk	Huis	Folio's	Inschrijvingen
Sint-Walburgastraat	19 percelen	92 folio's	514
Riddersstraat	30 percelen	107 folio's	888
Eekhoutstraat	41 percelen	165 folio's	1077
Sint-Clarastraat	44 percelen	130 folio's	888
Algemeen totaal	134 percelen	494 folio's	3367

Het plan Popp van de stad Brugge geeft in de editie van 1865 voor elk perceelnummer (aangeduid op het perceel zelf) ook het Oostenrijks huisnummer weer (aangeduid op de straat voor het perceel). Dankzij deze editie kennen we het verband tussen het Oostenrijks huisnummer en het perceelnummer van het hedendaags kadaster. Doordat ook een fiscale bron van rond 1800 (*Belastingen op vensters en deuren*) is opgesteld aan de hand van het Oostenrijks huisnummer kennen we voor die periode de eigenaars en bewoners van die huizen. Ongeveer in dezelfde periode werden de laatste inschrijvingen genoteerd in de registers van de zestendelen (zie bijlage 1). Uit die laatste bronnenreeks kennen we de laatste eigenaar van vóór 1800. Voor die woningen waarvan de eigenaars dezelfde zijn in de *zestendelen* en in de fiscale bron, is het zeer waarschijnlijk dat het om hetzelfde huis gaat. In die gevallen kunnen we het Oostenrijks huisnummer koppelen aan het zestendeelnummer. De huizen waarvoor geen overeenkomende namen zijn gevonden worden ingepast tussen de huizen waarvoor de gegevens wel kloppen.

Concordantie voor *De Gouden Mauwe* in de Ridderstraat (JAN/0263, A4-68, A707)

Een concreet voorbeeld licht de werkwijze toe. In koopakten werden gebouwen ten opzichte van hun buurhuizen gesitueerd, alleen werden hierbij niet de kadastrale nummers gebruikt, maar wel de namen van de eigenaars of bewoners. Zo werd het huis JAN/0263 in 1583 beschreven als *een huis met toebehoren aan de oostkant van de Riddersstraat, nu de Gouden Mauwe genoemd, naast het huis vroeger van Cornelis van Houcke en nu de weduwe van Alexander van Cuelen, met gemeenschappelijke muur aan de zuidkant aan de ene kant en het huis van Silvester Pardo aan de noordkant aan de andere kant, achterwaarts strekkend met grond tot het huis en erf van Guillame Lanchevele en Melchior Mortijer, met alle bijbehorende erfdienstbaarheden*.⁴

Om die ligging goed te kunnen interpreteren, dienden we vooraf voor elk huis in het bouwblok een lijst op te stellen van de opeenvolgende eigenaars. De schrijfwijzen van die namen konden nogal variëren en voornamen werden al eens afgekort of verbasterd, maar meestal waren ze goed herkenbaar. Na vergelijking met de lijst van eigenaars bleek inderdaad dat de weduwe van Sanders (of Alexander) van Cuelen eigenares was van het zuidelijke buurhuis JAN/0262 en dat meester Jan Pardo tot 1583 eigenaar was van het noordelijke buurhuis JAN/0264. Interessanter wordt het als we het pand ook tegenover de achterburen kunnen situeren. Melchior Mortier was van 1559 tot 1567 eigenaar van JAN/0280. Guillame Lanchevene kocht datzelfde huis in 1567 en verkocht het na twee weken aan Pieter Pardo (toen eigenaar van JAN/0263!) om het een tijd later weer terug te kopen. Lanchevene bleef eigenaar tot 1585. We kunnen dus concluderen dat JAN/0263 gelegen was tussen de huizen JAN/0262 en JAN/0264 en achteraan aan het huis JAN/0280 paalde. Door hetzelfde stramien voor alle woningen te herhalen, zijn de huizen onderling perfect te situeren.

De volgende stap is de zestendeelnummers uit de jaren 1580 te koppelen aan de kadastrale nummers op het primitief plan van 1835. Daartoe wordt de laatste eigenaar in de *registers van de zestendelen* vergeleken met de eigenaar in de *belastingen op vensters en deuren*. Die fiscale bron somt per bouwblok alle eigenaars en huurders op per huis, met vermelding van het Oostenrijkse huisnummer. Diezelfde huisnummers zijn ook aangeduid op de editie van 1865 van de kadastrale plannen Popp.

---

³ D'HONDT (2001) 15-19. De grote mate van zekerheid waarmee de "link" tussen oud en nieuw kadaster wordt gelegd, klopt voor de "stabiele" wijken. Voor de buurten buiten het centrum waar de huisvesting is aangepast aan de sterke demografische groei in de negentiende eeuw, is het verband veel moeilijker te leggen op die manier.

⁴ SAB, OA, 198, 879, fo. 220 v.

In ons concrete voorbeeld werd de woning JAN/0263 in 1669 eigendom van de weduwe Van Blommeghem. Haar familie hield het huis aan tot het einde van het Ancien Régime, maar ging geen hypotheek aan en was nooit het slachtoffer van inbeslagnemingen, zodat we geen naam kennen van een laat 18de-eeuwse eigenaar. In de belastingsregisters stonden geen Van Blommeghems ingeschreven. Voor dat huis kunnen we het verband met het hedendaags kadaster niet rechtstreeks leggen. Het zuidelijke buurhuis JAN/0262 daarentegen was in 1773 verkocht aan Pieter Beukels die rond 1800 nog steeds eigenaar was van het huis A4-69. De noordelijke buurman Custis kocht zijn huis in 1700. In 1800 was nog steeds een nakomeling Custis eigenaar van A4-67. Ook voor de huizen JAN/0261² en JAN/0265 konden we het verband leggen, zodat we met gerust gemoed mogen concluderen dat de woning JAN/0263 overeenkwam met A4-68, op de plannen Popp aangeduid als A 707d. Het achterliggende perceel JAN/0280 werd in 1735 aangekocht door Joannes vander Stricht. Rond 1800 was ene Dominicq Custas (Custis?) eigenaar van A4-8, wat overeenkwam met perceel A 706. Ook voor dat huis was er geen directe concordantie, maar wel voor meerdere buurhuizen aan weerszijden. Op dezelfde manier wordt voor alle huizen in het bouwblok nagegaan met welk 19de-eeuws huis ze mogelijk overeenstemmen.

Voor dit onderzoek konden we het verband tussen oud en nieuw kadaster op deze manier met vrije grote zekerheid aanduiden voor het Groot Vierkant en de Eekhoutstraat. Voor Sint-Clara daarentegen bleek de perceelsstructuur dermate veranderd tussen 1800, 1835 en 1865 dat we de verbanden alleen konden leggen na het regressieve onderzoek via het notariaat. De hierna volgende tabellen voor het bouwblok aan de Sint-Clarastraat zijn pas tot stand gekomen na dat onderzoek. Over de concordantie tussen 1800 en 1835/1865 hebben we dankzij de Plannen Popp zekerheid. De concordantie tussen oud kadaster en het Oostenrijks huisnummer is in het rood opgenomen voor die huizen waarvan de concordantie is aangetoond.

In deze bijlage volgt per bestudeerd huizenblok eerst een detail uit het Plan Popp van 1865. De tabel vermeldt in achtereenvolgende kolommen:

- Zestendeelnummer (Zest. nr.)
- Laatste vermelde eigenaar in de registers van de zestendelen
- De datum waar deze eigenaar voor het laatste is vermeld in de zestendelen (Datum Z)
- Het Oostenrijkse huisnummer (Oost. nr.)
- De eigenaar die is vermeld in de *Belastingen vensters en deuren* (Eigenaar ca. 1800)
- Aanduiding of het om een huurwoning ging (H) dan wel een woning in gebruik van de eigenaar zelf (E) of een leegstaand huis (L), afgeleid uit de *Belastingen vensters en deuren* (kolom E/H)
- Perceelsnummer van het hedendaags kadaster zoals aangeduid op het plan Popp van 1865 (Kad. nr.)
- De eigenaar in 1835, aangeduid in de *oorspronkelijk aanwijzende tabel 208* van het hedendaags kadaster

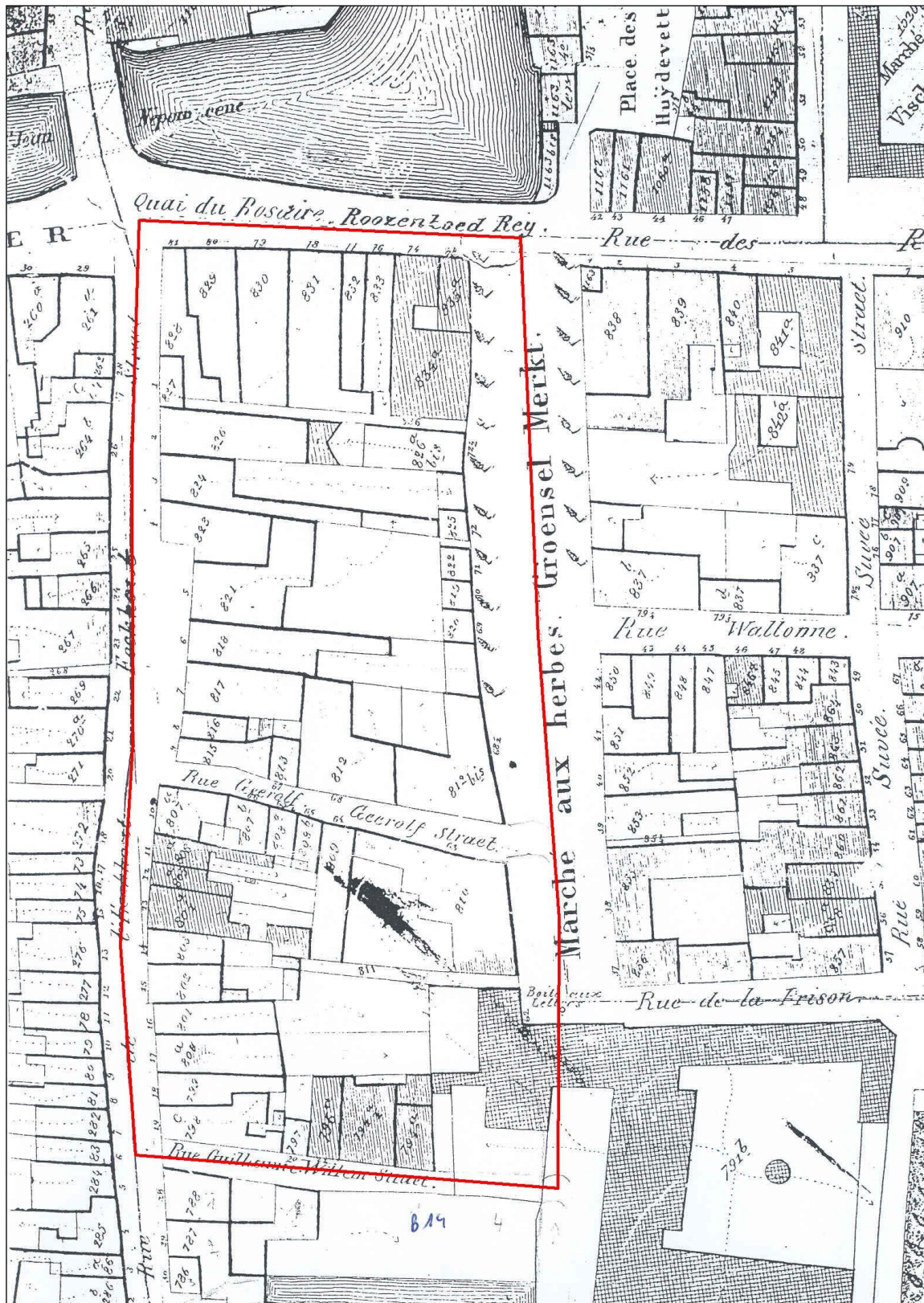

Zest. nr.	Laatste eigenaar zestend.	Datum Z	Oost. nr.	Eigenaar ca. 1800	E/H	Kad. nr.	Eigenaar 1835
JAN/0259 ²	Frans Delvael	1758	A4-72	Frans Delval	H	A 701	Antonius Sinave-Vandemale
JAN/0260 ²	Pieter Cools	1768	A4-71	Weduwe Cools-Charpentier	E	?	id.
JAN/0261 ²	Joannes G. Van Outrijve		A4-70	Van Outryve	H		id.
JAN/0281 ²						?	id.
JAN/0262	Pieter Beukels	1773	A4-69	Beuckels	H	A 707c	id.
JAN/0263	Weduwe van Blommeghem	1669	A4-68	Schieter Caperike	H	A 707d	id.
JAN/0264	Custis	1700	A4-67	Custis	E	A 708a	id.
JAN/0265	Colnet de Goubry	1781	A4-66	J.L. De Colnet	E	A 709	Jan Decroeser-van Caloen
JAN/0266	Jan Frans Roelandts	1792	A4-65	van Caloen ?	H	A 710a	Jan Baptiste Turgy
JAN/0267	François van Caloen	1786	A4-64	Weduwe van Caloen	E	A 711	Karel Doudan
JAN/0268	Joseph Macqué	1783	A4-63	Joseph Macqué	E	A 712	Marie Macqué en zussen
JAN/0269	Frans Delvael	1765	A4-62	Frans Delval	E	A 713	Annette van Caloen-Boudens
JAN/0270	Baron de Marency	1785	A4-61	Frans Marency	E	A 720	Frans van Caloen
JAN/0271	id.						
JAN/0272	id.						
JAN/0273	id.						
JAN/0274	Bruijnsteen	1664	A4-60	Joseph Van Heule	H	A 719	Frans van Caloen
JAN/0275	id.		A4-59	id.	H	A 718	Frans van Caloen
JAN/0276	Joannes Druck	1779	A4-58	Anne Therese Druck	E	A 717	Jan Rosseel
JAN/0277	Lucas Rosseel	1783	A4-57	Lucas Rosseel	H	A 716	Jean Anicaert
JAN/0278	Frans de Vos	1793	A4-10	De Vos, zoon	H	A 715	Therese Cools en zussen
JAN/0279	id.		A4-9	id.			
JAN/0280	Joannes vander Stricht	1735	A4-8	Dominicq Custas	H	A 706	Maria de Coninck
JAN/0281	Stephanus van Raest	1790	A4-7	Stephane vander Haest	E	?	?
JAN/0282	Joseph Roels	1763	A4-6	Erfgenamen Roels-Cressier	E	A 696 ² a	Philippus Gazet
JAN/0283	id.		A4-5	id.		A 696a	id.
JAN/0284	Frans Ely	1778	A4-4	Elij	H	A 697a	id.
JAN/0285	Jan B. en Marie Cambier	1774	A4-3	Cambier	H	A 698	Jacob Roels-Bertram
JAN/0286	Pieter vande Castele	1784	A4-2	Vande Castele	H	A 699	Philippe Vandecasteele
JAN/0287	Joannes Wielmaeker	1771	A4-1	Erfgenamen Wielmakers	H	A 700	Rolin Glorieux

Zest. nr.	Laatste eigenaar zestend.	Datum Z	Oost. nr.	Eigenaar ca. 1800	E/H	Kad. nr.	Eigenaar 1835
JAN/0188	ongebruikt nummer						
						A 810e / f	
JAN/0189	Jan Bauwens	1771					
JAN/0189 ²	ongebruikt nummer		A2-58	J. Vanoutryve	H	A 811	Benedictus Beeckman
JAN/0190	Weduwe Valckaert	1778	A2-59	Valckaert	H	A 812	Frans Marant
JAN/0191	Mathias Frans van Hamme	1778	A2-60	-	L	?	?
JAN/0192	Donatius Willaeyts	1793	A2-61	-	L	A 813	Jacob Debels
JAN/0193	Pieter Vermeulen	1790	A2-62	P. Devers	E	A 814	Antonius Steyaert-Vandenbussche
JAN/0194	Marie Magdelene Pavot	1792					
JAN/0195	Ollevier van Moortele	1748	A2-63	Albert Pavot	H	A 815	Frans Herbomez
	Pieter Gossaert	1776	A2-64	Gossaert	H	A 816	Jan Pieter Gilliodts
JAN/0196	Joanne Isabelle Dherbe	1776	A2-65	Weduwe Dherbe	H	A 817	Louis Vandepoele
?	?		A2-66	onbewoonde kelder	L	?	?
JAN/0197	Jacobus de Waele	1798	A2-67	Jaque de Waele	E	A 818	Louis Vandepoele
JAN/0198	Carel Loncke	1785	A2-68	Weduwe Loncke	E	A 819	Weduwe Loncke
	Franciscus Canneijt	1776	A2-69	Frans Caneyt	H	A 820	Helena Canneyt
JAN/0199	Pieter Derre	1796	A2-70	Pierre Derre	H	A 821	Pieter Derre
			A2-71	onbewoonde kelder			
JAN/0221	Anna van Blommeghem	1681	A2-72	Schietere de Caprycke	H	A 822	Pieter Derre
JAN/0222	Joanna Maes	1798	A2-73	Weduwe Maes	H	A 823	Anna Maes
JAN/0223			A2-74	Louis Legillon	H	A 824	Josephus Legillon
JAN/0224	Marie Caroline de Schietere	1781	A2-75	J. de Schietere	E	A 825	Karel van Wymelbeke-Vercauteren
						A 810 c	Weduwe Dufour
JAN/0225	Weduwe Rabaut	1770	A2-76	Weduwe Rabaut	E	A 810 f	Weduwe Dufour
JAN/0226	Joseph Lacrois	1785	A2-29	Joseph La Croix	E	A 809	Catharina Lacrois
JAN/0227	Bernardus de Deurwaerder	1788					
JAN/0228	id.		A2-30	Bernard de Deurwaerder	E	A 808	D'hanins de Moerkerke-de Deurwaerder

2.2. Typewijk Eekhoutstraat

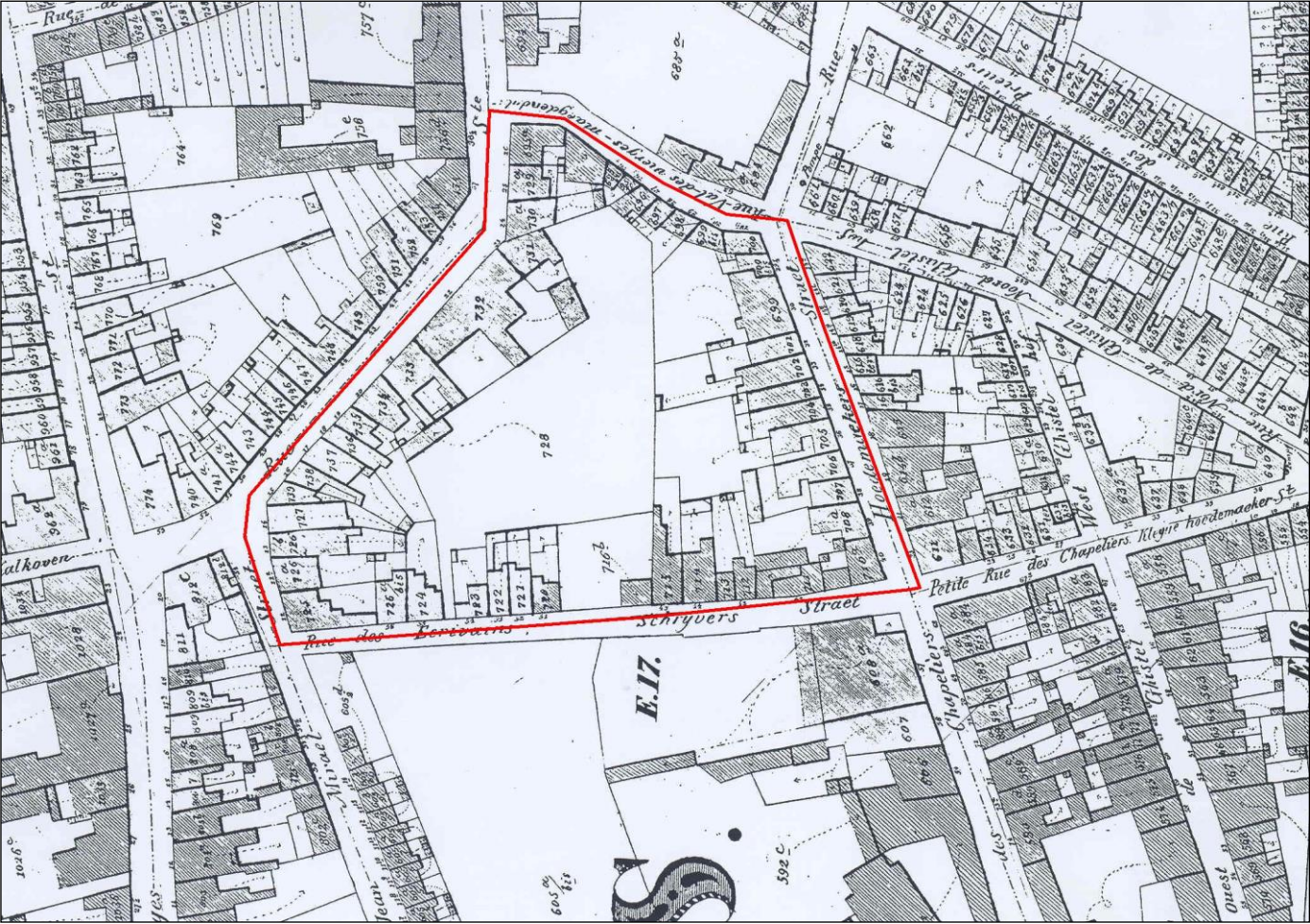

Kopie uit het plan Popp van 1865 (SAB, HA, Kadaster).
De Oostenrijkse huisnummers zijn aangeduid vóór de percelen.

Zest. nr.	Laatste eigenaar zestend.	Datum Z	Oost. nr.	Eigenaar ca. 1800	E/H	Kad. nr.	Eigenaar 1835
DON/1279	Dominicus de la Haye	1792	B14-24	onbewoond	L	B 790	Louis Michot
DON/1280	id.		B14-23	onbewoond	L	B 791	Louis Michot
DON/1281	Jacobus Vandewalle	1782	B 14-22	onbewoond	L	B 793	We. Jacobus Vandewalle
DON/1282	id.					B 794	id.
						B 794bis	id.
						B 795	Jan Vanheerswynghels
DON/1282	Weduwe Frans Guens	1786	B 14-21	De Zuttere	H	B 796	Catherine Dezutter
DON/1283	id.		B 14-20	Jean Herreman	E	B 797	Jan Surmont
DON/1284							
DON/1285	Joannes Janssens	1774	B 14-19	Eugene Herremans	H	B 798	Eugenius Hermans
DON/1286	Joseph de Pachtere	1789	B 14-18	Joseph De Pachter	E	B 799	kinderen Joseph De Pachtere
DON/1287	Pieter Beuckels	1783	B 14-17	Pierre Beuckels	H	B 800a	Jan Debrauwere
			B 14-16	Pierre Beuckels	H	B 801	Jan Debrauwere
DON/1288	Joannes Rijserdan	1798	B 14-15	Jean Rijsman	H	B 802	Jan Devoldere
DON/1289	Joannes Verpoorten	1782	B 14-14	Jean Verpoortere	H	B 803	weduwe La France-Demontigny
DON/1290	Joannes de Roo	1778	B 14-13	Jean Deroo	E	B 804a	Anna Theresia Steyaert
DON/1291	Joanne Vermeersch	1768	B 14-12	Hollaert	H	B 805a	id.
DON/1292	Pieter Schoone	1791	B 14-11	B. Schoone	E	B 806a	weduwe Roels-Beuckels
			B 14-10	-	H	B 807a	Jan Maertens
DON/1293	Jacobus Hiers	1778	B 14-66	onbewoond	L	B 807b	Jan Maertens
Gang						B 811	Jan Debrauwer-van Tyghem
DON/1294	Willebrordus Verpoorten	1793	B 14-65	Appollonie Furmout	E	B 808	Brigitte Minne
DON/1295	Jacobus Claeys	1793	B 14-64	Jacques Claeijs	E	B 809	Weduwe Tiberghien
DON/1296							
DON/1297	Eleonaire Coppieters	1793	B 14-63	Leonard Coppieters	E	B 810	Louis Ryelandt
DON/1298						B 812	Frans Duvivier
DON/1299	Joannes Rabaut	1798	B 14-68	Dokter Rabaut	E	B 812bis	Frans Duvivier
DON/1300	Karel de Pachter	1769	? ?		H	B 813	Jacobus Schockaert

Zest. nr.	Laatste eigenaar zestend.	Datum Z	Oost. nr.	Eigenaar ca. 1800	E/H	Kad. nr.	Eigenaar 1835
DON/1301			B 14-67	onbewoond	L	?	?
DON/1302	Weduwe Verreman	1761	B 14-9	notaris Vander Steene	H	B 815	Eduard Lagace
DON/1303	Joannes Rabaut	1798	B 14-8	Dokter Rabaut	H	B 816	We Lafrance-Demontigny
DON/1304	Marie Therese Gossaert	1780	B 14-7	Albert Pavot	H	B 817	Felix Declerck
DON/1305	Marie Therese Gossaert	1773	B 14-6	Albert Pavot	E	B 818	Felix Declerck
DON/1306	Jacobus Barvoet	1768	B 14-5	Frans Barvoet	H	B 821	Marie Barvoet
DON/1307							
DON/1308	Bernard Vleys	1741	B 14-4	B. Feijs	H	B 823	Hubertus Vanacker
DON/1309	Bernard Vervisch	1785	B 14-3	Bernard Vervisch	E	B 824	Eugene Hermans
DON/1310	Joannes van Sassenbrouck	1778	B 14-2	Jean Sassenbrouck	E	B 826	Jan van Sassenbrouck
						B 826bis	Jan van Sassenbrouck
DON/1311	Joannes Hachez	1804	B 14-1	Zoon Haezhez	H	B 827	Weduwe Dominicus Delahaye
DON/1312	Pieter Priem	1806	B 14-83	Ruddere	H		
			B 14-82	onbewoonde kelder	L	B 828	Karel Dewulf
			B 14-81	Ruddere	H		
			B 14-80	onbewoonde kelder	L	B 829	Karel Dewulf
DON/0280	Frans van Wallegem	1794	B 14-79	Frans van Wallegem	E	B 830	Cesar Synave
DON/0281	Charles Dispersijn	1797	B 14-78	Charles Dispersin	E	B 831	Hubertus Herremans
DON/0282	Jacobus Verburgh	1766	B 14-77	Marie Caneel	E	B 832	Weduwe Frans van Rie
			B 14-76	onbewoond	L	?	
DON/0283	Andries Rau	1791	B 14-75	Raus	H	B 833	Weduwe Jacobus Noroo
DON/0284	Weduwe Eduard de Pauw	1765	B 14-74	Joseph de Pau	E	B 834a	Frans Herreboudt
DON/0285	id.	1746	id.	id.		id.	id.
DON/0286	Familie de Pauw	1782	B 14-73	id.		B 835	
Gang						B 836	Frans Herreboudt
DON/1306	Marie Beuckels	1770	B 14-69	P. Beuckels	H	B 820	We Roels-Beuckels
DON/1306	Marie Beuckels	1770	B 14-70	P. Beuckels	H	B 819	We Roels-Beuckels
DON/1306	Marie Beuckels	1770	B 14-71	P. Beuckels	H	B 822	We Roels-Beuckels
DON/1306	Marie Beuckels	1770	B 14-72	P. Beuckels	H	B 825	We Roels-Beuckels

2.3. Typewijk Sint-Clarastraat

Kopie uit het plan Popp van 1865 (SAB, HA, Kadaster). De Oostenrijkse huisnummers staan vóór de huizen.

Zest. nr.	Laatste eigenaar zestend.	Datum Z	Oost. nr.	Eigenaar ca. 1800	E/H	Kad. nr.	Eigenaar 1835	
NIK/0854	Jac. Vermeersch	1790	E 17-12	Vermeersch	H	E 725	Kinderen Jan Duvivier	
NIK/0853								
NIK/0852								
NIK/0851	P.J. vanden Driessche	1799	E 17-13	Vandendriessche	E	E 726	Frans Clarisse	
NIK/0850	Carel de Brauwer	1765	E 17-14	Joseph de Brauwer	H	E 727	Jan Debrauwere-Ruebens	
NIK/0849w	Lodewijk Cleenwerck	1795	E 17-15	L. Cleenwerk	E	E 739	Pieter Vanmoere-Kindts	
NIK/0849o	Marie de Meulenaere	1784	E 17-16	E. Scockaert	H	E 738	Isabelle Rudd en zussen	
NIK/0848	Francisca van Thienen	1794	E 17-17	Mevr. Van Thienen	E	E 737	Weduwe Hubert Depoorter	
NIK/0847	P.J. Hermans	1784	E 17-18	Leemans-Donche	H	E 736	Weduwe Bernard Devos	
NIK/0846	Siquet	1761	E 17-19	Id.	H	E 735	Anna Jooris	
NIK/0845	De Vreese	1756	E 17-20	Mevr. De Change	H	E 734	Anna Jooris	
NIK/0837 tot NIK/0844			E 17-21	Erfgenamen J. Vermeire	L	E 733	Jan Jacobus Vermeire	
Jan Vermeere			1770	E 17-22	Erfgenamen J. Vermeire	E	E 732	Jan Jacobus Vermeire
				E 17-23	Erfgenamen J. Vermeire	H	E 731	Jan Jacobus Vermeire
NIK/0836	Rupertus Houvenaghel	1792	E 17-24	R. Hoffenaeghel	H	E 730	Rupertus Houvenaghel	
NIK/0835	Robertus Hoevenaeghel	1794	E 17-25	R. Hoffenaeghel	E	E 729	Rupertus Houvenaghel	
NIK/0834	Robertus Hoevenaeghel	1794	E 17-26	R. Hoffenaeghel	H	E 695	Rupertus Houvenaghel	
?						E 695bis	Rupertus Houvenaghel	
?						E 695ter	Rupertus Houvenaghel	
			E 17-27	Erfgenamen J. Vermeire	L	E 696	Jan Jacobus Vermeire	
NIK/0833	Jan Vermeere	1770	E 17-28	Erfgenamen J. Vermeire	H	E 697	Jan Jacobus Vermeire	
?			E 17-29	Coppyn	H	E 698	Pieter Vannieuwenhuysse	
						E 699bis	Isabella Denys	
						E 700	Isabella Denys	
						E 700bis	Isabella Denys	
NIK/0829-30	Pieter Denijs	1778	E 17-30	Mevr. Denys	E	E 699	Isabella Denys	
NIK/0828	Judocus Steyaert	1732	E 17-31	Louwage	H	?	?	
NIK/0827	Philippe Blomme	1795	E 17-32	Blomme	E	E 701	Weduwe Philippus Blomme	
NIK/0824	Niclaeij's Hofmand	1792	E 17-33	Hofman	E	E 702	Jan Hilderson	
NIK/0823	M.J. Janssens	1761	E 17-34	E.A. Herman	H	E 703	Weduwe Frans Frere	
			E 17-35	Mevr. Smidt	H	E 704	Theresia Bonte / Marie Depla	
NIK/0819	Guillaume Pluvier	1775	E 17-36	id.	H	E 705	id.	

Zest. nr.	Laatste eigenaar zestend.	Datum Z	Oost. nr.	Eigenaar ca. 1800	E/H	Kad. nr.	Eigenaar 1835
NIK/0815-18	Frans Frere	1787	E 17-37	F. Frere	E	E 706	Weduwe Frans Frere
			E 17-38	id.	H	E 707	id.
?	?	?	E 17-39	de Schieter	H	E 708	id.
NIK/0811	Frans Herswinghels	1783	E 17-40	van Herswynghels	H	E 709	Jan Piesens
			E 17-41	id.	H	E 710	id.
NIK/0787	Calis	1789	E 17-42	P. Outryve	H	E 711	Bernard Verhulst
NIK/0786						E 712	Jacobus Vanhoucke
NIK/0785	Pieter Allaert	1773	E 17-43	Mevr. Koninck	H	E 713	id.
NIK/0784	Mel	1794	E 17-44	Mevr. Koninck	H	E 714	Jan Debuck-Kemel
NIK/0783	Stiensmaeght	1780	E 17-45	M. De Mol	E	E 715	Jeanne Vanvyve en zussen
NIK/0782	De Cueninck	1779	E 17-	?		E 716	Weduwe Frans Frere
			E 17-	?		E 717	id.
			E 17-	?		E 718	id.
			E 17-	?		E 719	id.
NIK/0780	Servaese	1787	E 17-51	Sauvage	E	E 720	Frans Vandepitte
NIK/0779	Tavernier	1793	E 17-52	J. Pauli	H	E 721	Philippe Jooris
NIK/0778	Reuse	1784	E 17-53	J. Verpoot	H	E 722	Pieter van Iseghem
Afsplitsing van NIK/0845			E 17-54	H. Vande Steene	E	E 723	Jan Lameire-Beaucourt
Afsplitsing van NIK/0848			E 17-55	Tavernier	H	E 724	Weduwe Dominicus Delahaye
Op grond van vroegere NIK/0854			E 17-56	Le Bailly (vroeger Tillegem)	H	E 726bis	Frans Clarisse

Nota: het perceel dat centraal op het plan Popp staat afgebeeld (E 728) is in de loop van zijn geschiedenis verschoven tussen verschillende eigendommen. Vanaf de 17de eeuw hoorde het bij het complex met de huizen NIK/0833 en NIK/0837 tot en met NIK/0844.

In deze bijlage wordt de evolutie van het aantal woningen aangeduid, zoals die af te leiden was uit de *Registers van de Zestendelen* en de perceelsbeschrijvingen in de koopakten bewaard in de *Protocolen van de Klerken van de Vierschaar*. Hier wordt effectief rekening gehouden met de onderscheiden woningen, zoals ze uit deze bronnen naar voren kwamen. Twee huizen die in hetzelfde bezit waren, maar in de koopakten duidelijk als twee afzonderlijke woningen beschreven bleven, zijn derhalve als twee woningen geteld. Het aantal woningen varieerde doorheen de hele periode. Kortstondige samenvoegingen zijn niet in rekening gebracht, omdat die eerder een weerspiegeling waren van tijdelijke verzuchtingen van eigenaars die een erfdiensbaarheid wilden aanpassen dan van echte perceelwijzigingen.

In de tabellen werden de percelen benoemd naar hun zestendeelnummer uit 1580. De tweede kolom (Perceel) duidt aan welke grotere perceelsgroepen te onderscheiden waren op basis van de landcijzen. De derde kolom (dichtst) geeft de dichtste bebouwing die moet bestaan hebben vóór 1580. De volgende kolommen duiden de perceelsevolutie aan voor resp. 1600, 1650, 1700 en 1750. De gegevens voor het jaar 1800 werden afgeleid uit de Franse *Belastingen Vensters en Deuren*. 1835 is het jaar met een eerste controleerbaar primitief plan. De toestand voor het jaar 1900 werd afgeleid uit de beschrijvingen in de kadastrale leggers 212 (periode 1835-1900).

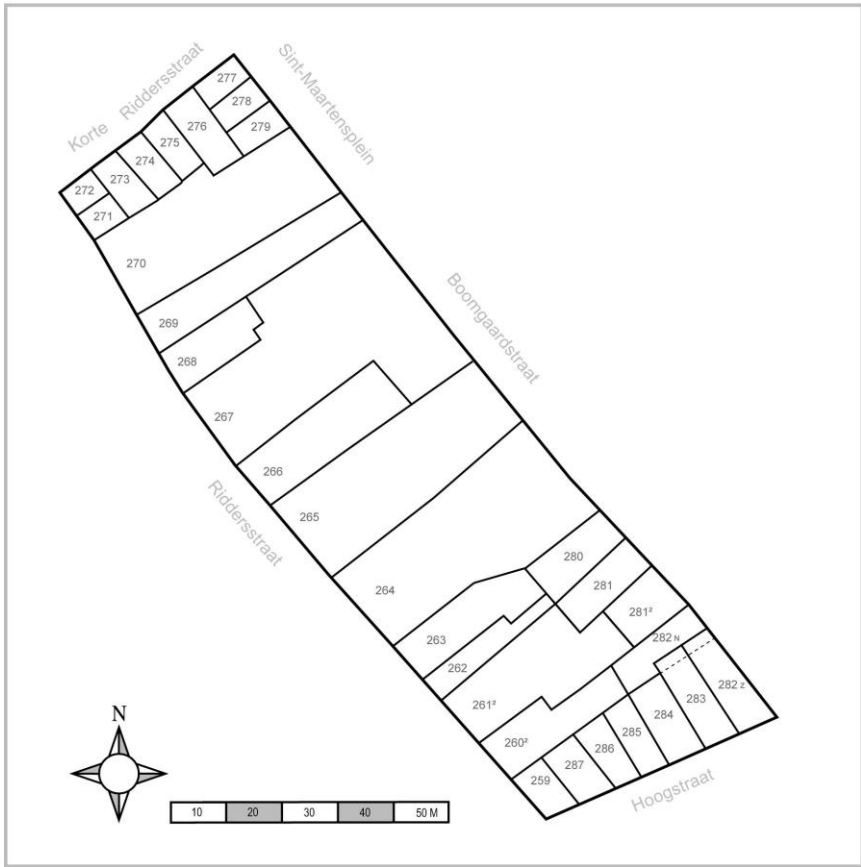
De voorlopige bespreking van de voorgeschiedenis van deze wijken is te lezen in: Heidi Deneweth, *Huizen en mensen. Wonen, verbouwen, investeren en lenen in drie Brugse wijken van de late middeleeuwen tot de negentiende eeuw* (Brussel: VUB, 2008) (onuitgegeven doctoraatsverhandeling) pp. 213-252. Dit werk is ter inzage in de bibliotheek van de VUB en in het stadsarchief van Brugge. De kaarten van de perceelsevolutie worden hier ook weergegeven, maar zullen ook in andere publicaties aan bod komen.

3.1.1. Groot Vierkant – Ridderstraat

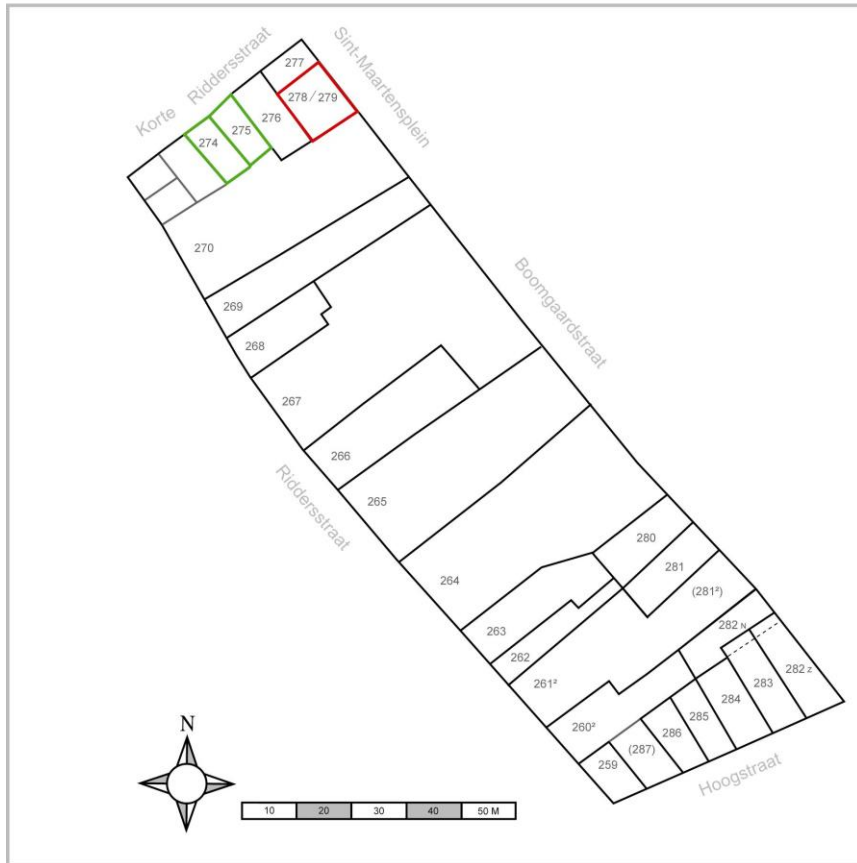
Nummer	Perceel	dichtst	1580	1600	1650	1700	1750	1800	1835	1900
JAN/0259 ²	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0260 ²	1	3	1	1	1	1	1	1		
JAN/0261 ²		1	1							
JAN/0281 ²	1	1	1	1	1	1	1	1		
JAN/0262		1	1	1	1	1	1	1		1
JAN/0263	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0264	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0265	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0266	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0267	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0268	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0269	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0270	1	3	1							1
JAN/0271	1	1	1							
JAN/0272	1	1	1							1
JAN/0273		1	1	1	1	1	1	1	1	
JAN/0274		1	1		1	1	1	1	1	1
JAN/0275	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0276		1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0277		1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0278		1	1	1						
JAN/0279	bij JAN/0270	1	1	1	1	1	1	1	1	bij JAN/0270
JAN/0280	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0281	1	1	1	1	1	1	1	1	bij JAN/0261 ²	bij JAN/0261 ²
JAN/0282	1	2	2	2	2	2			1	1
JAN/0283	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0284	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0285		1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0286	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0287	bij JAN/0259 ²	bij JAN/0259 ²	1	bij JAN/0260 ²	bij JAN/0260 ²	1	1	1	1	1
Totaal	20	35	31	25	25	26	24	24	21	22

Perceelsevolutie in het bouwblok aan de Ridderstraat (Groot Vierkant)

Riddersstraat
Perceelsstructuur 1650

- opplitsingen
- samenvoegingen

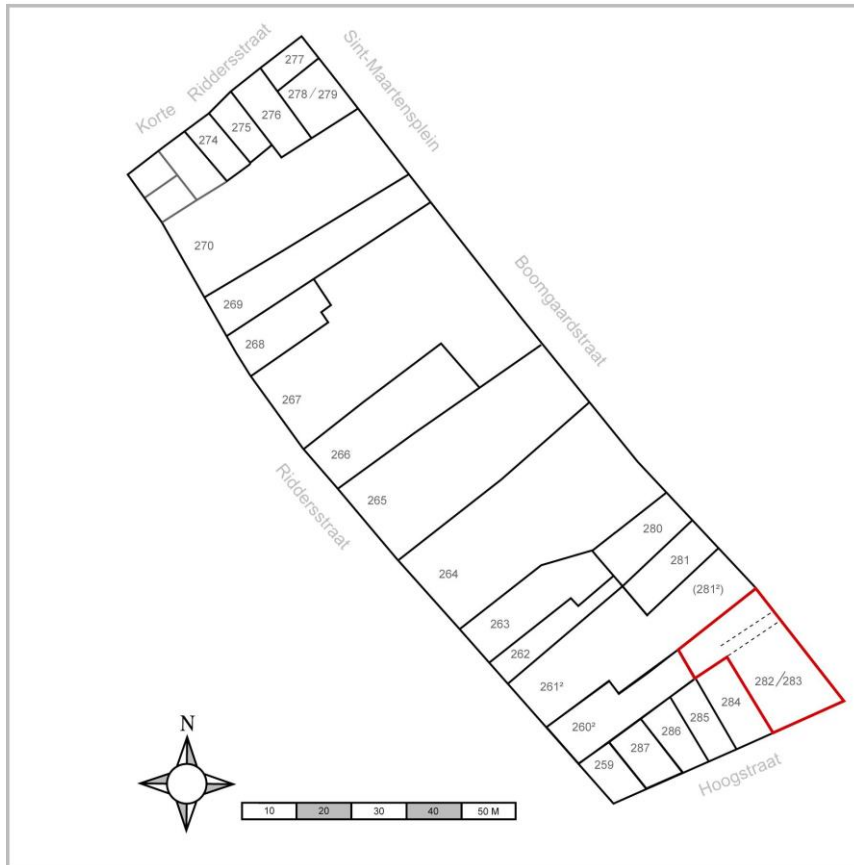
Riddersstraat
Perceelsstructuur 1700

- opplitsingen
- samenvoegingen

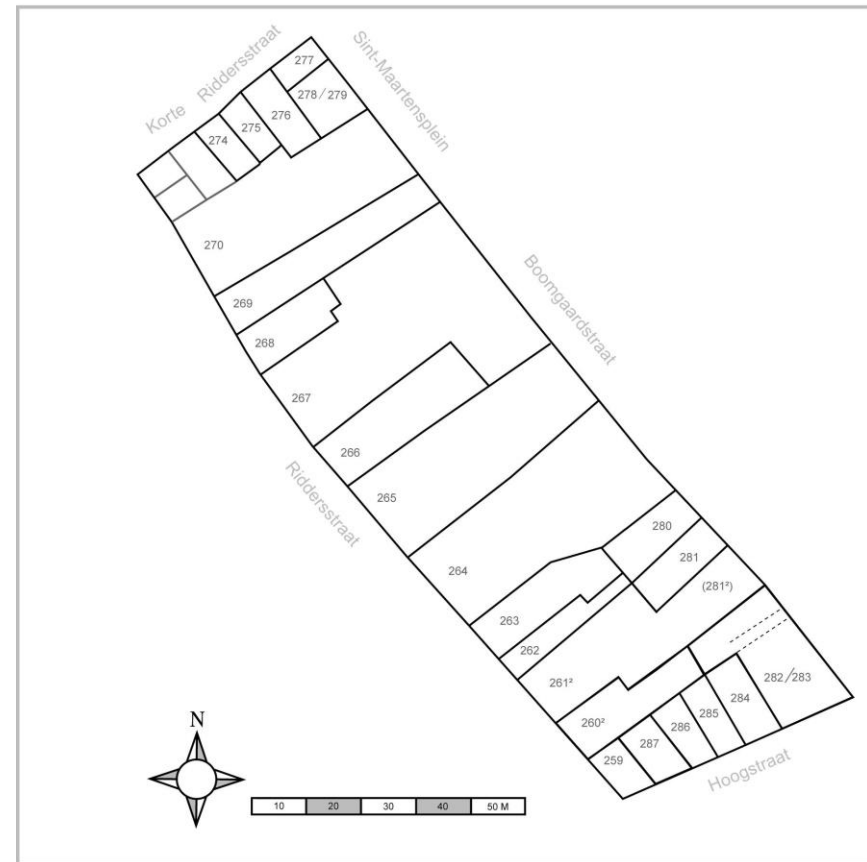
Riddersstraat
Perceelsstructuur 1750

- opplitsingen
- samenvoegingen

Riddersstraat
Perceelsstructuur 1800

- opplitsingen
- samenvoegingen

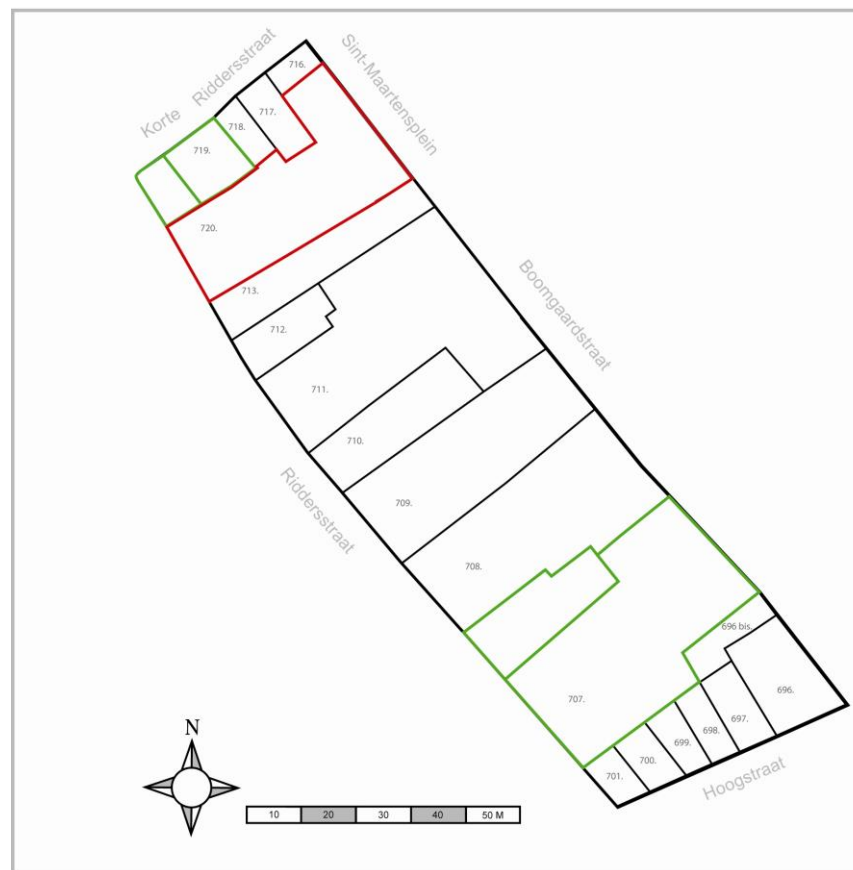
Riddersstraat
Primitief plan 1835

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Riddersstraat
Perceelsstructuur 1900

- opsplitsingen
- samenvoegingen

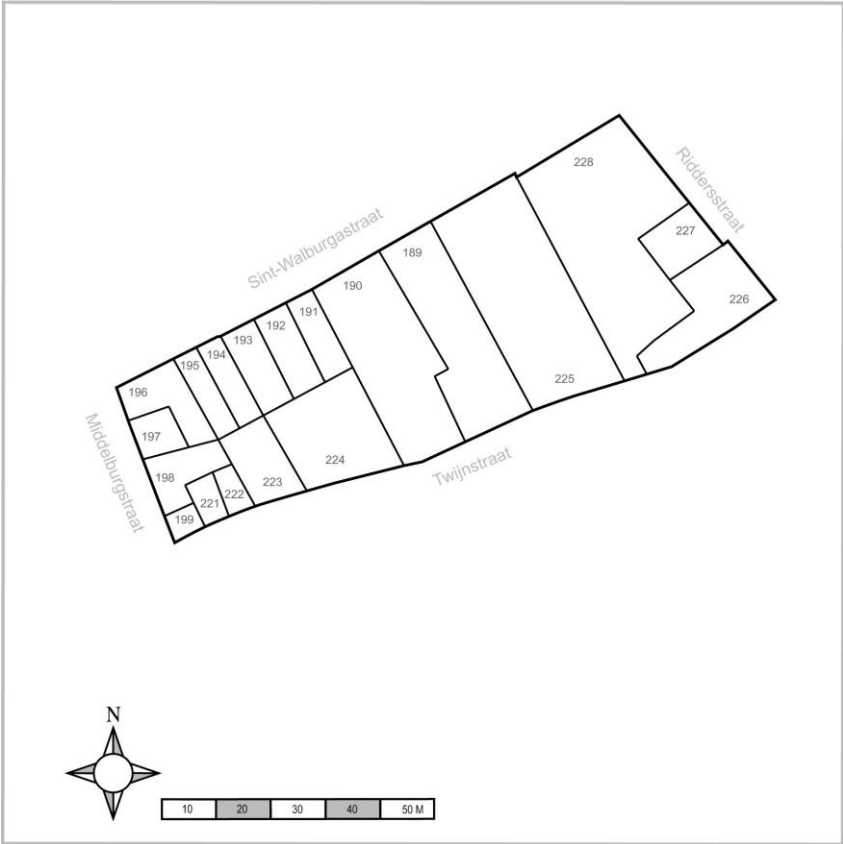
3.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Nummer	Perceel	dichtst	1580	1600	1650	1700	1750	1800	1835	1900
JAN/0189	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0190		1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0191		1	1	1	1	1	1	bij JAN/0224	bij JAN/0224	bij JAN/0224
JAN/0192	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0193	bij JAN/0224	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0194	1	1	1	1	1	1	1			
JAN/0195	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0196	1	2	1	1	1	1	2	2	2	1
JAN/0197	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0198		1	1	1	2	2	2	2	2	2
JAN/0199		1	1	1	1	1	1	1	1	
JAN/0221	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0222		1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0223		1	1	1				1	1	1
JAN/0224	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0225	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
JAN/0226		1	1	1	1	1	1	1	1	1
JAN/0227			1	1	1	1	1			
JAN/0228	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Totaal	10	21	19	19	19	19	20	18	18	18

Perceelsevolutie in het bouwblok aan de Sint-Walburgastraat (Groot Vierkant)

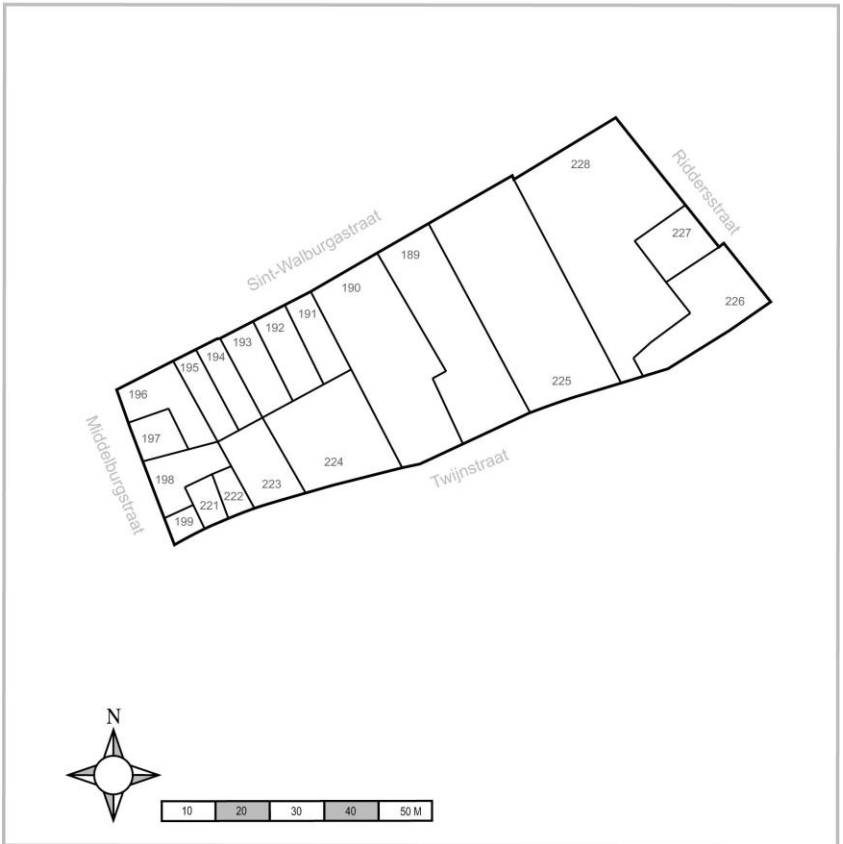
Sint-Walburgastraat
Perceelsstructuur 1580

- opsplitsingen
- samenvoegingen

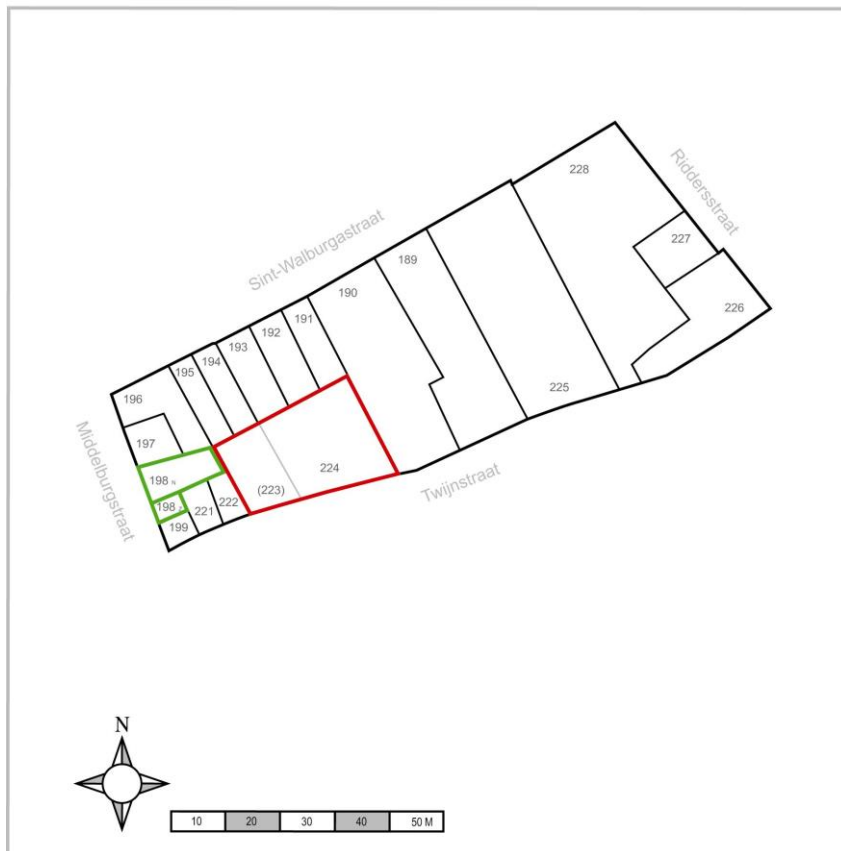
Sint-Walburgastraat
Perceelsstructuur 1600

- opsplitsingen
- samenvoegingen

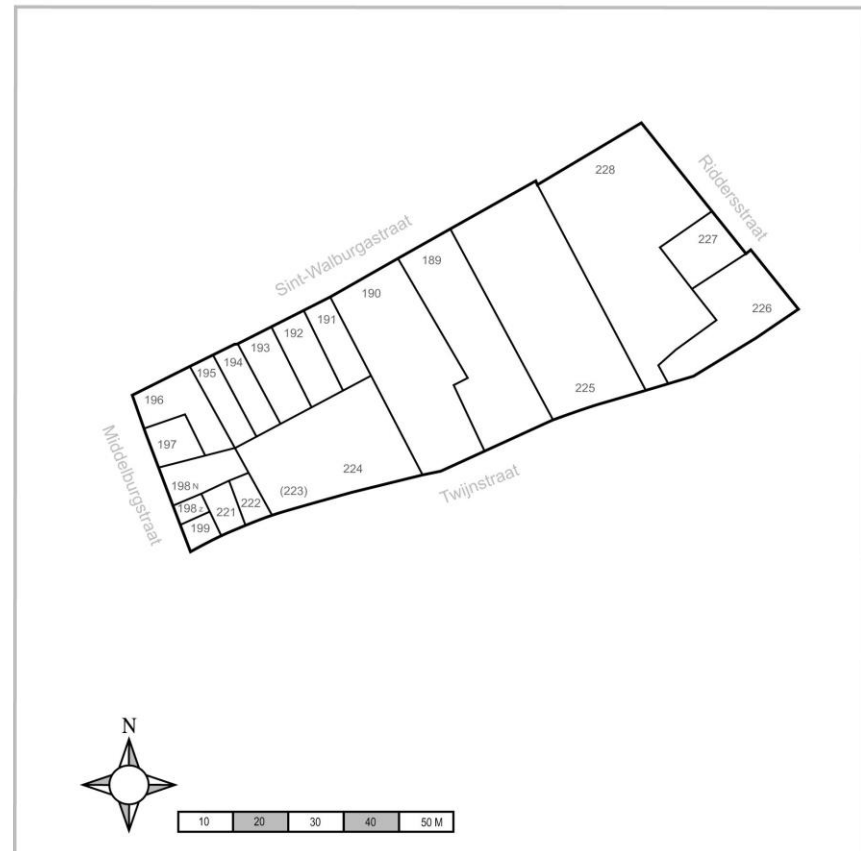
Sint-Walburgastraat
Perceelsstructuur 1650

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Sint-Walburgastraat
Perceelsstructuur 1700

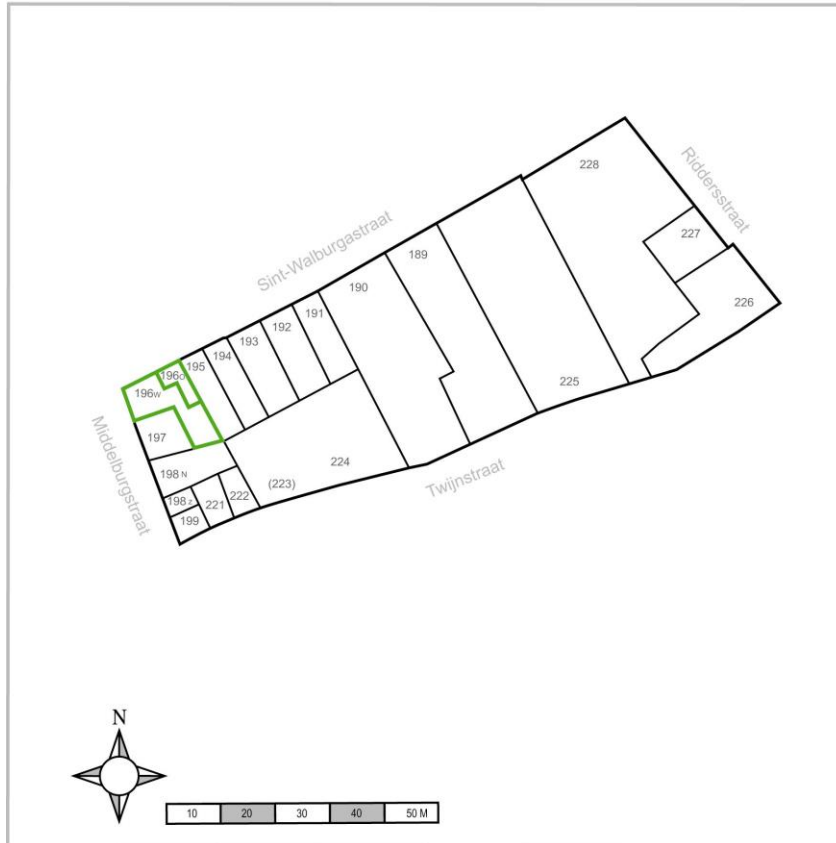
- opsplitsingen
- samenvoegingen

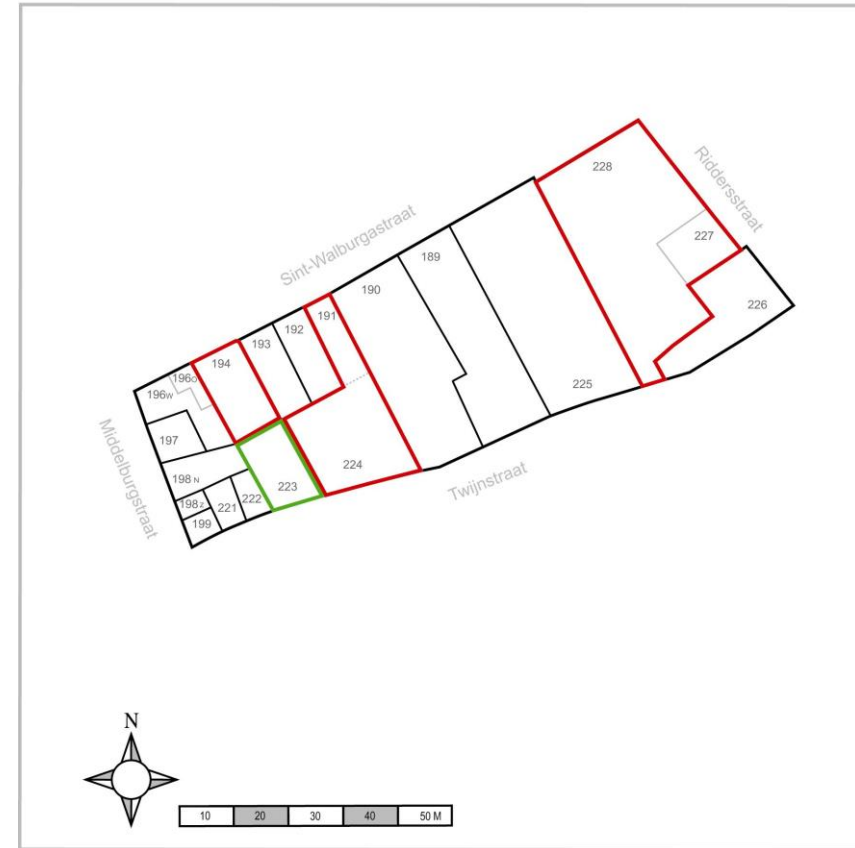
Sint-Walburgastraat
Perceelstructuur 1750

- opplitsingen
- samenvoegingen

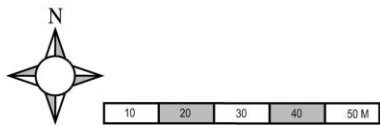
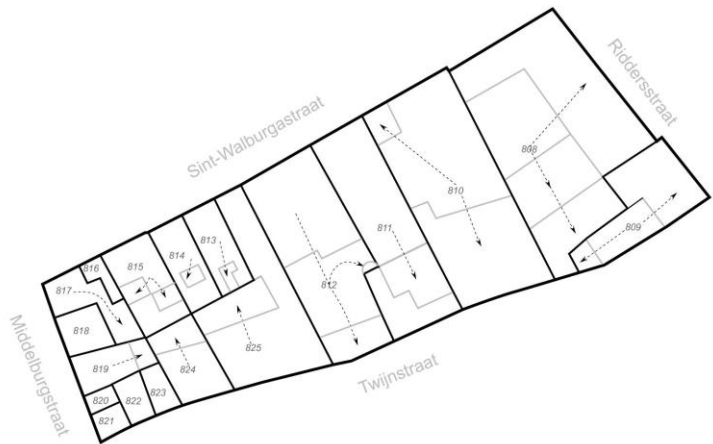

Sint-Walburgastraat
Perceelstructuur 1800

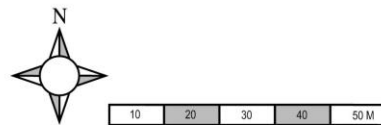
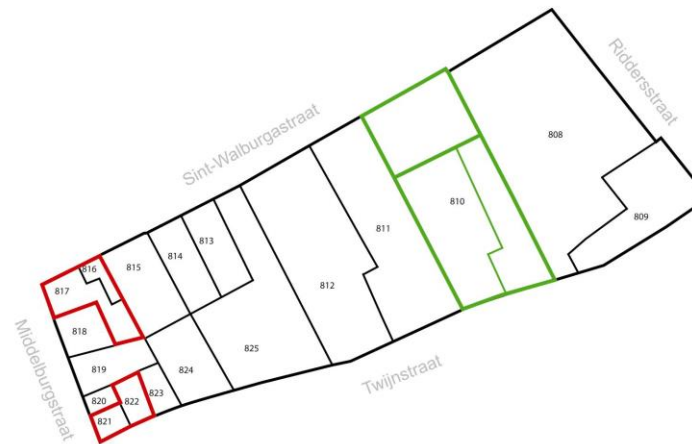
- opplitsingen
- samenvoegingen

Sint-Walburgastraat
 Primitief plan 1835
 — opplitsingen
 — samenvoegingen

Sint-Walburgastraat
 Perceelsstructuur 1900
 — opplitsingen
 — samenvoegingen

3.2. De bouwblokken aan de Eekhoutstraat

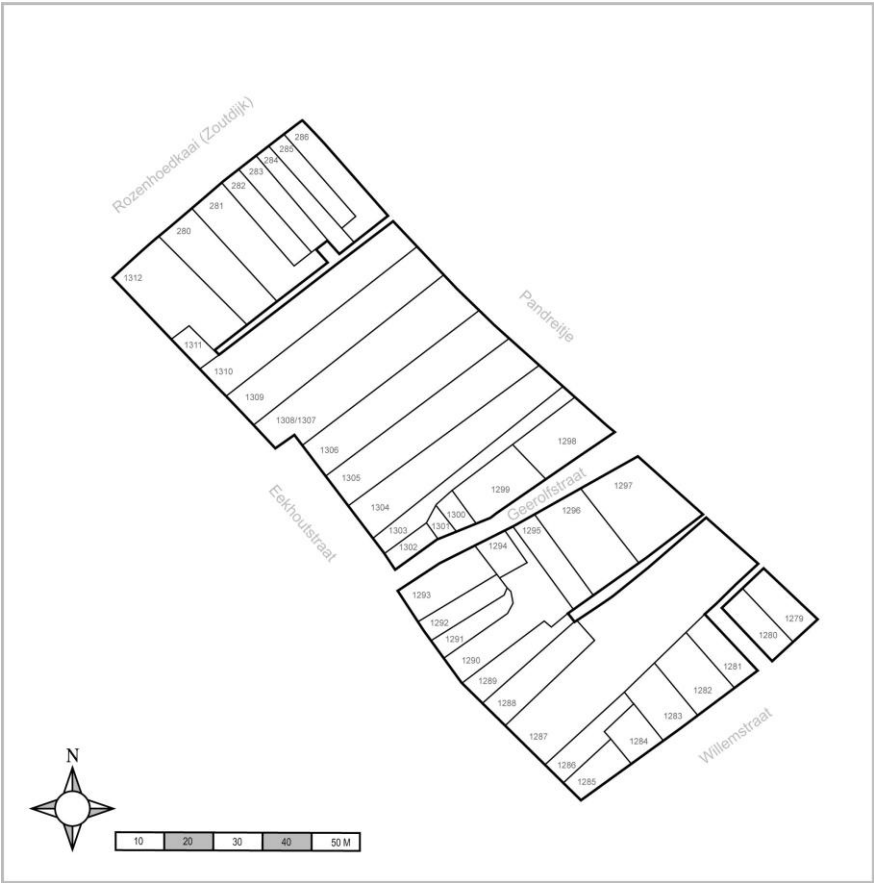
Nummer	Perceel	dichtst	1580	1600	1650	1700	1750	1800	1835	1900
DON/1279		1	1	1						
DON/1280	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
DON/1281	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1282		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1283	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1284		1	1							
DON/1285		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1286		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1287		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1288	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1289	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1290		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1291		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1292	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1293		1	1		1	1	1	1	1	1
DON/1294	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1295	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1296	1	1	1	1						
DON/1297	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Nummer	Perceel	dichtst	1580	1600	1650	1700	1750	1800	1835	1900
DON/1304			1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1303	1	1	1	1		1	1	1	1	1
DON/1298		1	1	1	1	1	1		1	1
DON/1299		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1300		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1301		1	1	1	1					1
DON/1302	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1305	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1306	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1307			1	1						
DON/1308	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1309	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1310	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1311		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/1312		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/0280	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/0281	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/0282	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/0283		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/0284		1	1	1	1					
DON/0285		1	1	1	1	1	1	1	1	1
DON/0286	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
TOTAAL	21	42	41	39	37	36	39	43	44	45

Perceelsevolutie in de bouwblokken aan de Eekhoutstraat

Eekhoutstraat
Perceelstructuur 1580

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Eekhoutstraat
Perceelstructuur 1600

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Eekhoutstraat
 Perceelsstructuur 1650
 — opplitsingen
 — samenvoegingen

Eekhoutstraat
 Perceelsstructuur 1700
 — opplitsingen
 — samenvoegingen

Eekhoutstraat
Perceelstructuur 1750

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Eekhoutstraat
Perceelstructuur 1800

- opsplitsingen
- samenvoegingen

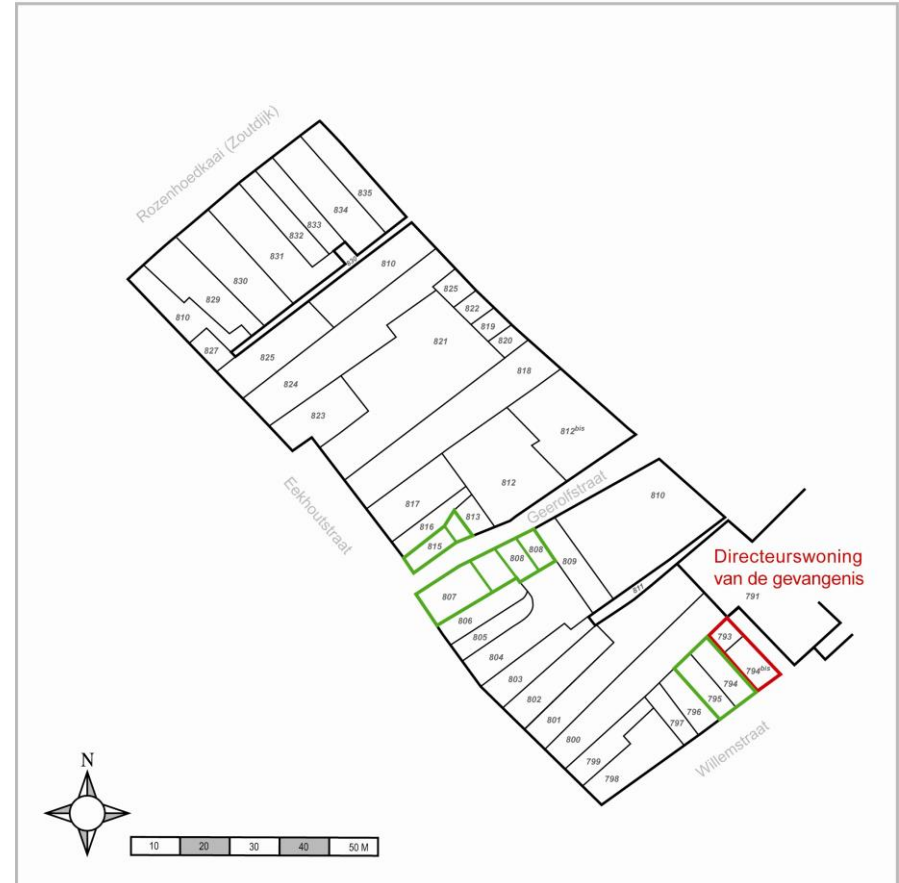
Eekhoutstraat
Primitief plan 1835

- opplitsingen
- samenvoegingen

Eekhoutstraat
Perceelsstructuur 1900

- opplitsingen
- samenvoegingen

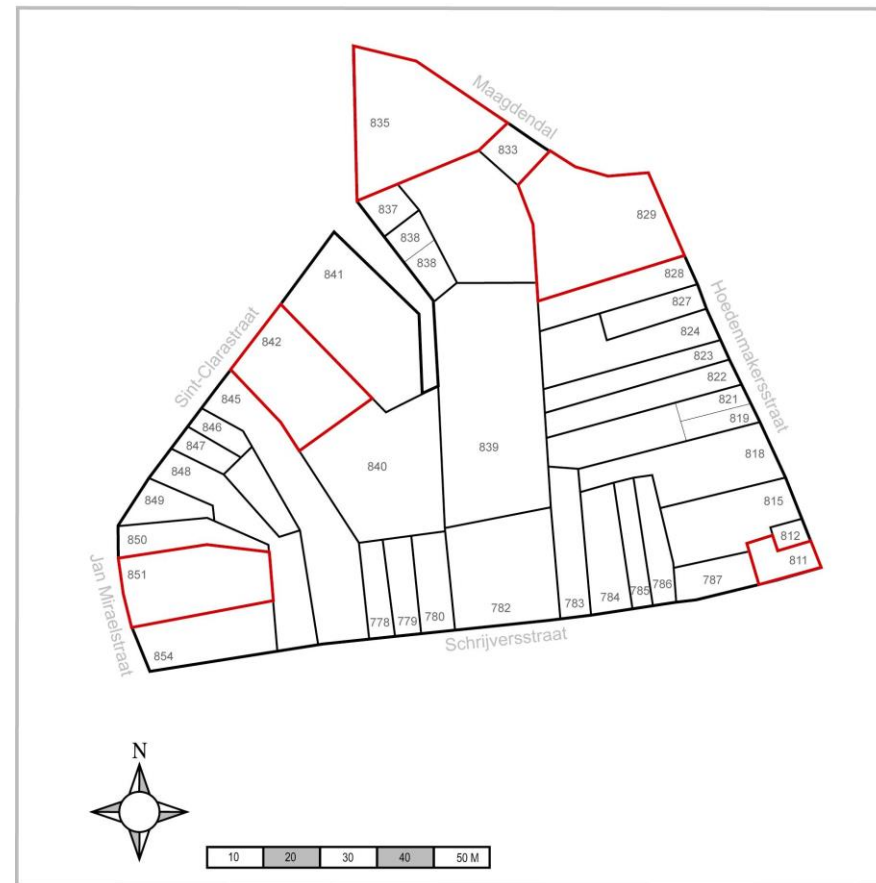
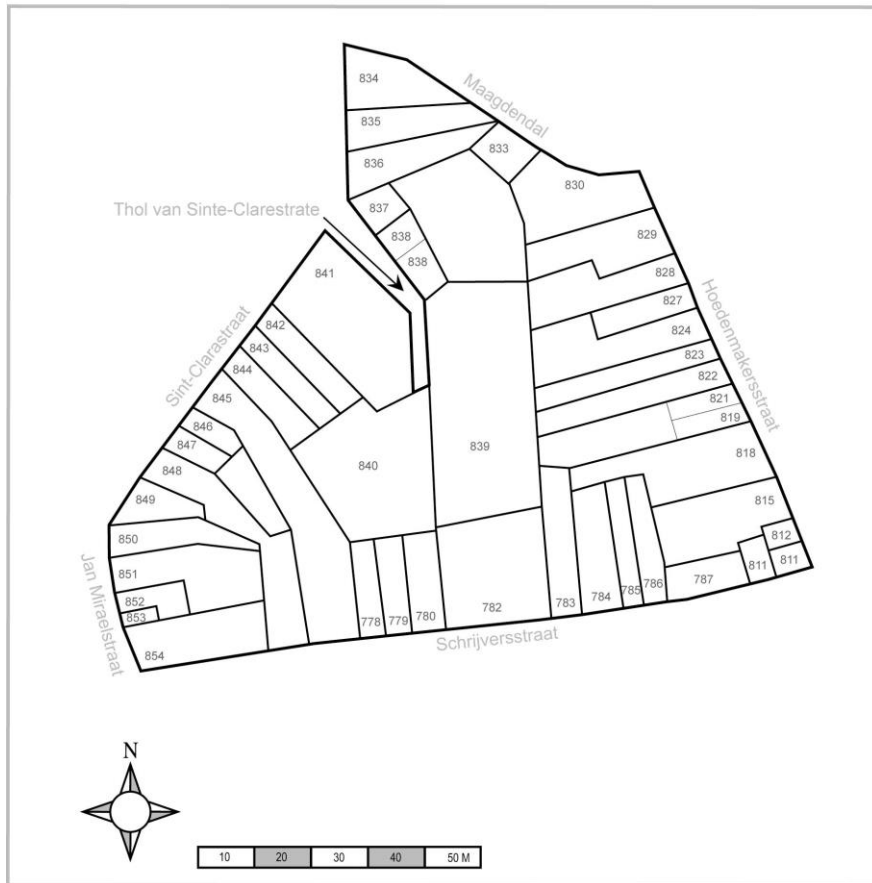

3.3. Bouwblok aan de Sint-Clarastraat

Nummer	Perceel	dichtst	1580	1600	1650	1700	1750	1800	1835	1900
NIK/0778	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
NIK/0779	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
NIK/0780		1	1	1	1	1	1	1	1	
					1	1	1	1	1	
					1	1	1	1	1	
NIK/0782	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
NIK/0783	1	1	1	1	1	1	1	1	1	bij NIK/0841
NIK/0784		1	1	1	1	1	1	1	1	1
NIK/0785		1	1	1	1	1	1		1	1
NIK/0786	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
		1								
		1			1					1
NIK/0787		1	1	1	1	1	1	1	1	1
		1	1							
NIK/0811		1	1	1	1	1	1	1	1	
NIK/0812		1	1	1	1	1	1	1	1	1
NIK/0815		1	1	1	1		1	1	1	1
								1	1	2
NIK/0818	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
NIK/0819		1	1	1						
NIK/0821	1	1	1	1		1	1	1	1	
NIK/0822		1	1	1	1	1	1	1	1	
NIK/0823	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
NIK/0824		1	1	1	1	1	1	1	1	bij NIK/0841
NIK/0827	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
NIK/0828		1	1	1	1	1	1	1		
NIK/0829		1	1			1			1	
									1	bij NIK/0841
		1				1			1	1
								1	1	
NIK/0830	1	1	1	1	1	1	1	1	1	bij NIK/0841

Nummer	Perceel	dichtst	1580	1600	1650	1700	1750	1800	1835	1900
NIK/0834		2	1			1	1	1	1	1
NIK/0835		2	1			1	1	1	2	2
NIK/0836	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
NIK/0833	bij NIK/0830	1	1	1				1	2	
NIK/0837		1	1	1						
NIK/0838	1	2	2	1				1	1	
NIK/0839	bij NIK/0824	?	1	1						
NIK/0840	bij NIK/0778	1	1	1						
NIK/0841	1	3	1	1						
NIK/0842		1	1	1				1	1	
NIK/0843		1	1							
NIK/0844	1	1	1	0	3	3	3	1	1	
NIK/0845	1	1	1	1				2	2	
NIK/0846		1	1	1	1	2	2	1	1	1
NIK/0847	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
NIK/0848	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
NIK/0849	1	2	1	1	1	2	2	2	2	2
NIK/0850		1	1	1	1	1	1	1	1	1
NIK/0851		1	1							
NIK/0852		1	1							
NIK/0853	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
NIK/0854	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Totaal	20	53	46	37	33	40	39	43	49	27

Perceelsevolutie in het bouwblok aan de Sint-Clarastraat

Sint-Clarastraat
Perceelsstructuur 1650

- opsplitsingen
- samenvoegingen

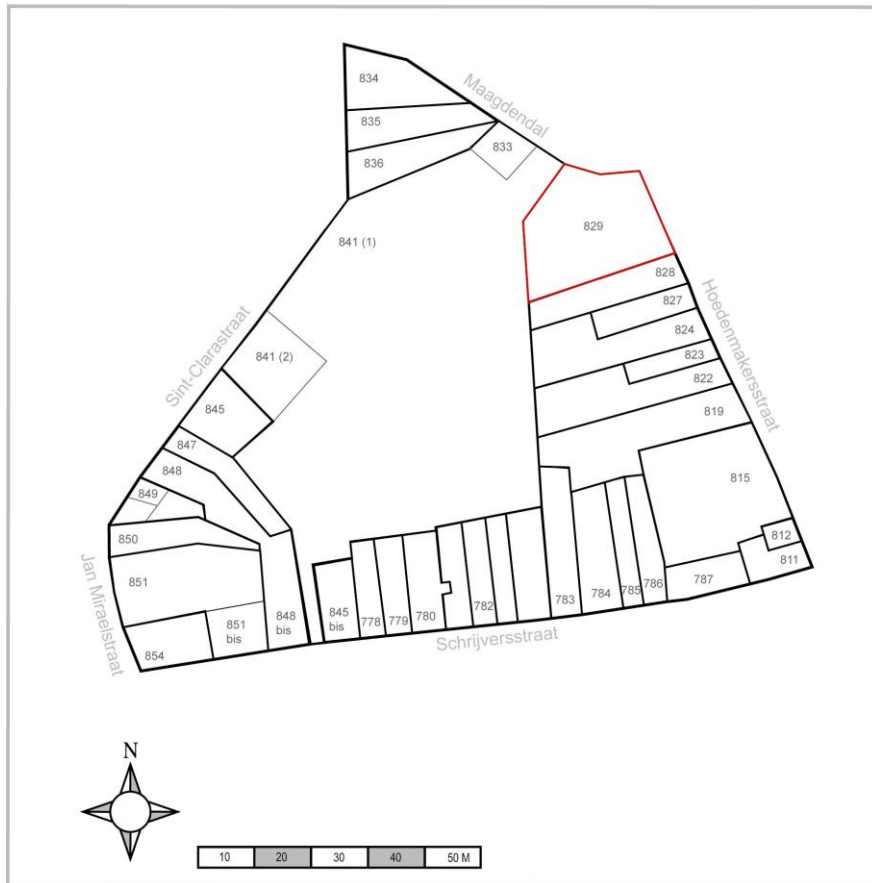
Sint-Clarastraat
Perceelsstructuur 1700

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Sint-Clarastraat
Perceelsstructuur 1750

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Sint-Clarastraat
Perceelsstructuur 1800

- opsplitsingen
- samenvoegingen

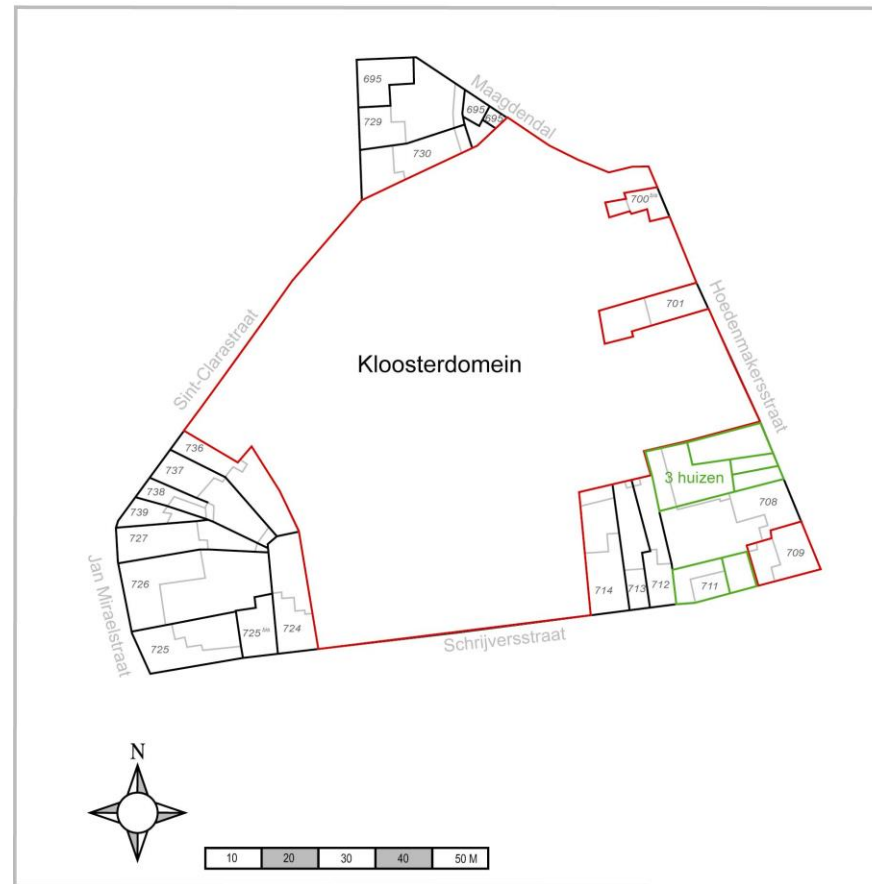
Sint-Clarastraat
Primitief plan 1835

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Sint-Clarastraat
Perceelsstructuur 1900

- opsplitsingen
- samenvoegingen

Deze bijlage geeft per typewijk en per huis een overzicht van de achtereenvolgende eigenaars, erfgenamen of huurders van wie beroepsgegevens vermeld werden in de gebruikte bronnen. De informatie is louter indicatief voor de sociale samenstelling van de drie typewijken. Ze is niet op een systematisch onderzoek naar beroepen van eigenaars of huurders gebaseerd. Bepaalde beroepen, die omwille van hun sociaal aanzien vermeld werden, kunnen hierdoor oververtegenwoordigd zijn.

Beroepsspeculanten die woningen kochten en verkochten werden niet in de lijst opgenomen omdat ze slechts heel kort eigenaar bleven en omdat hun tijdelijke aanwezigheid een verkeerd beeld zou geven van het sociaal-economisch profiel van de wijk.

Erfgenamen werden slechts opgenomen in het geval van langdurig gemeenschappelijk beheer van erfenissen. De beroepen van de gemeenschappelijke erfgenamen geven een indicatie van de status van de eigenaars.

De informatie uit deze bijlage is niet verwerkt in de tekst. Ze kan wel een goede vertrekbasis vormen voor verder prosopografisch onderzoek naar de eigenaars in deze wijken, eventueel ter voorbereiding van een vermogensanalyse.

Gebruikte afkortingen:

PK: penningkohieren

HO: gegevens uit het eigen huizenonderzoek

WB: gegevens overgenomen uit W. Boussy, *De gegoede stand te Brugge op het einde van de XVIIIe eeuw (1793-1804)*, Gent, 1962-1963 (onuitgegeven licentiaatsverhandeling). Het getal na de afkorting WB wijst op de pagina met alle identificatiegegevens van deze persoon, het bedrag in *livres* tussen haakjes is het geschatte vermogen van die persoon volgens de "staat van fortuin" van het jaar 1796.

4.1.1. GROOT VIERKANT - RIDDERSSTRAAT

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep of status
JAN/0228	HO, 1625 HO, 1627 HO, 1633 HO, 1659 HO, 1746 WB, 129	Christoffel Janssens Jan Beltram Franchois vande Voorde Thomaes vander Plancke Lambrecht Sproncholf Jacques van Zuylen van Nyevelt Bernard de Deurwaerder	eigenaar eigenaar eigenaar erfgenaam eigenaar eigenaar eigenaar	o.a. ontvanger van de bieraccijnzen in Vlaanderen kanunnik van Sint-Donaas schepen advocaat van het Vrije; baljuw van Proosse en Kanunnikse klerk van de vierschaar edelman, schepen van Brugge advocaat (250000 livres)
JAN/0259 ²	HO, 1564	Jan Charlo	eigenaar	zijdekoopman
JAN/0260 ²	HO, M 17e E HO, 1611 HO, 17e E HO, 1677 HO, 1e H 18e E HO, 1753 HO, 1768	Jan Sucx Pieter Sucx Jan Sucx Pieter Sucx families Roussel en Veranneman Lambert de Ronquier Pieter Cools	eigenaar eigenaar erfgenaam erfgenaam eigenaar eigenaar eigenaar	pensionaris van de stad Brugge, kanunnik van Sint-Donaas schepen van de stad Brugge stadspensionaris, kanunnik van Sint-Donaas raadslid van de Raad van Vlaanderen adel handelaar meester timmerman
JAN/0261 ²	HO, 1580 HO, ca. 1650 HO, 1662 HO, 1714 HO, 1754 HO, 1780	Jacop Yman Herman de Corte Michiel vander Plancke Philips Olleviers Frans Plasschaert Guido van Compernelle	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	pensionaris van de stad Brugge koopman koopman raadspensionaris en griffier van het Vrije ontvanger van de weeskamer ontvanger watering Rombautswerve; stokhouder van Commerce
JAN/0262	HO, 1663 HO, 1694 HO, 1698 HO, 1704 HO, ca 1710 HO, M 18e E	Catherine en Cecilie Schoolmeesters (nichten) Ignatius Lespe Cecilia Schoolmeesters Marie Anna Lem Joannes Bonifacius Lem Jan de Navarre	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	geestelijke dochters kanunnik van Sint-Donaas geestelijke dochter geestelijke dochter proost van Onze-Lieve-Vrouw meester kleermaker in Gent

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
JAN/0263	HO, 1583 HO, 1584 HO, 1586 HO, 1598 HO, 1616 HO, 1634 HO, 1640 HO, 1662 WB, 240	Jan Huussens Jan Colens Jacop de Falenpijn Jan Rousseau Anchelmus de Boot Gheeraert Claijsman Pieter Marquier Lucas Hamerlynck Jan van Lede	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar huurder	meester metselaar lijnwadier priester en kanunnik van Sint-Donaas meester timmerman stadspensionaris, medicus aan Hof Rudolf II, was 64 jaar toen hij eigenaar werd priester en kapellaan van Sint-Donaas licentiaat in beide rechten en taalman van de stad deurwaarder van het Vrije wijnhandelaar (2000 livres)
JAN/0264	HO, 1567 HO, 1751 WB, 120	weinig informatie Pieter Pardo Joannes vander Stricht D. Custis van Zuylen van Nyevelt	eigenaars eigenaar eigenaar eigenaar	alle eigenaars hoorden tot adellijke families (functies in kerk en aan stad) kanunnik van Sint-Donaas kanunnik adel, rentenier (50000 livres)
JAN/0265	HO, 1658 HO, 1659 HO, 1731 HO, 1751 HO, 2e H 18e E WB, 99	Mathias van Volden Petrus Reijlolf Marie Therese de Cridts Donatianus Bernardus vanden Bogaerde Valentijn de Stappens J.L. Colnet van Zuylen van Nyeveldt	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar erfgenaam eigenaar	licentiaat in de rechten kanunnik van Sint-Donaas geestelijke dochter jonker schout van Brugge adel, rentenier (80000 livres)

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
JAN/0266	HO, 1580 HO, 1593 HO, 1660 HO, 1660-1750 HO, 2e H 18e E HO, 1784 HO, 1791 WB, 285	Zegher Bisschop Adriaen Budzen Jan Michiels van Schullenburgh families Van Caloen en Leernout-de Morasinij Valentijn de Stappens Ivo Benedictus Damman Jan Francois Roelandts Weduwe Noe	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar huurder	klerk van de vierschaar Priester van Onze-Lieve-Vrouw meester loodgieter adel schout van Brugge procureur te Brugge griffier te Oedelem rentenierster (25000 livres)
JAN/0267	HO, tot 1744 HO, 1741 WB, 79	Bisdom Brugge Jan Baptiste de Haes Weduwe van Caloen	eigenaar eigenaar eigenaar	gebruikt als bisschoppelijk seminarie licentiaat in de medicijnen adel, rentenierster
JAN/0268	HO, 1574 HO, 1590 HO, 1623 HO, 1661 HO, 1744 HO, 1782	Roelandt Cortewille Michiel IJnghelmont Christiaen vanden Berghe Passchier Spillebeen Jan Baptiste de Haes Joseph Macqué	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	burgemeester van het Vrije priester en kanunnik van Sint-Donaas kanunnik van Sint-Donaas licentiaat in de geneeskunde licentiaat in de medicijnen meester timmerman
JAN/0269	late 16e E HO, 1730	familie Dagua Jacques Teels	eigenaar eigenaar	familie van stadsbestuurders en juristen redenaar van het Proosse
JAN/0270	2e H 16e E HO, 1597 HO, 1648 HO, 17e E HO, 1739 HO, 1739 WB, 262 HO, 19e E	Jan Cousyn en erfgenamen Jacques Wynckelman en erfgenamen Jaques Anchemant J.P. van Boonem familie Volckaert François Huwyn François de Marenzi familie van Caloen	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar huurder eigenaar eigenaar	was burgemeester van Brugge familie van handelaars burgemeester van Brugge oud-burgemeester van Brugge adel raadspensionaris van Brugge adel, baron, rentenier (10000 livres) adel

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
JAN/0271				
JAN/0272				
JAN/0273				
JAN/0274				
JAN/0275				
JAN/0276	HO, 1568 HO, 1612	Lauwereins Willemyn Jacques Moens	eigenaar eigenaar	kleermaker oudkleerkoper
JAN/0277				
JAN/0278-279	HO, 1717	Marije Ostens en Isabelle Janssens	eigenaars	geestelijke dochters
JAN/0280	HO, 1559 HO, 1567 HO, 1567 HO, 1609 HO, 1625 HO, 1674	Melchior Mortier Guillame Lanchevene Pieter Pardo Jooris de Muer de jonge Jaecques Heyndrycx Jan Houvenaghel	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	kleermaker meester timmerman priester en kanunnik van Sint-Donaas meester timmerman meester timmerman smid
JAN/0281				
JAN/0282	HO, 1583 HO, 1584 HO, 1638 vv HO, 1672 vv	Margriete vande Voorde Joos Taelboom familie Cobrysse familie Cloribus	eigenaar eigenaar eigenaars eigenaars	handelaarster wolleploter, velploter familie van zeepzieders en kaarsgieters (ambachtsbestuurders) familie van zeepzieders en kaarsgieters (ambachtsbestuurders)
JAN/0283	HO, 1563 HO, 1601	Ruebrecht Cobout Ruebrecht Michiels	eigenaar huwt eigenares	voerder chirurgijn
JAN/0284	HO, 1573 HO, 1612	Guillame de Corte Pauwels Beke	eigenaar eigenaar	korenmeter glazenmaker
JAN/0285	HO, 1626	Adriaen van Troostenberghe	eigenaar	smid-slotenmaker

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
JAN/0286	HO, 1561	Pieter van Blommeghem	eigenaar	kuiper
	HO, 1593	Adam Broeders	eigenaar	loodgieter
	HO, 1599	Adriaen van Troostenberghe	eigenaar	horlogemaker
JAN/0287	HO, 1564	Jan Mayaert	eigenaar	barbier
	HO, 1677	Pieter Sucx	eigenaar	raadslid van de Raad van Vlaanderen

4.1.2. GROOT VIERKANT - SINT-WALBURGA STRAAT

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep of status
JAN/0189	PK, 1583 HO, 1667 HO, 1694 HO, 1771 WB, 452	Jan van Damme Justo de Meijer Anthone de Meijere Frans van Caloen Leopoldus Nieulandt Jan Bauwens van Zuylen van Nyeveltdt	eigenaar eigenaar erfgenaam erfgenaam erfgenaam eigenaar eigenaar	griffier van het Brugse Vrije advocaat van het Vrije; baljuw van Proosse en Kanunnikse licentiaat in beide rechten, advocaat van de Raad van Vlaanderen burgemeester, schepen van het Vrije hofraadslid van de koning, gewoon meester van de rekenkamer koopman adel, postmeester
JAN/0190	HO, 1599 HO, 1610 HO, 1654 HO, ca. 1700 HO, ca. 1700 WB, 17	Aernout van Mechelen Remy Rommel Jan Oste Eduardus vande Walle Jaecques van Steenberge We. de Arazola de Onate	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar huurder huurder	licentiaat in de godheid, kanunnik, later aartsdiaken Sint-Donaas licentiaat in beide rechten, eerste advocaat Land van het Vrije schepen van de stad Brugge schepen van de stad Brugge; jurist schepen van het Brugse Vrije adel, rentenierster (80000 livres); haar echtgenoot was schepen van het Vrije
JAN/0191	HO, 1738 HO, 1757	Judocus van Outryve Mattheus Franciscus van Hamme	erfgenaam eigenaar	priester kanunnik van Sint-Donaas
JAN/0192	HO, 1543 HO, 1579 HO, 1641 HO, 1644 HO, 1787 HO, 1792	Gillis de Gryse Anthuenis de Cuenynck Maarten Slos Pauwels Barvoet Anthone Ignace Steyaert Joannes de Stappens	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	priester en kapellaan van Sint-Walburga priester en kanunnik van Sint-Donaas ontvanger van de dis van Sint-Walburga priester en pastoor van Sint-Walburga collecteur van de keizerlijke en koninklijke loterij te Brugge priester en kapellaan van Sint-Walburga
JAN/0193	HO, 1560 HO, 1631 HO, 1675 WB, 415	Willem Blomme Jacob van Oost Jan de Donckere Pieter Vermeulen	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	timmerman kunstschilder oud-schepen van Brugge geneesheer

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep of status
JAN/0194	HO, 1587 HO, na 1674 HO, na 1717 HO, 1739 HO, 1792	Jorijne Huusheere Petrus Boury Jacobus van Steenberghen Olevier van Moortele o.a. Eugene Joseph Goubau o.a. Joannes Eugenius de Peneranda o.a. Francois Maroux	eigenaar erfgenaam erfgenaam eigenaar erfgenaam erfgenaam erfgenaam	houdt meisjesschool open proost van de collegiale kerk van Onze-Lieve-Vrouw pater jezuiet meester timmerman; ambachtsbestuurder burgemeester van het Vrije schepen van de stad Brugge schepen van het Vrije
JAN/0195	HO, 1652 HO, 1735	Antone Boucherije Judocus Leonardus vande Walle	eigenaar eigenaar	pastoor te Eeklo licentiaat in de medicijnen
JAN/0196				
JAN/0197				
JAN/0198	HO,1647 HO, 1684 HO, 1750 WB, 364	Domijn de Scheemaeckere Marie Boucherie Pieter Coppé Joanna de Schryvere	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	berijder van Oostkerke en Moerkerke Ambacht geestelijke dochter koopman in ijzer ongetrouwd, rentenierster (8000 livres)
JAN/0199	HO, 1598 HO, 1605 HO, 1671	Anthonijne de Cuenync Maerten de Vueghelaere Jeronimus Arents	eigenaar eigenaar eigenaar	religieuze in Sint-Claraklooster metselaar meester chirurgijn
JAN/0221	HO, ca 1680	Anna van Blommeghem	eigenaar	geestelijke dochter
JAN/0222	HO, 1561 HO, 1602 HO, 1619 HO, 1630 HO, 1676 HO, 1777	Jan Maertins Pieter de Ram Andries van Wymeersch Jacques van Blootackere Maerten Claeijssens vander Zijpe Joseph Vynaegie	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	schipper cabaratier vastgoedmakelaar kanunnik van Sint-Donaas koopman te Oostende vrijmeester timmerman

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep of status
JAN/0224	HO, 1601 HO, 1623 HO, 1744 HO, 1781 HO, 1781 WB, 361	Cornelis Willemsens Draeck Ferdinande Michiels Mattheus Franciscus van Hamme Pieter de Smit Marie Caroline de Schietere Marie De Schietere	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	koopman krikhouder van het Vrije kanunnik van Sint-Donaas meester metselaar bejaarde geestelijke dochter adel, rentenierster (50000 livres)
JAN/0225	HO, 1610 WB, 333 WB, 396	Remy Stalpaert Weduwe Rabaut Charles de Thilly	eigenaar eigenaar huurder	kunstschilder lakenhandelaarster (12000 livres) municipaal (80000 livres)
JAN/0226	WB, 118	Weduwe La Croix Joseph La Croix	eigenaar eigenaar	rentenierster (5000 livres) municipaal (zoon van vorige) (5000 livres)
JAN/0227	HO, 1618	Jan d'Overloope	eigenaar	raad en ontvanger generaal van de koninklijke domeinen in West-Vlaanderen schepen van het Vrije, burgemeester van het Vrije

4.2. EEKHOUTSTRAAT

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
DON/1279-1280	HO, tot 1604 HO, 1604 HO, 1615 HO, 1792	Dis van Onze-Lieve-Vrouw Jacques de Conync Niclaes de Cnuudt Dominicus de la Haye	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	glazenmaker huidenvetter vrij meester glazenmaker
DON/1281	HO, 1550 HO, 1659 HO, 1746 HO, 1759	Dis van Onze-Lieve-Vrouw Jan van Allemeesch Jan Tant Gaspar Tant	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	vrij meester bakker meester bakker meester bakker
DON/1282-1283	HO, 1618	Ghysbrecht Andries	eigenaar	meester timmerman
DON/1284-1285	HO, 1568 HO, 1580	Eloy Fatry Cornelis Fatry	eigenaar eigenaar	meester bakker meester bakker
DON/1286	HO, 1599	Jan de Smit	eigenaar	saaiwerker
DON/1287	HO, 1612 HO, 1760	Beernaert vanden Berghe Joseph Anthierens	eigenaar eigenaar	huidenvetter paardenkoopman
DON/1288	HO, 1575 HO, 1602	Adriaen van Cotengys Jaspar van Gulken	eigenaar eigenaar	kindschoenmaker handschoenmaker
DON/1289	HO, 1569 HO, 1570 HO, 1600 HO, 1618 HO, 1638	Joos Pycke Joos Kyndt Nicolaas Philippet Philips de Zwarte Ghijsbrecht Andries	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	bakker kranselingbakker klerk van de vierschaar klerk van de vierschaar meester timmerman
DON/1290	HO, 1549 HO, 1628 HO, 1632	Joos Kyndt Ghijsbrecht Andries Boudewijn Roels	eigenaar eigenaar eigenaar	kranselingbakker meester timmerman bakker; bestuurder molenaarsambacht

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
DON/1291	HO, 1561	Joos Kyndt	eigenaar	kranselingbakker
DON/1292	HO, 1557 HO, 1656	Joos Kyndt Niclaus de Damhoudere	eigenaar eigenaar	kranselingbakker adel
DON/1293	HO, 1557 HO, 1582 HO, 1e H 17e E	Joos Kyndt Adam van Troostenberghe Andries van Wommene	eigenaar eigenaar eigenaar	kranselingbakker nagelmaker vulder, ambachtsbestuurder
DON/1294	HO, 1586	Adam van Troostenberghe	eigenaar	nagelmaker
DON/1295	HO, 1556	Cornelis Baerle	eigenaar	priester en kapellaan van Sint-Donaas
DON/1296	HO, 1557 HO, 1618 HO, 1622 HO, 1717 HO, 1774	Gheeraert Robijn Jacques de Valckenaere Donaes Pattyn Judocus Wielmans Jacobus D'hont	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	huidenvetter cordouanier huidenvetter kanunnik van Sint-Donaas licentiaat in de medicijnen
DON/1297	HO, 1580 HO, 1596 HO, 1603 HO, 1608	Gheeraert Robijn Marcus Cachetta Bernaert de Wulf Jan Lauwers	eigenaar eigenaar huurder eigenaar	huidenvetter vastgoedmakelaar krikhouder van het Vrije (juridische functie) commis van de impositien van het land van het Vrije
DON/1298	HO, 1580 HO, 1600 HO, 1606 HO, 1623 HO, 1642 HO, 1675 HO, E 17e E HO, 1755 HO, 1771 HO, 1776	Anthuenis Robijn zijn broer Gheeraert Robijn Adriaen Prieels Laureins van Liebeke Philips Deleflye Jan de Damhoudere Charles van Schore Jan van Schore Jacques Henri Suvée Francois Petrus Joos Carolus Beerenbrouck	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar erfgenaam erfgenaam eigenaar eigenaar eigenaar	priester; kanunnik van Sint-Donaas huidenvetter kanunnik van Sint-Donaas klerk van de vierschaar schepen van het Vrije ridder burgemeester van Leuven raadslid van de Grote Raad klerk van de vierschaar redenaar van het Proosse kanunnik van Sint-Donaas; cantor

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
DON/1298 (vervolg)	WB, 20	Charles Baerenbrouck (= Carolus Beerenbrouck)	huurder	kanunnik (50000 livres)
DON/1299	HO, E 16e E HO, 1766	familie Meese Jacques Henri Suvee	eigenaar eigenaar	handelaars klerk van de vierschaar
DON/1300	HO, 1563 HO, 1604 HO, 1612 HO, 1614 HO, 1637	Adriaen van Cotengys Pieter van Boxstale Jan de la Place Daniel de Mueninc familie Meese	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	kindschoenmaker bakker tegeldekker verver handelaars
DON/1301	HO, 1566 HO, 1655	Vincent Ougsnake Heindric Hubrechts	eigenaar eigenaar	twijnder touwslager
DON/1302	HO, 1596	Jan Knippynck	eigenaar	kuiper
DON/1303	HO, 1580 HO, 1600 HO, 1642 HO, 1675 HO, E 17e E HO, 1776 HO, 1798	Anthuenis Robijn Adriaen Prieels Jan de Damhoudere Charles van Schore Jan van Schore Carolus Beerenbrouck Joannes Rabaut	eigenaar eigenaar eigenaar erfgenaam erfgenaam eigenaar eigenaar	priester en kanunnik van Sint-Donaas kanunnik van Sint-Donaas ridder burgemeester van Leuven raadslid van de Grote Raad kanunnik van Sint-Donaas; cantor arts
DON/1304	HO, M 16e E HO, 1588 WB, 306-307	Jacop vanden Steene Passchier vande Cappelle Albert Pavot Marie Pavot	eigenaar eigenaar eigenaar inwonende	tijkwever, ambachtsbestuurder korenmeter rentenier (2000 livres) rentenierster (20000 livres)
DON/1305	HO, 1623 HO, 1695 HO, B 18e E HO, 1746	Gheleyn Vroelynck Jacques van Steenberghen Jacobus van Steenberghen Joannes Josephus Rical Catoz	eigenaar eigenaar erfgenaam eigenaar	schilder schepen van het Vrije pater jezuiet kanunnik van Sint-Donaas

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
DON/1306	HO, 1564 HO, 1588 HO, 1628 HO, 1759 HO, 1761 HO, 1768 WB, 416	Jan Spetael Jacques van Wommene Laureins van Liebeke Charles Coopman Jozef van Ockerhoudt Jacobus Barvoet Bernard Vervisch	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	klerk van de vierschaar mutsereder griffier van de wezen procureur stad Brugge meester metselaar makelaar lakenhandelaar (4000 livres)
DON/1307 En 1308	HO, 1582 HO, 1594 HO, 1e H 17e E	Jan Vrombout Jacques van Wommene Toussain de Meester	Eigenaar eigenaar	mercenier mutsereder meester timmerman
DON/1309				
DON/1310	HO, 1556 HO, 1568 HO, 1778	Joos Heins Pauwels vander Praet Joannes van Sassenbrouck	erfgenaam eigenaar eigenaar	goudsmid klerk van de vierschaar meester metselaar
DON/1311	HO, 1556 HO, 1568 HO, 1573 HO, 1711 HO, 1728 HO, 1770	Joos Heins Ruebrecht vander Eecke Jan Brusset Thomas Stalpaert Bruno Blondeel Joannes vander Stricht	erfgenaam eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	goudsmid wijnmeter kleermaker apotheker apotheker proost van Onze-Lieve-Vrouw
DON/1312	HO, 1564 HO, B 18e E HO, 1728 HO, 1770 HO, 1772 HO, E 18e E	Zacharias de Meulenaere Anthone Stalpaert Bruno Blondeel Joannes vander Stricht Matheus van Hamme Pieter de Munck We de Munck-Jonnaert	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar eigenares- erfgen.	graankoopman priester apotheker proost van Onze-Lieve-Vrouw kanunnik van Sint-Donaas ambachtsbestuurder Witte Saaihalle lakensnijdster, mercenier

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
DON/0280	HO, 1588 HO, 1623 HO, 1635	Jacques Peperzeele Jaecques Joyeux Cornelis vander Plancke	eigenaar eigenaar eigenaar	graankoopman schrijnwerker steenhouwer
DON/0281	HO, 1588 HO, 1e H 18e E HO, 1747	Jacques Peperzeele familie Moreel Pieter de Roo	eigenaar eigenaar eigenaar	graankoopman bakkers, broodwegers schrijnwerker
DON/0282	HO, vanaf 1542 HO, 1593 HO, 1639 HO, 2e H 17e E	familie Van Cattenbrouck Remy Stalpaert Jooris vander Heyden Heyndryck Franssens	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar	belangrijke familie van steenhouders en beeldhouders kunstschilder chirurgijn chirurgijn
DON/0283	HO, 1771 HO, 1778	Joannes vander Stricht familie Beghin	eigenaar eigenaar	kanunnik handelaars
DON/0284	HO, 1746 WB, 304	Anna Marie Clotten Pierre de Pauw	eigenaar eigenaar	koopvrouw kanunnik (6000 livres)
DON/0285	HO, 1570	Jan Rumbrecht	eigenaar	vrijshipper
DON/0286	HO, 1558 HO, 17e E HO, 1728 HO, 1746 WB, 305	familie Inbona Jan Inbona Eduwaert de Pau en Anne Marie Clotten Joseph de Pau Pieter de Pau Joseph de Pauw	eigenaar erfgenaam eigenaar erfgenaam erfgenaam eigenaar	kultstikkers (ook ambachtsbestuurders) makelaar kooplieden koopman, redenaar van het Proosse kanunnik van Onze-Lieve-Vrouw wijnstoker (12000 livres)

4.3. SINT-CLARASTRAAT

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
NIK/0779	HO, 1565 HO, 1713	Daneel Vanderbanck Marianne Jordaens	eigenaar eigenaar	tapijtwever weduwe van raadspensionaris van het Vrije
NIK/0780	HO, 1569 HO, 1571 HO, 1608 HO, 1724 HO, 1727	Ancelmus Crayloot Jacob de Jonghe Jacques vanden Berghe Jan van Gheluwe Joseph Goossens	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar huwt eigenares	tapijtwever tapijtwever tapijtwever meester metselaar sergeant van de collegiekamer van Brugge
NIK/0782	HO, 1766	Marij Anna Zinnahl (gescheiden vrouw)	eigenaar	apothekeres
NIK/0783	PK, 1571 HO, 1707	Pieter de Mayere Jan Cornelis Roelof	eigenares eigenaar	linnenwever oud schepen van Brugge
NIK/0784	HO, 1565 HO, 1607 HO, 1728 HO, 1765 HO, 1770	Daneel Vanderbanck Adriaen vanden Kerckhove familie van Volden Joanne Therese Haghelijte Petrus Haghelijte	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaar erfgenaam	tapijtwever fusteinwever ambtenaren (meester van Requesten in Grote Raad; politiemeester Mechelen; schepen van Mechelen) geestelijke dochter priester
NIK/0787	PK, 1571 HO, 1671	Pieter de Vos Emmanuel d'Aranda familie d'Aranda	eigenaar eigenaar erfgenaam	arbeider Auditeur militair in district Brugge, lid Spaanse natie adel, kerkelijke en wereldlijke ambtenaren
NIK/0811	HO, 1646 HO, 1659	Guillame vande Walle Cornelis de Vliegere	eigenaar eigenaar	cipier controleur van de licenten van zijne majesteit

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
NIK/0815-818	PK, 1571 HO, ca. 1600 HO, 1680 18de eeuw HO, 1771	François van Drongene Baptiste Schapelinck Philips Dever Families Trappequier, Claijsman, d'Hont de Nieuburg Joannes Jonckheere	eigenaar eigenaar eigenaar eigenaars eigenaar	baallapper meester timmerman fusteinwever en ambachtsbestuurder adel wever
NIK/0819	PK, 1571 HO, 1616	Cornelis de Bruecq Claeis Bossaert	huurder eigenaar	arbeider fusteinwever
NIK/0821	HO, 1579	Cornelis de Bruecq	eigenaar	arbeider
NIK/0822	HO, 1614	Ghysbrecht Vleys	eigenaar	meester metselaar
NIK/0823	HO, 1583, 1612 HO, 1626	Baptiste Schapelinck Leonardus Gheertssins	erfgen./eigenaar eigenaar	timmerman pastoor te Nieuwmunster
NIK/0824	PK, 1571 HO, 1579 HO, 1612	Cornelis Reynaert Baptiste Schapelinck Jacques Guyot de oude	eigenaar erfgenaam eigenaar	goudsmid timmerman smid
NIK/0827	PK, 1571 HO, 1610 HO, 1627	Maertin de Vos Jan Baptiste Willaeys Herman Ruteau en erf. tot E 18de E	huurder eigenaar eigenaar	tapijtwever meester werkmansmid stokhouder
NIK/0828	HO, ca. 1550	Cornelis van Dickele Gregooris Louvet	erfgenaam erfgenaam	kalkdrager biervoerder
NIK/0829	HO, 1573	Michiel Andries	eigenaar	kleermaker
NIK/0830	PK, 1571	Jooris Dhondt	eigenaar	tegeldekker
NIK/0829-830	WB, 1800	Weduwe Denys	eigenaar	fabrikante

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
NIK/0833	HO, 1609 HO, 1615	Claeis Aernoudts Guillame de Witte	eigenaar eigenaar	metselaar biervoerder
COMPLEX	HO, 1633 HO, 1638 HO, 1672 HO, 1676 HO, 1696 HO, 1768	Clement de Prince Christoffel de Cuenynck Bertholomeus van Berchem Eugrand Matissart Jan Baptiste Vleys Joseph van Ockerhout	eigenaar eigenaar eigenaar erfgenaam eigenaar eigenaar	meester timmerman en ambachtsbestuurder Muntmeester redenaar en ontvanger van het Proosse koopman te Rijsel jurist meester metselaar
NIK/0834	HO, 1569 HO, 1584	Jan van Eedwaele Joos Brest	eigenaar eigenaar	fusteinwever stokhouder
NIK/0835	HO, 1577	Prynier Putser	eigenaar	kleermaker
NIK/0834-836	HO, 1610 HO, 1728 HO, 1740	Tanneken Badisco Pieter Haghetuyte Rebecca Thijlij, weduwe Alloo	echt. eigenaar erfgen./eigenaar eigenaar	appelwif aan de Beurs procureur boekweitmaalder (vrouw)
NIK/0836	HO, 1717 HO, late 18e E HO, 1792	Jan Baptiste Forbisseur Jean Baptiste de l'Espee Pieter Jacobus de Vreese	eigenaar erfgen./eigenaar eigenaar	baljuw van heerlijkheid Oostkamp burgemeester Brugge vrij meester paardensmid
NIK/0839	HO, 1567 PK, 1571 HO, 1580	Fransois van Brugghe Jan de Meester de jonge Jan Houfnaghele	eigenaar eigenaar eigenaar	cordoeanier timmerman koopman
NIK/0840	PK, 1571	François van Brugghe	eigenaar	cordoeanier
NIK/0841	HO, 1636 HO, 1768 HO, 1620	Jan Habaer (ook Habaert)+C35+C69 Joseph van Ockerhout Guillame Barvoet	eigenaar eigenaar eigenaar	saiiwever meester metselaar meester apotheker

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
NIK/0843	HO, 1563 HO, 1569 PK, 1571 HO, 1613	Franchoy's vanden Brugghe Claeys Puceel Baptiste Cappoen Edouard van Muenickereede	eigenaar eigenaar huurder eigenaar	cordoeanier schilder kuiper apotheker
NIK/0845	HO, 1618 HO, tot 1631 HO, na 1631	Franchoy's Valcke Frans de Valcke (dezelfde of zoon?) Michiel de Valcke	eigenaar eigenaar eigenaar	hoedenstoffeerder bakker broodweger
NIK/0846	HO, 1640	Lenaert Huusselynck	eigenaar	bakker
NIK/0847	HO, 18de E HO, 1767 HO, 1786	Marie-Anne Schaepelinck Joanna Schaepelinck Jacobus de Clercq Pieter Joannes Leemans	erfgenamen erfgenaam eigenaar	weduwe van ex-schepen van Brugge geestelijke dochter meester smid koopman
NIK/0848bis	HO, 1671 HO, 1680 HO, 1799	Gillis Rosseel Marcus Cassetta Joannes Pauli	eigenaar eigenaar eigenaar	landsman in Westkerke commis van het Vrije schoenmaker
NIK/0848	HO, 1790	Joseph de Cueninck	eigenaar	meester tegeldekker
NIK/0849	HO, 1572 HO, 1600 HO, 1795	Remeeus Camoes Jan van Thienen Joannes Voorcamer	eigenaar eigenaar eigenaar	tapijtwever schadebeletter meester hoedenmaker
NIK/0850	HO, 1598 HO, 1618	Anthuenis de Kueninck Jan Anthuenis	eigenaar eigenaar	zwartverver meester timmerman
NIK/0851	HO, 1602	Roelandt Frutier	eigenaar	cordoeanier
NIK/0852-853	HO, 1592	Pieter Maertens	eigenaar	schipper
NIK/0853	PK, 1571	Bertelmeus de Poortere	huurder	schoenmaker

Huis	Bron	Naam	Statuut	Beroep
NIK/0851-853	HO, vanaf E17eE HO, 1760	familie van Blommeghem en nakomelingen Pieternele Catharine Priem	erfgenamen eigenaar	bestuurders en ambtenaren geestelijke dochter
NIK/0854	HO, 1565 HO, 1587	Jan Baggaert Jan vander Eecke	eigenaar erfgenaam	kleermaker kaarsgieter

De selectie van de typewijken gebeurde op basis van een vooronderzoek dat alle gebouwen met hun huurwaarde in kaart bracht. De jaarlijkse huurwaarde van een pand werd berekend als de jaarlijkse interestopbrengst van de kapitaalwaarde van de woning. Stel dat een woning in 1583 20 pond groten Vlaams (of 4800 groten Vlaams) kostte, dan bedroeg de jaarlijkse huurwaarde naar de toen geldende rentevoet de penning 16 of 6,25%. Dit kwam neer op 300 groten Vlaams per jaar (of 25 groten huur per maand). Op dit bedrag werd vervolgens een belasting geheven die door de eigenaar, de huurder of beiden samen (elk de helft) werd betaald. Op die manier kunnen we van alle huizen in de stad zowel de huurwaarde als het woninggebruik (eigenaar of huurder) achterhalen. Het is evident dat kapitaalkrachtige burgers doorgaans in dure huizen woonden, terwijl mensen met een laag inkomen doorgaans een goedkope woning huurden.

Basis voor dit onderzoek waren de zogenaamde “belastingen zestendelen”, elders gekend als de penningkohieren en de registers van huisgelden. Hiertoe baseerde ik mij op twee steekproefjaren waarvoor volledige en correcte gegevens voor de hele stad beschikbaar waren: 1583 en 1667. Voor de steekproef van 1583 ontbrak evenwel het Sint-Niklaaszestendeel, maar daarvoor gebruikte ik een kohier van 1571. De databases die ik tijdens dit vooronderzoek opstelde voor de hele stad, zijn beschikbaar in het Brugse stadsarchief.

Voor een volledige bespreking van deze bronnen, zie: Heidi Deneweth, *Huizen en mensen. Wonen, verbouwen, investeren en lenen in drie Brugse wijken van de late middeleeuwen tot de negentiende eeuw* (Brussel: VUB, 2008) (onuitgegeven doctoraatsverhandeling) pp. 27-118. Dit werk is ter inzage in de bibliotheek van de VUB en in het stadsarchief van Brugge.

In twee recente publicaties hebben Ward Leloup (VUB-UGent) en Mathijs Speecke (UGent) een bijkomende steekproef uitgewerkt voor het Sint-Jacobszestendeel (1382), waarbij Ward Leloup ook meer gedetailleerde kaarten heeft uitgewerkt.

De onderzoeksmethode en de evolutie van behuizing zijn aan bod gekomen in volgende artikelen die de evolutie van 1382 tot 1667 schetsen:

- Heidi Deneweth, Ward Leloup en Mathijs Speecke, *Visualising Urban Change. Bruges (Belgium) 1300-1700*, in: A. Plosnic e.a. (eds.) *Mapping urban changes* (Croatia, Institute of Art History, 2017) – e-publication – Dubrovnik, September 2017 – raadpleegbaar op https://ducac.ipu.hr/project/wp-content/uploads/Mapping_urban_changes_Mapiranje_urbanih_promjena.pdf
- Heidi Deneweth, Ward Leloup en Mathijs Speecke, ‘Een versteende ruimte? De impact van stedelijke veranderingsprocessen op de sociale topografie van Brugge, 1380-1670’, *Stadsgeschiedenis*, 13:1 (2018) 20-41.

Voor de analyse van evoluties in de drie typewijken die in het boek *Goede muren maken goede burens* aan bod komen, bestudeerde ik alle bewaarde én bruikbare penningkohieren en registers van huisgelden. Om de evoluerende verhouding tussen eigen woningen en huurwoningen duidelijk in kaart te brengen, wilde ik met dezelfde steekproefjaren werken voor alle typewijken, maar het bronnenmateriaal liet dat niet toe. Daarom selecteerde ik voor elke wijk een aantal steekproefjaren dat de evolutie in deze bijlage voldoende in kaart kon brengen. Voor de zestiende en zeventiende eeuw leverde dat geen noemenswaardige problemen op, maar de achttiende-eeuwse registers van huisgelden waren niet bruikbaar voor dit onderzoek omdat de huurwaarden die als basis voor de belasting dienden, niet meer werden aangepast aan de marktwaarde van de woningen.

Twee andere bronnen konden het hiaat voor de achttiende eeuw invullen: de volkstelling van 1748 en de belasting op vensters en deuren van rond 1800.⁵

Hieronder zijn de gebruikte bronnen opgesomd. Alleen de in vetjes aangeduide jaartallen werden in onderstaande tabellen opgenomen om de evolutie van het woninggebruik in kaart te kunnen brengen.

- Groot Vierkant: penningkohieren **1580**, 1583; huisgelden **1657**, 1665, **1667**, 1672, **1692**⁶; volkstelling **1748**; belasting op vensters en deuren **1800**.
- Eekhoutstraat: penningkohier **1583**; huisgelden **1638**, 1665, **1667**, 1673, **1692**⁷; volkstelling **1748**; belasting op vensters en deuren **1800**.
- Sint-Clarastraat: penningkohieren 1569, **1571**; huisgelden **1644**, 1661, **1667**, 1671, **1692**⁸; volkstelling **1748**; belasting op vensters en deuren **1800**.

Sommige huizen werden na verloop van tijd samengevoegd. In de onderstaande tabellen is dat te zien aan de samengevoegde lijnen, zoals bijvoorbeeld bij de huizen JAN/0270 tot en met JAN/0273 in 1692. Andere huizen werden na verloop van tijd opgesplitst in afzonderlijke wooneenheden. Indien het effectief om twee huizen ging, zijn die aangeduid met de notities a en b, zoals bijvoorbeeld bij JAN/0198. Andere huizen werden in delen verhuurd: woonhuis (h), kelder (k, eventueel op te splitsen in k1 en k2), zolder (z) en lappershuisje (l). Per steekproefjaar worden telkens de huurwaarde (HW) en het woninggebruik (E/H) aangeduid. Bij woninggebruik onderscheiden we volgende categorieën: eigenaarswoning (E), huurwoning (H), leegstaand huis (L), afgebroken huis (A). Van bepaalde woningen kon ik het gebruik niet met voldoende zekerheid vaststellen. Dat is aangeduid met een vraagteken of een blanco. Met name de volkstelling van 1748 leverde de nodige problemen omdat in die bron alleen de bewoners van het huis werden opgesomd en ik daardoor de woningen niet kon identificeren via de namen van de eigenaars. Indien eigenaars en huurders elkaar afwisselden in de opeenvolgende huizen, leverde de identificatie weinig of geen problemen, zoals in de Eekhoutstraat. Waar bijna uitsluitend huurders woonden, zijn de gegevens moeilijk of niet te plaatsen, zoals in de Sint-Clarastraat. Voor het Groot Vierkant en met name voor het bouwblok aan de Ridderstraat kon ik slechts een deel van de huizen identificeren. Doordat in de volkstelling niet alle straatnamen waren aangeduid en de volgorde van de huizen blijkbaar niet overeenstemde met diegene die in andere “ommelopers” werd gehanteerd, kon ik de huizen niet met de nodige zekerheid identificeren.

---

⁵ De volkstelling van 1748 is verwerkt door Denolf (1981). Gilbert Dumon voerde de gegevens in een database in en stelde zijn materiaal ter beschikking via het Brugse Stadsarchief, Marcus, Volkstelling 1748.

Oorspronkelijke bron SAB, OA, 132, bevolking zestendelen 1748. De belastingen op vensters en deuren: SAB, HA, Belastingen vensters en deuren, wijken A2 en A4 (Groot Vierkant), wijk B 14 (Eekhoutstraat), wijk E17 (Sint-Clarastraat).

⁶ Penningkohieren: SAB, OA, 139, Sint-Jans, 1580, fo. 13-15 r (bouwblokken Sint-Walburgastraat, verder afgekort tot WAL), 18-19 (bouwblok Ridderstraat, verder afgekort tot RS); 1583, fo. 13 v-16 r (WAL), fo. 18 v-20 r (RS); huisgelden: SAB, OA, 254, Sint-Jans, 1657, fo. 17-20 (WAL), fo. 23 v-26 r (RS); 1665, fo. 17-21 (WAL), fo. 24 -26 (RS); 1667, fo. 16 v-20 r (WAL), fo. 23-26 r (RS); 1672, fo. 17-20 (WAL), fo. 24-27 r (RS); 1692, fo. 10-12 r (WAL), fo. 14 v-16 r. De overige bewaarde registers van 1688, 1711, 1726 en 1782 waren niet bruikbaar omdat ze alleen namen en een belastingbedrag vermeldden. Straatnamen stonden er niet in, zelfs geen cirkelaanduidingen. Bij nieuwe namen was nooit duidelijk of het om een huurder of een eigenaar ging. De jaarlijkse huurwaarden waren niet aangeduid en konden evenmin berekend worden omdat niet duidelijk was of iedereen eenzelfde belastingpercentage werd aangerekend.

⁷ SAB, OA, 139, Sint-Donaas, 1583, fo. 15 v-16 r, 56 v-57 v; SAB, OA, 254, Sint-Donaas, 1638, fo. 29 v-30 r, 98-100 r; 1665, fo. 31 r, 114-116 r; 1667, fo. 31-32 r, 120-123; 1673, fo. 26, 87-89; 1692, fo. 18 v, 54-55 r. Niet bruikbaar wegens te summiere gegevens zijn de registers van 1690, 1728 en 1741.

⁸ SAB, OA, 139, Sint-Niklaas, 1569, fo. 76-77 r, 79 v-83 v; 1644, fo. 72-73 r; 75-76; 1661 (geen folio-aanduidingen); 1665, fo. 100-101, 105-107; 1667, fo. 90 v-92 r, 94 v-97 r; 1672, fo. 73 v-75 r, 77-79; 1692, fo. 100-102 r, 105 v-108 v. De overige registers van 1711, 1728, 1741 en 1789 zijn niet bruikbaar.

De gebruiksgegevens in onderstaande tabellen zijn gecorrigeerd na vergelijking met de kadastrale en notariële bronnen. Gecorrigeerde gegevens zijn aangeduid met een * als de fout dusdanig was dat ze de gebruiksgegevens vertekende of met een ° als de fout de gebruiksgegevens niet vertekende. De aard van de oorspronkelijke fouten wordt op het einde van deze bijlage besproken.

5.1.1. Groot Vierkant - Riddersstraat

Woning	1580		1583		1657		1667		1692		1748	1800
	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	E/H	E/H
JAN/0259 ² h	840	H	720	H	3120	E						
JAN/0259 ² l	216	H	180	H		A						
JAN/0259 ² k	720	H	1200	H	720	H	3840	E	3840	E	E	H
JAN/0260 ²	2160	E	2160	E	7920	E	7920	H	7920	E		E
JAN/0261 ²	2160	E	2400	H	8160	H	8160	E	8160	E		H
JAN/0262	720	E	720	H	2160	E	2160	E*	2160	E*		H
JAN/0263	1080	H	1080	H*	6000	E*	6000	H*	6000	E		H
JAN/0264	2880	H	3600	H	12000	E	12000	H	12000	H		E
JAN/0265	2880	H	2880	E	12000	E	12000	E	12000	E		E
JAN/0266	1440	H	1440	H	5280	E*	5280	E	5280	H*		E
JAN/0267	2000	E	1920	H	9600	E	9600	H	9600	H		E
JAN/0268	1440	E	1440	E	5760	H°	5760	E	5760	E*		E
JAN/0269	1680	H	2520	H	6000	E*	6000	H	6000	H		E
JAN/0270	2160	E	2160	E	9600	E*	9600	E				
JAN/0271	480	E	480	E	1200	H	1920	H*				
JAN/0272	300	E	480	H		A		A				
JAN/0273	360	H	720	H	960	H	1200	H	11760	E		E
JAN/0274	384	E	360	L	4800	E		H	2400	H		H
JAN/0275	960	H	960	H	2880	E	4800	H	2880	H		H
JAN/0276	480	E	480	E	2880	E	2880	H	2880	H		E
JAN/0277	336	H	720	H	1920	H	1920	H*	1920	E		H
JAN/0278	360	H	480	H								
JAN/0279	480	H	720	H	3360	H	3360	E	3360	H	E	H
JAN/0280	720	E	720	E	2880	E	2880	E	2880	H*	H	H
JAN/0281	720	E	720	E	2400	E	2400	E	2400	E*	E	E
JAN/0281 ²	Hoort bij JAN/0261 ²						2080	H	2080	H	JAN/0261 ²	
JAN/0282	1920	E	2400	E	7200	E	7200	E	7200	E		
JAN/0283	720	E	720	E	2400	E	2400	H*	2400	H	H	E
JAN/0284	720	E	720	E	3360	E	3360	H	3360	H	H	H
JAN/0285	840	E	840	E	2520	H	2400	H*	2400	H	H	H
JAN/0286	600	E	600	E	2160	E	2520	H*	2160	H	E	H
JAN/0287	960	H	960	H	1680	L	2280	H	2280	E*	H	H

5.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Woning	1580		1583		1657		1667		1692		1748	1800
	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	E/H	E/H
JAN/0189	3120	H	3120	H	9120	H	9120	E	9120	E	E	H
JAN/0190	2160	H	3360	H	9600	E*	9600	E	9600	E*	E	H
JAN/0191	600	E	600	E	2400	E*	2400	H	2400	H	H	L
JAN/0192	1920	H	1920	H	3600	E*	3600	H*	3360	H*	H	L
JAN/0193	480	E	600	E	3360	H	3360	H	3360	H	H	E
JAN/0194	1080	E	1080	E	3360	E	3360	E	3360	H*	H	H
JAN/0195	360	E	1200	H	?	H	1680	H	1680	E	?	H
JAN/0196	600	E	600	E	3360	E	3360	H	2640	H	?/?	H
JAN/0197	360	E	960	H	1440	L	2400	E	2400	E	E	E
JAN/0198a	720	E	720	E	1920	E	1920	E*	1920	E	E	E
JAN/0198b	480	H	480	H	720	H	720	H	720	E*	?	H
JAN/0199h					960	H						
JAN/0199k	672	H	720	H	960	H	1680	E	1680	E*	?	H
JAN/0221	480	H	480	H	1080	H*	960	H	1272	H	?	H
JAN/0222	1200	H	1320	H	2160	E*	2160	H	2160	H	H	H
JAN/0223	600	H*	1680	H		H*	2400	L	4320	H		H
JAN/0224	2400	E	2880	H	9600	E*	9600	E	7200	H	E	E
JAN/0225	1680	H	1920	H	7680	E	7680	E	7680	E*	E	E
JAN/0226	1440	H	1200	H	5760	E*	5760	E	5760	E	H	E
JAN/0227	960	L	1200	H			2880	E	2880	H		
JAN/0228	2640	H	2640	L	10560	E*	10560	E	10560	E*	E	E

5.2. Eekhoutstraat

Woning	1583		1638		1667		1692		1748	1800
	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	E/H	E/H
DON/1312 h	1920	E	6000	E	6000	E	6000	E		H/H
DON/1312 k1			1440	H	1440	H				L
DON/1312 k2	480	H	1200	H	1200	H	3360	H	H	L
DON/0280 h			3120	H						
DON/0280 z	600	E	1680	H	4800	H	4800	H	H	E
DON/0281	1440	E	5760	E	5760	E	5760	E	E	E
DON/0282	1440	E	4320	E	4320	H	3840	E*	E	E
DON/0283 h	720	E	2640	E						H
DON/0283 k	720	H	1200	H	3840	E	3840	H	H	L
DON/0284	960	E								
DON/0285	1320	H	6240	E	6240	E	6240	E*	E	
DON/0286	1440	E	4800	E	4800	E	4800	E*	E	E
DON/1279	384	H								
DON/1280	384	H	1680	H	1680	E	1560	H	H	L
					720	H				L
DON/1281	480	E	2400	E	2400	H	360	E	H	L
					1440	H	1440	E		
DON/1282	1200	H	800	H	960	H	1080	H	H	H
DON/1283	720	H	800	H	1440	H	1440	H	H	E
DON/1284	288	H	1200	H	1200	H*	1200	E*	H	
DON/1285	1200	E	3600	E	3600	E	3600	E*	E	H
DON/1286	1440	H	1680	E	2160	E	2160	H	E	E
DON/1287	1680	E	7200	E	7200	E	7200	E	H	H/H
DON/1288	480	E	2160	E	2160	H	2160	H	H	H
DON/1289	720	H	3600	H	3600	H	3600	H	H	H
DON/1290	960	E	4800	E	4800	E	4320	H	E	E
DON/1291	432	E	1920	H	1920	E	1920	H	E	H
DON/1292	432	E	1920	L	1920	H	1920	H	H	E
DON/1293	2160	H	4320	E	4320	H*	4320	H	E	H/L
DON/1294	240	H	1440	H°	1440	H	1440	H	H	E
DON/1295	1200	H	1440	H	1920	H	1920	H	E	E
DON/1296	480	H								
DON/1297	1560	E	5760	E	5760	E	5760	H	E	E
DON/1298	1680	H	6480	H	6480	H	6480	H	E	
DON/1299	384	E	1800	L	1440	H	1440	H	H	E
DON/1300	420	H	800	H	800	H	800	H	H	L
DON/1301	360	H	960	H						
DON/1302	1200	H	1680	E	3120	E	3120	E*	H	H
DON/1303	720	H	1200	E	1200	H	1200	H	E	H
DON/1304	480	E	1440	H	2160	H*	2160	H	E	H
DON/1305	1560	E	5280	H	6000	H	6000	H	E	E
DON/1306	1200	E	4800	E	6480	E	6960	E	E	H
DON/1307	2400	H								
DON/1308	720	H	4320	E	4320	E*	4320	E*	H	H
DON/1309	1440	E	6720	E	6720	E	6720	E	E	E
DON/1310	1440	E	6720	E	7200	H	6000	H	E	E
DON/1311	300	E	1440	H	1440	E	1440	H	H	H

5.3. Sint-Clarastraat

Woning	1569			1571		1644		1667		1692		1748	1800
	KW	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	E/H	E/H
NIK/0778	4992	312	H	408	H	960	H	1200	H	1200	H	H	H
NIK/0779	4608	288	H	288	H	1320	H	1200	H	1200	H	H	H
NIK/0780	6912	432	H	432	H	1008	E	1200	H	1200	H	H	E
NIK/0782	7680	480	E	480	E	2160	H*	720	H	720	H	H	H
								720	H	720	H	H	H
								720	H	720	H	H	E
								1560	H	1200	H	H	H
NIK/0783	6144	384	E	384	E	1200	E	1200	H	1200	H	H	E
NIK/0784	6144	384	E	384	E	1440	E	1440	E	1440	E*	E	H
NIK/0785	3072	192	H	192	H	1680	E	1800	E	1680	E*	H	H
NIK/0786	3840	240	E	240	E								
NIK/0787	5376	336	L	240	E	1200	E	1200	E	1200	H	H	H
								720	H	400	H		
NIK/0811	3072	192	E	192	E	1200	E	1200	H	1080	E	H?	H
					E			960	H	1080	E	H?	H
NIK/0812	3072	192	E	192	E	1920	E	1920	H	1920	H	H?	H
NIK/0815	5760	360	H	240	E	720	H	1440	H	3480	E*	H?	H
NIK/0818	5760	360	E	360	E	1320	H	2640	H				
NIK/0819	7680	480	H	480	H	2160	E	1920	H*	1920	H	H?	H
NIK/0821	5376	336	H	288	E								
NIK/0822	5376	336	E	336	E	2160	E	1920	H	960	H	H?	H
NIK/0823	3072	192	E	192	E	720	H	960	E*	960	E*	H?	H
NIK/0824	6144	384	E	360	E	1920	E	1920	E	1920	E*	H?	E
NIK/0827	9984	624	H	720	H	1200	H	1200	H	1200	H	H?	E
NIK/0828	3840	240	E	240	E	920	H	920	H	920	H	H?	H
NIK/0829	3840	240	E	240	E	1680	H	1680	E	1680	E	H?	H
NIK/0830	3072	192	H	288	E								
	4608	288	E										

Woning	1569			1571		1644		1667		1692		1748	1800
	KW	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	HW	E/H	E/H	E/H
NIK/0833	5376	336	H	336	H	840	H	840	H	840	H	H?	H
NIK/0834	11520	720	H	720	H						H*	H?	H
NIK/0835	11520	720	H	480	E					1320	H*	H?	E
NIK/0836	7680	480	H	480	H	1440	H	1440	H	1320	H	H?	H
NIK/0837	3840	240	H	264	H								
NIK/0838	9216	288+288	H	288	E								H
NIK/0839		480	H	600	E								
NIK/0840	15360	480	H	480	E								
NIK/0841	9600	600	H	600	E								
NIK/0842	5376	336	H	240	E	4320	H	4800	H	7200	H	H?	E
NIK/0843	5760	360	H	480	H								
NIK/0844	4608	288	H	288	H	1200	H	1200	H	1200	H	H?	L
NIK/0845	16320	1020	H	1020	H	1200	L	1200	E*	1200	H	H?	E
NIK/0846	4224	264	H	264	H	720	E	720	E*	1200	H	H?	H
NIK/0847	6144	384	H	288	E	720	E	960	E	960	H	H?	H
NIK/0848	9600	600	E	600	E	1680	E	1680	E*	1680	H	H?	E
						360	E	960	H	960	H	E	H
NIK/0849	5376	336	E	336	E	1152	H	1152	H		H	H?	H
						1152	H	1080	H	2160		H?	E
NIK/0850	6144	384	E	384	E	1680	E	1680	E*	1680	E*	E	H
NIK/0851	6912	432	E	432	E								
NIK/0852	4224	264	H	264	H								
NIK/0853	3840	240	H	240	H	1920	E	1920	H	1920	H	E	E
NIK/0854	11520	720	H	960	H	960	H	960	H	960	H	H	H/H

Bijlage 5 bis Foutmarge in woninggebruik

In bijlage 5 duiden de asterixen (*) op een fout in de fiscale bronnen. We stelden volgende “fouten” vast.

1. Eigen woningen hadden ondertussen al (geruime tijd) een nieuwe eigenaar (NE). De namen zijn niet correct maar daarom hoeft het gebruik van de woning nog niet verkeerd geïnterpreteerd te zijn.
  - RS, 1657, JAN/0263, 266, 269 en 270. De woningen waren respectievelijk 17, 5, 2 en 9 jaar tevoren verkocht.
  - WS 1657, JAN/0190 (13 jaar geleden verkocht), 191 (?), 192 (13 jaar), 222 (14 jaar), 224 (13 jaar), 226 (12 jaar), 227-228 (13 jaar).
  - CL, 1667, NIK/0846
2. Sommige huurwoningen hadden ondertussen een nieuwe eigenaar (NE, H), aangezien nog een huurder werd opgegeven als belastingplichtige, mogen we veronderstellen dat het woninggebruik niet veranderd is.
  - RS, 1657, JAN/0268 (huis reeds 11 jaar verkocht)
  - WS, 1657, JAN/221 (huis reeds 10 jaar verkocht), 223
  - RS, 1667, JAN/0271, 285
  - CL, 1644, NIK/0782
  - CL, 1692, NIK/0834
3. Personen die als eigenaars waren opgegeven, waren eigenlijk huurders (E -> H). Hier waren de gebruiksgegevens oorspronkelijk fout geïnterpreteerd.
  - RS, 1667, JAN/0263, 283, 286
  - WS, 1667, JAN/0192 (hier huurder en onderhuurder?)
  - RS, 1692, JAN/0266, 280
  - WS, 1692, JAN/0192, 194
  - ES, 1667, DON/1304
4. Personen die als huurder waren opgegeven, waren zelf eigenaar (H -> E). Foute interpretatie van de gebruiksgegevens.
  - WS, 1667, JAN/0198 (a)
  - WS, 1692, JAN/0198 (b), 199, 225, 228
  - RS, 1692, JAN/0262, 268, 281, 287
  - ES, 1667, DON/1307-1308
  - ES, 1692, DON/0282, 284-285, 286, 1284, 1285, 1301, 1307-1308
  - CL, 1667, NIK/0823, 848, 850
  - CL, 1692, NIK/0784, 785, 815-818, 823, 824, 850
5. *Persoon A* gebruikt huis van *persoon B* gaat om *nieuwe eigenaar* in huis van *oude eigenaar*. Het gaat hier NIET om een huurder die mettertijd het huis kocht. Wat als huurwoning werd geteld, was dus een eigen woning (H -> E).
  - RS, 1667, JAN/0262
  - WS, 1692, JAN/0190
  - CL, 1667, NIK/0845

6. Een omwisseling van de namen van eigenaars en huurders (E <-> H). Dit geeft geen vertekening van het woninggebruik.
  - RS, 1583, JAN/0263
  - RS, 1667, JAN/0277

7. Termen *gebruikt* en *verpacht* waren verwisseld (E -> H)
  - CL, 1667, NIK/0819 (eerst geïnterpreteerd als eigen woning; moet huurwoning zijn)

8. De naam van de eigenaar was niet correct (NE, H).
  - WS, 1580, JAN/0223: eigenaar bezat in realiteit het buurhuis
  - ES, 1638, DON/1294: naam eigenaar niet gekend, kan echtgenote of weduwe zijn
  - ES, 1667, DON/1284 (huurwoning), 1293 (naam eigenaar niet gekend)

Nota: de gegevens van 1692 voor de huizen DON/1279 tot en met DON/1284 waren niet ingeschreven in het register. Op die plaats stak een los blad met daarop persoonsnamen en taksbedragen. De bedragen vormden de 20ste penning op de huurwaarde en de huizen konden geïdentificeerd worden, omdat het slechts over een zestal huizen ging, waarvan er twee door hun eigenaar bewoond werden.

In dit boek worden reconstructiekaarten voor zestiende- en zeventiende-eeuws Brugge gebruikt. Marc Ryckaert en ik hebben voor het boek van V. Vermeesch (ed.), *Brugge* (Antwerpen, 2002) reconstructiekaarten gemaakt voor de zestiende en achttiende eeuw. Ik heb die kaarten tussen 2002 en 2007 verder aangepast in functie van mijn proefschrift *Huizen en mensen. Wonen, verbouwen, investeren en lenen in drie Brugse wijken van de late middeleeuwen tot de negentiende eeuw* (Brussel 2008, onuitgegeven doctoraatsverhandeling). Het boek *Goede muren maken goede burenen. Verbouwingen en buurtleven in Brugge (1500-1800)* is voornamelijk gebaseerd op deel 3 van dit proefschrift. Hierin ligt de focus voor vergelijking op de jaren 1583 en 1667, twee jaren waarvoor een geactualiseerde versie van het volledige huizenbestand werd opgesteld in de respectievelijke penningkohieren (1583) en de registers van huisgelden (1667). In Brugge worden die registers samen bewaard in de reeks Stadsarchief Brugge, Oud Archief, reeks 139 en 140, *belastingen zestendelen*. De databases voor beide steekproefjaren zijn beschikbaar in het Brugse Stadsarchief.

Als basis voor de reconstructiekaarten van de zestiende eeuw is gebruik gemaakt van het primitief kadasterplan van Brugge (Kadasterarchief West-Vlaanderen, Primitief plan, 1835), waarop de kaart van Jacob van Deventer (1564-1566)⁹ werd geprojecteerd. Voor details over kleine straatjes, steegjes en gangen, en over de kleinere waterlopen konden we terugvallen op de kaart van Marcus Gerards (1561-1562) en het kennisplatform dat daarop gebaseerd is.¹⁰ Daarnaast gebruikten we ook de penningkohieren van 1583 (en die van 1571 voor het ontbrekende Sint-Niklaaszestendeel) om aanwijzingen te vinden over de locatie van kleinere (nu verdwenen) straatjes en steegjes, die tussen bestaande huizen konden worden gesitueerd. Voor de zeventiende en achttiende eeuw werkten we verder met de reconstructiekaart voor de zestiende eeuw waarop we de gebastioneerde vesting projecteerden. De handelskom ter hoogte van de Dampoort werd evenwel aangepast. Hiervoor konden we een detailkaart gebruiken van C.J. Bouuaert, *Handschriftelijk gekleurd plan van Brugge, 1775* (Kriegsarchiv Wenen), afgebeeld in Vermeesch (2002), p. 107. Ook de kaart van Ferraris (1770-1777) bood de nodige aanknopingspunten om ondertussen verdwenen straten weg te laten (vaak ten gevolge van kloosterinplantingen) en aanpassingen aan het wegencracé of aan de loop van waterwegen aan te duiden. Specifiek voor de zeventiende eeuw gebruikten we de registers van huisgelden die in 1667 werden geactualiseerd en waaruit we ook konden afleiden of oude steegjes inmiddels verdwenen waren. Vooral die bronnenreeks maakte heel duidelijk hoe groot de impact van kloosterinplantingen en -uitbreidingen is geweest. Vooral de zone in het noordoosten van de stad zag meerdere straten verloren gaan toen de Duinenabdij zich hier vestigde.¹¹ Elders in de stad gebeurde dat ook, voornamelijk in de perifere zone, maar nergens in dezelfde mate als ter hoogte van Ter Duinen. Ondertussen bereidt Ward Leloup een proefschrift voor over de sociaal-professionele topografie van Brugge in de late middeleeuwen en de zestiende eeuw. Hij heeft de reconstructies inmiddels verfijnd, getuige daarvan de kaarten 2 tot en met 5 die in het boek zijn opgenomen.

Ter verduidelijking van de tekst in het boek *Goede muren maken goede burenen* beschrijven we hier de zestendelen en het onderscheid tussen het stadscentrum en de perifere zone. De eigenlijke stadskern van Brugge is ontstaan uit twee oude woonzones die van weerszijden van de grafelijke burcht langzamerhand naar elkaar zijn toegesloegen. In 1127 werden beide woonzones ingekapseld in de eerste omwalling. De stad was toegankelijk via zeven stadspoorten die zich op de belangrijkste

---

⁹ De atlasen en stadsplannen van Jacob Van Deventer zijn grondig bestudeerd door Rutte en Vannieuwenhuyze (2018).

¹⁰ De kaart van Marcus Gerards vormt de basis voor een kennisplatform <http://www.magisbrugge.be/geocms/web/view/home>.

¹¹ Deneweth (2008) 'De identificatie...', 222-227.

invalswegen naar de centraal gelegen Markt bevonden.¹² In de loop van de twaalfde en dertiende eeuw zijn aan de buitenkant van deze omwalling en langs de grote invalswegen nieuwe woonzones tot stand gekomen. In de periode 1297-1300 werden ze opgenomen in de tweede omwalling. Op die omwalling (in Brugge *de vesten* genoemd) stonden negen stadspoorten waarvan er drie in het noorden van de stad het Dampoortcomplex vormden. De overige poorten waren met de wijzers van de klok mee: de Kruispoort, de Gentpoort, de Katelijnepoort, de Boeveriepoort, de Smedenpoort en de Ezelpoort.¹³ De wegen die deze poorten en de Markt met elkaar verbonden werden de *poortstraten* genoemd. De woonzone binnen de eerste omwalling duiden we aan als *de centrale woonzone* of *de stadskern*. De woonzone tussen de beide omwallingen noemen we kortweg *de perifere woonzone*.

De stad zelf was al vóór 1280 om militaire en administratieve redenen ingedeeld in zes wijken of *zestendelen*.¹⁴ Na de aanleg van de tweede omwalling werden de bestaande grenzen van die zestendelen via de belangrijkste poortstraten doorgetrokken tot aan de *vesten*. In het oosten van de stad vormde de Carmersstraat, die niet op een stadspoort uitgaf, een bijkomende begrenzing. Die zes stadsdelen bestaan nog steeds in de huidige kadastrale indeling van de Brugse binnenstad. In het Ancien Régime was elk zestendeel vernoemd naar een klooster of een belangrijke kerk binnen zijn omschrijving. Vanaf het noordelijke Dampoortcomplex vertrekkend in oostelijke richting onderscheiden we de volgende zestendelen: Carmers, Sint-Jan, Sint-Donaas, Onze-Lieve-Vrouw, Sint-Jacob en Sint-Niklaas.¹⁵ Eind 1579, ten tijde van het calvinistische bewind, werd de stedelijke administratie efficiënter georganiseerd. De zestendelen werden onderverdeeld in kleinere omschrijvingen die in totaal 113 *cirkels* of *wijken* vormden. Kaart 1.1. geeft een overzicht van deze kleinere administratieve indelingen. De zestendelen zijn door dikke doorlopende lijnen van elkaar gescheiden.

De belangrijkste administratieve vernieuwing met betrekking tot ons onderzoek was de instelling van de *registers van de zestendelen* in 1579.¹⁶ In elk zestendeel werd een klerk verantwoordelijk gesteld over een kadastraal registratiesysteem. Daartoe legde hij zijn eigen registers aan die begonnen met de beschrijving van de eerste cirkel in zijn zestendeel. In de vijf stadsdelen van Carmers tot en met Sint-Jacobs werden die cirkels omschreven volgens het ommelopersysteem. Meestal begon men aan een straathoek nabij de Markt en liep vervolgens systematisch alle bouwblokken rond. Na de cirkelbeschrijving kreeg elk huis binnen die cirkel een folio toegewezen volgens hetzelfde ommelopersysteem.¹⁷ Van 1580 tot 1800 werd elke eigendomsoverdracht, hypotheek en burenuvereenkomst chronologisch in de registers van de zestendelen ingeschreven bij het huis waarop hij betrekking had. Elk huis bleef die hele periode bekend onder zijn oud-kadastrale nummer dat een combinatie vormde van de naam van het zestendeel en de beginfolio waarop de registraties voor dat huis een aanvang namen.¹⁸ In het Sint-Niklaaszestendeel werd een afwijkende cirkelindeling gevolgd. Lange straten, zoals de huidige Sint-Jorisstraat en Vlamingdam, werden zigzag afgewandeld waarbij telkens enkele huizen aan de rechterkant en vervolgens enkele huizen aan de linkerkant van de straat werden ingeschreven, min of meer in de volgorde waarin men ze voorbijliep. Hierdoor doorsneden de

---

¹² Ryckaert (1991) duidt op p. 63 slechts zes stadspoorten af op die eerste omwalling. Waar in 1991 nog werd aangenomen dat Vlamingpoort en Ketelwijkpoort twee namen voor dezelfde poort waren, is ondertussen bekend dat de Ketelwijkpoort zich in de noordoosthoek van de omwalling van 1127 bevond. De Meester & Schotte (2002) 195-218.

¹³ Ryckaert (1991) 175 duidt die stadspoorten aan op de kaart.

¹⁴ In 1280 zijn de stedelijke archieven samen met het Belfort in vlammen opgegaan. Daardoor is nauwelijks bronnenmateriaal bewaard voor de periode voorafgaand aan 1280.

¹⁵ Ryckaert (1991) 89-90.

¹⁶ Bewaard in SAB, OA, reeks 138.

¹⁷ De klerken verwezen effectief naar een bepaalde *folio* als ze naar een bepaald huis verwezen. Strikt beschouwd ging het om bladzijden, want de bladen in deze registers waren aan beide zijden beschreven én genummerd.

¹⁸ Deneweth, D'hondt, Leenders (2001) 41-47.

cirkelindelingen in dit zestendeel de bestaande bouwblokken zoals duidelijk te zien is op kaart 1.1. De oud-kadastrale nummers versprongen overigens ook van de ene naar de andere straatkant.

De zestiende-eeuwse penningkohieren volgden grotendeels de cirkelindeling van de zestendelen, al gebeurde het wel eens dat de samenstellers van de kohieren een bouwblok in een omgekeerde volgorde afliepen. Doordat deze bronnen ook straat- en huisnamen vermeldden, konden foute interpretaties bij de verwerking en de visualisering van de informatie vermeden worden. Uit de zeventiende-eeuwse steekproef in de registers van de huisgelden bleek dat de cirkelomschrijvingen ondertussen lichtjes waren aangepast. In de nieuwe kohieren van 1638 was de indeling van het Sint-Niklaaszestendeel al aangepast volgens het systeem van de overige zestendelen.

Hierdoor bestonden de cirkels er voortaan ook uit één of meerdere bouwblokken die telkens integraal tot dezelfde cirkel behoorden. In het Sint-Donaaszestendeel werd de twintigste cirkel die zich voorheen zowel over de centrale als de perifere woonzone uitstreekte, opgesplitst in twee nieuwe cirkels (7 en 21). Hierdoor is de nummering van de tussenliggende cirkels (8 tot en met 20) met één nummer opgeschoven. In het Carmerszestendeel werd de cirkelindeling aangepast in de perifere woonzone (de cirkels 16 tot en met 32 op kaart 1.1. werden vervangen door de cirkels 16 tot en met 21 op kaart 1.2.). De oorzaak daarvan was de inplanting en de spectaculaire uitbreiding van de abdij van Ter Duinen die zich over meerdere bouwblokken en voormalige cirkels had uitgespreid. De nieuwe cirkelindeling die zeker al in 1638 bestond, wordt voorgesteld op kaart 1.2. Bij de vergelijking van beide steekproeven mag deze veranderde cirkelindeling niet over het hoofd worden gezien.

Als we mogen afgaan op wat Duclos in 1910 schreef, dan is het aantal straten en pleinen tussen 1579 en 1900 gedaald van 703 naar 330.¹⁹ Hierbij dient meteen vermeld dat bij die 703 straatnamen uit 1579 ook alternatieve aanduidingen voor dezelfde straten zijn gerekend en dat in dit hoge aantal ook vele stegen en private ontsluitingswegen naar achterliggende percelen waren begrepen. Toch werden in de loop der eeuwen effectief meerdere publieke straten gesupprimeerd nadat ze in private domeinen werden geïncorporeerd. Vanaf de tweede helft van de achttiende eeuw waren het dan weer doelbewuste urbanistische ingrepen die het stadsbeeld ingrijpend veranderden.²⁰ Behalve door de veranderingen aan het stratenpatroon zelf werd onze reconstructie eveneens bemoeilijkt door het feit dat vele straten in de loop der eeuwen meerdere naamsveranderingen hebben ondergaan. De handleiding van Gilbert Dumon heeft ons geholpen om de meeste straten te identificeren.²¹ Toch moeten we er eerlijkheidshalve op wijzen dat enige twijfel blijft bestaan voor enkele kleine straatjes nabij Sint-Gillis (Sint-Niklaaszestendeel, cirkels 14 tot en met 18 op kaart 1.2.), in de zone tussen de Smedenstraat, de Lane en de Beenhouwersstraat (Sint-Jacobszestendeel, cirkels 8 en 9) en nabij de Dampoort (Carmerszestendeel, cirkels 27 tot en met 30 op kaart 1.1.). Bijkomend onderzoek is nodig om hierover uitsluitsel te geven.

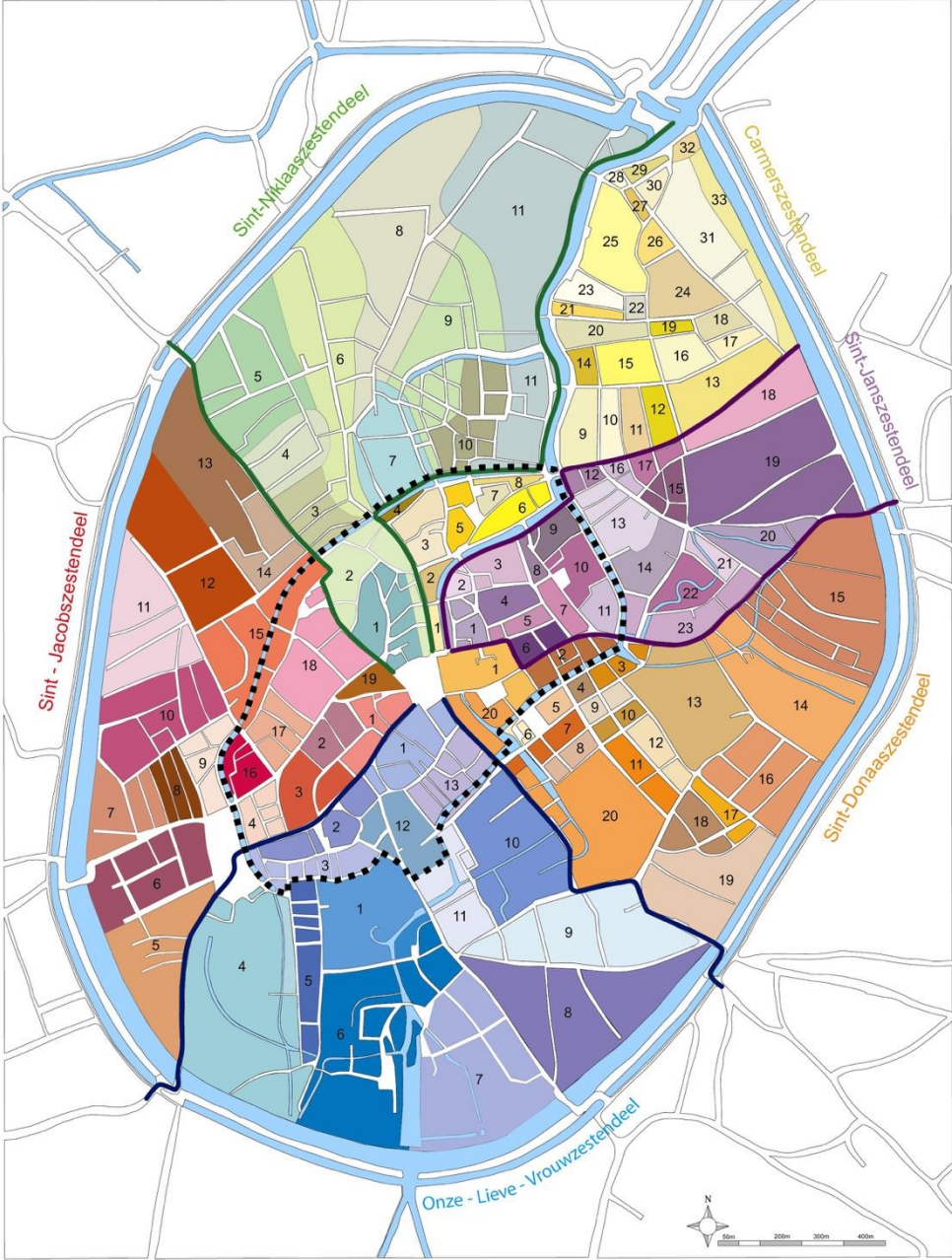
---

¹⁹ Duclos (1910) 36.

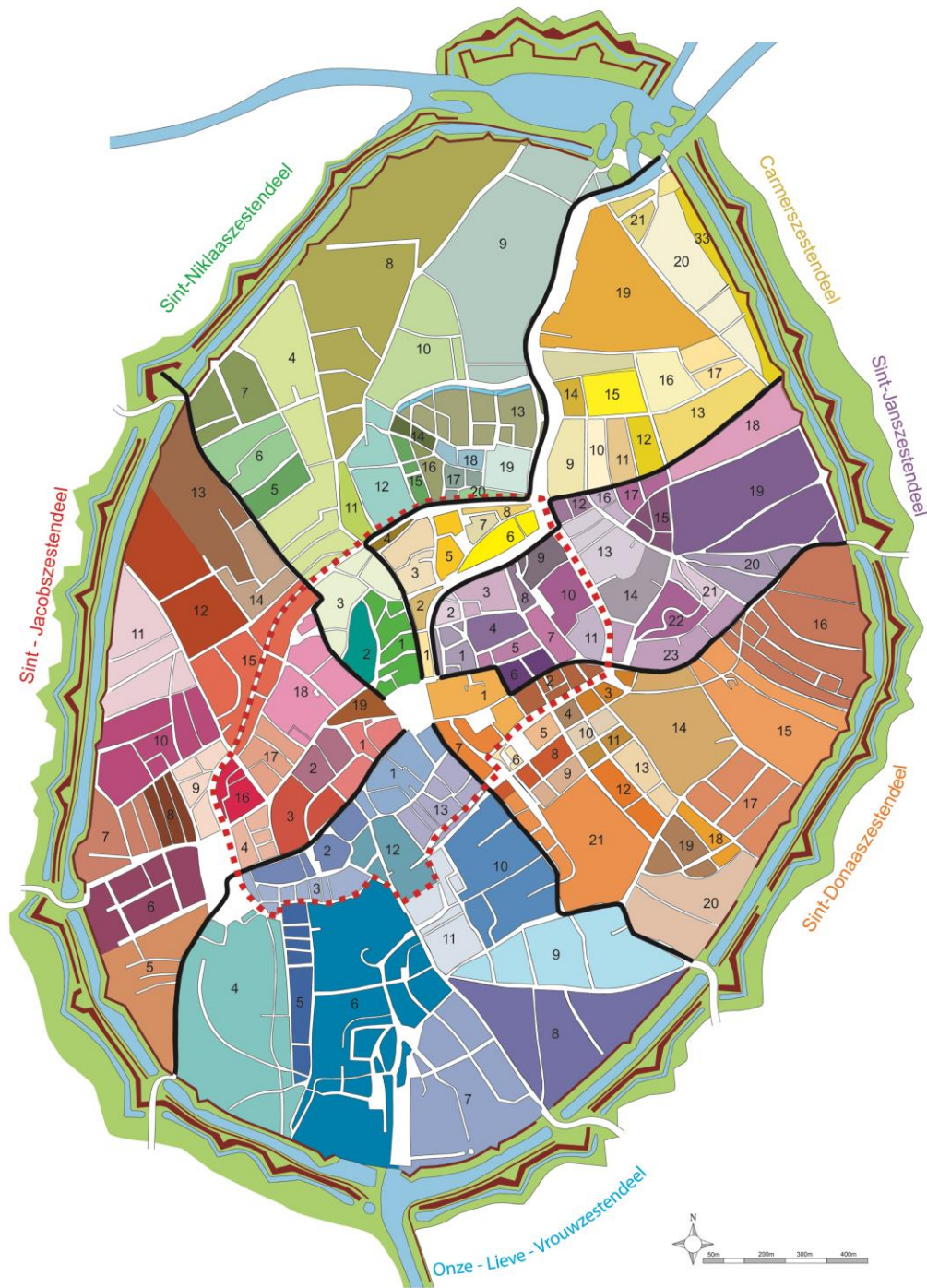
²⁰ Ryckaert (1991) 132-148 geeft daarvan een overzicht.

²¹ Dumon (1996).

6.1. De administratieve indeling van de stad Brugge in 1580

6.2. De aangepaste administratieve indeling sedert 1631

De bijlagen 7 tot en met 14 geven per thema een samenvattend overzicht van de belangrijkste bouwtechnische gegevens en van alle verbouwingen of aanpassingswerken die vanaf de zestiende eeuw tot rond 1800 gebeurden. De gegevens zijn per typewijk en per bouwblok weergegeven op het niveau van de individuele huizen (kolom 1) met telkens per huis de data van de oudst gekende gegevens en/of van de latere aanpassingen (kolom 2), een korte bouwtechnische beschrijving (kolom 3) en de bronvermeldingen (kolom 5). In mijn doctoraatsverhandeling zijn deze gegevens samengevat in tabellen volgens criteria die zijn aangeduid in kolom 3 (tekst in vetjes) en in kolom 4 (aard). Wanneer twee of meer huizen betrokken waren in een burenovereenkomst, wordt de essentie ervan bij één huis vermeld. Vanuit de andere huizen wordt hiernaar verwezen. De criteria zijn in die gevallen slechts één keer opgenomen (per thema) om dubbeltellingen te vermijden.

In kolom 2 staan een aantal data in vetjes. Die verwijzen naar verbouwingen, aanpassingswerken of wijzigingen aan erfdienstbaarheden. Voor enkele huizen komen dezelfde data terug bij meerdere thema's. Het betreft burenovereenkomsten die oplossingen boden voor meerdere bouwtechnische problemen tegelijkertijd. In de tekst komen die meervoudige overeenkomsten aan bod. Bij het chronologische overzicht van de verbouwingswerken wordt elke globale verbouwing (over meerdere thema's samen) slechts één keer geteld.

In de bijlagen werden alleen de relevante gegevens opgenomen. De tabellen in de dissertatie en de schematische voorstellingen in de kaartenbijlage maken voldoende duidelijk wat de representativiteit van de gegevens is.

De bronvermeldingen in kolom 5 moeten als volgt worden gelezen. Alle vermeldingen, tenzij anders aangeduid, komen uit het Stadsarchief Brugge, Oud archief.

- R198 staat voor Reeks 198, klerken van de vierschaar. Het nummer dat daarop volgt verwijst naar het nummer van de protocollen.
- R138 staat voor Reeks 138, registers van de zestendelen. De lettercode verwijst naar het zestendeel in kwestie (JAN = Sint-Jan; DON = Sint-Donaas; NIK = Sint-Niklaas).
- R179 staat voor Reeks 179, procesdossiers. Het nummer van de doos en het procesdossier worden erna vermeld.

De bronvermeldingen uit het Rijksarchief Brugge (RAB) worden volledig vermeld. Hetzelfde geldt voor de bronvermelding van de protocollen die op het ogenblik van onderzoek nog in depot waren bij notaris Jean-Pierre Demeyer.

De kaarten werden getekend door Nico Inslegers (Raakvlak), gefinancierd door de Stad Brugge en onderzoekscentrum HOST (Historisch Onderzoek naar Stedelijke Transformatieprocessen) van de Vrije Universiteit Brussel. Ze beelden voornamelijk de beginsituatie in de zestiende eeuw af. Voor de evoluties die deze bouwtechnische elementen of nutsvoorzieningen ondergingen en de wijzigingen aan erfdienstbaarheden verwijs ik naar het boek *Goede muren maken goede burenen*.

Bijlage 7 Dakgoten

7.1.1. Groot Vierkant – Ridderstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0259 ²	1574 1564	Geen goot aan kant JAN/0260 ² vermeld Uitstekende dakgoot aan straatkant wordt verbouwd; water wordt naar beneden afgeleid zodat JAN/0259 ² geen hinder ondervindt van neerspuwend water uit de goot van JAN/0287	- Aanpassing na dreigend conflict	R198, 840, fo. 168 v R198, 645, fo. 185 v
JAN/0260 ²	1542 1754	Geen goten vermeld Tussen achterkeuken en <i>sallette</i> ligt goot die door JAN/0260 niet langer mag verschoven worden naar de kant van JAN/0261; het water mag ook niet langer afgeleid worden naar het erf.	- Proces	R198, 831, fo. 306 R198, 95, fo. 225
JAN/0261 ² en JAN/0281 ²	1662 1754	Vrije muur en loden goot aan weerskanten Zie JAN/0260 ²	-	R198, 239, fo. 92 r R138, JAN, fo. 2168 en 2796
JAN/0262	1588 1663	Gemeenschappelijke loden goot met JAN/0263; goot met JAN/0261 ² niet vermeld Overeenkomst over onderhoud van de goten van beide huizen (lood en hout)	- Aanpassing na conflict	R198, 199, fo. 93 r R198, 1042, fo. 62 v
JAN/0264	- 1736	Geen bouwtechnische gegevens Zie JAN/0265	- -	- R198, 483, fo. 1 r
JAN/0265	1563 1736	Geen vermelding van dakgoten Overeenkomst voor aanleg van dakgoten	- Burenovereenk.	R198, 921, fo. 33 v R198, 483, fo. 1 r
JAN/0266	1597	Met de muren, goten en andere zoals ze nu bestaan (niet gespecificeerd)	-	R198, 135, fo. 170 r
JAN/0269	1655	Vrije loden goot met JAN/0270; gemeenschappelijke loden goot met JAN/0268	-	R198, 586, fo. 116 v
JAN/0270	1585	Eigen vrije loden goot met JAN/0269; gemeenschappelijke loden goot met JAN/0271 Achteraan is er een gemeenschappelijke loden goot tussen de paardenstal van dit huis (was een vroeger woonhuis) en JAN/0279 aan de noordkant ervan	-	R198, 880, fo. 267 r
JAN/0271	1577	Gemeenschappelijke loden goot met JAN/0270 en met JAN/0272	-	R198, 916, 18/9/1558
JAN/0272	1576	Gemeenschappelijke goot met JAN/0271; aan de kant met JAN/273 is geen goot vermeld	-	R198, 605, fo. 86 r
JAN/0273	1569	Geen goot vermeld met JAN/0272; goot met JAN/0274 is gemeenschappelijk	-	R198, 222, fo. 325
JAN/0274	1569	Gemeenschappelijke goten aan weerskanten	-	R198, 222, fo. 327
JAN/0275	1569 1664	Gemeenschappelijke goot met JAN/0274; geen goot vermeld aan kant JAN/0276 Op het erf van dit huis staat een loden waterbak, vermoedelijk regenwater	- Burenovereenk.	R198, 222, fo. 329 R198, 15, fo. 180
JAN/0278	1584 1707	Gemeenschappelijke loden goten aan de drie zijden (met JAN/0277 aan noordkant, JAN/0276 aan westkant en JAN/0279 aan zuidkant) Eigenaar moet n.a.v. verkoop de goot herstellen omdat buurhuis watersinijpeling heeft	- Aanpassing na verkoopsvoorw.	R198, 880, fo. 270 r R198, 250, fo. 86 v

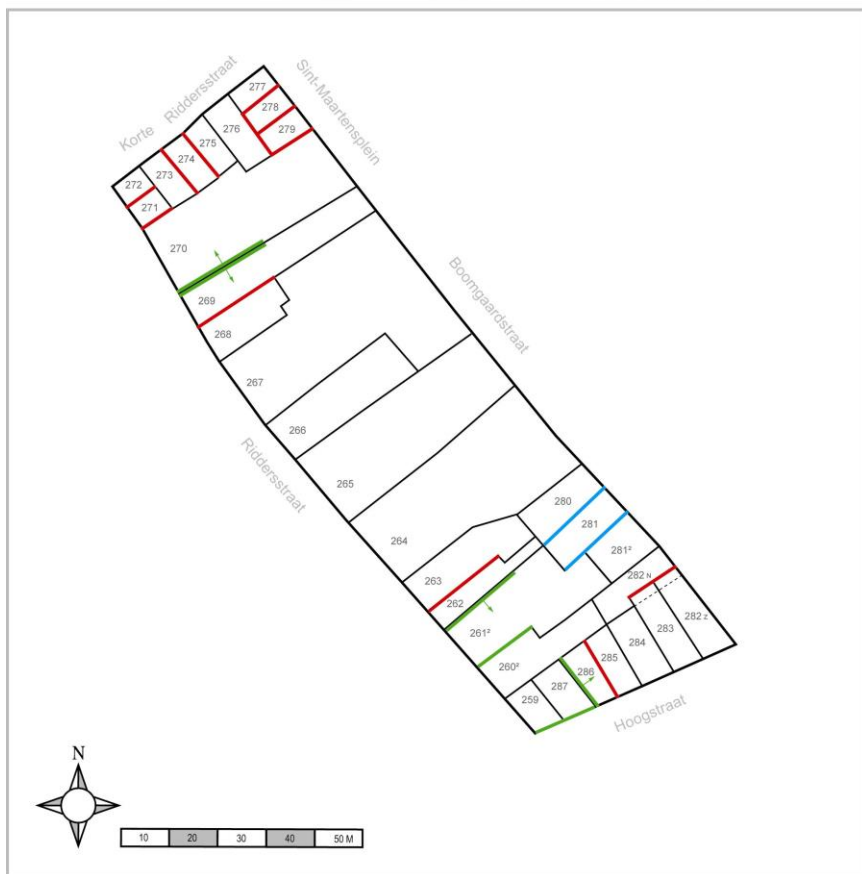
Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0279	1584	Gemeenschappelijke loden goten aan de drie zijden (west JAN/0277, noord JAN/0278 en zuid JAN/0279)	-	R198, 880, fo. 269 r
JAN/0280	1567	Geen goot vermeld aan noordkant (dat is het tuingedeelte van JAN/0264); ozendrop met JAN/0280	-	R198, 301, fo. 57 v
JAN/0281	1597 1610	Voorheen was er een ozendrop aan de kant met JAN/0280; pas in de koopakte van 1610 is veranderd dat de ozendrop weg is en er nu een gemeenschappelijke loden goot is (de verbouwingen dateren van 1567!)	Burenovereenk.	R198, 503, fo. 17 v R198, 203, fo. 83 r
JAN/0282	1584	De woning JAN/0282 bestaat uit twee delen waartussen JAN/0260 ² op het gelijkvloers een doorgang heeft. Tussen het zuidelijke huis en de gang is er een gemeenschappelijke loden goot	-	R198, 847, fo. 189 v
JAN/0284	1570	<i>Met loden goot voren ter strate...</i> (straatgoot)	-	R198, 735, fo. 25 v
JAN/0285	1645	Aanvankelijk geen goten vermeld; pas in 1645 aanduiding van gemeenschappelijke loden goot met JAN/0286	-	R198, 683, fo. 210 v R198, 579, fo. 117 v
JAN/0286	1559	Vrije goot met JAN/0287; gemeenschappelijke goot met JAN/0285	-	R198, 790, fo. 304 v
JAN/0287	1673	Goten niet vermeld: zie JAN/0259 ² (goot aan voorkant huis)	-	R198, 932, fo. 45 v

7.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0190	1599 1760	Geen vermelding van goten Burenovereenkomst wordt in de zestendelen geregistreerd. De bestaande loden goot van dit huis wordt gemeenschappelijk gemaakt met JAN/0191; JAN/0191 mag ozendrop hebben van de <i>achtersallete</i> op het erf van dit huis.	- Burenovereenk.	R198, 959, fo. 202 v R138, JAN, fo. 2523
JAN/0192	1543 1626	Vrije goot aan de kant van JAN/0191; de loden goot boven het achterhuis en de eetkamer heeft zijn afwatering op het erf van JAN/0191 (bepaling n.a.v. oudere overeenkomst) Achter het huis is een kantoor bijgebouwd en daar staat een bak waarin het regenwater van JAN/0193 terecht komt. De buurman bevestigt de erfdienstbaarheid	- Burenovereenk.	R198, 704, fo. 112 v R198, 1033, fo. 155 r
JAN/0193	1560	Geen vermelding van goten (de goot van dit huis watert in 1626 af in regenbak van buurhuis, zie JAN/0192; is gemeenschappelijke goot)	-	R198, 738, fo; 110 r
JAN/0194	1558 1597 1630	Geen vermelding van goten Burenovereenkomst i.v.m. goot (afbraak, vervanging, onderhoud) wordt pas vermeld in koopakte van 1674 (achteraf blijkt dat die niet nageleefd werd) Arrest i.v.m. goot: zie JAN/0195	- Burenovereenk. -	R198, 56, fo. 51 R198, 461, fo. 128 r Zie JAN/0195
JAN/0195	1584 1630 1652	Geen vermelding van goten Verkoop huis wordt door buurman van JAN/0194 verhinderd zolang burenovereenkomst i.v.m. gemeenschappelijke goot niet uitgevoerd wordt Dit huis moet de afwatering van het dak van JAN/0194 op zijn erf dulden	- Afgedwongen burenovereenk. na conflict	R198, 7, 1/2/1584 R138, JAN, fo. 195 (marge) R198, 967, fo. 158 r
JAN/0197	1581	Vrije goot met JAN/0198	-	R198, 232, blz. 287
JAN/0223	1581	Geen vermelding van goten (is dwarslove, dus goten vooraan en achteraan)	-	R198, 217, 16/7/1575
JAN/0226	1596	Geen vermelding van goten; er is een <i>terraestback</i> in de keuken van het huis	-	R198, 1091, fo. 120 v

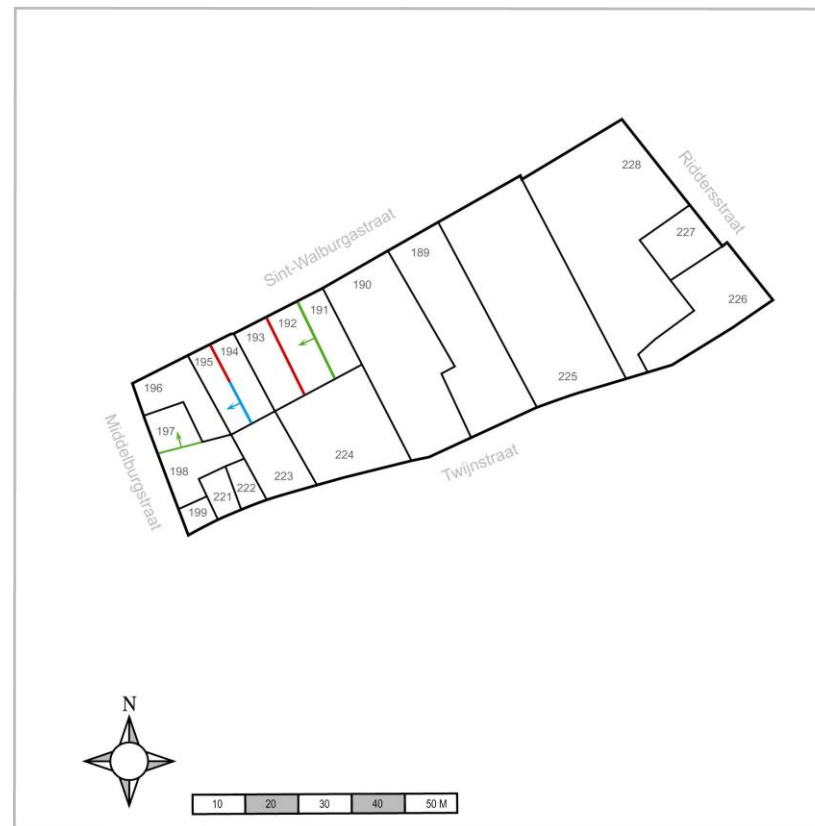
Riddersstraat
Dakgoten en ozendrop

- gemeenschappelijke goten
- vrije goten (pijl duidt op eigendom)
- ozendrop

Sint-Walburgastraat
Dakgoten en ozendrop

- gemeenschappelijke goten
- vrije goten (pijl duidt op eigendom)
- ozendrop

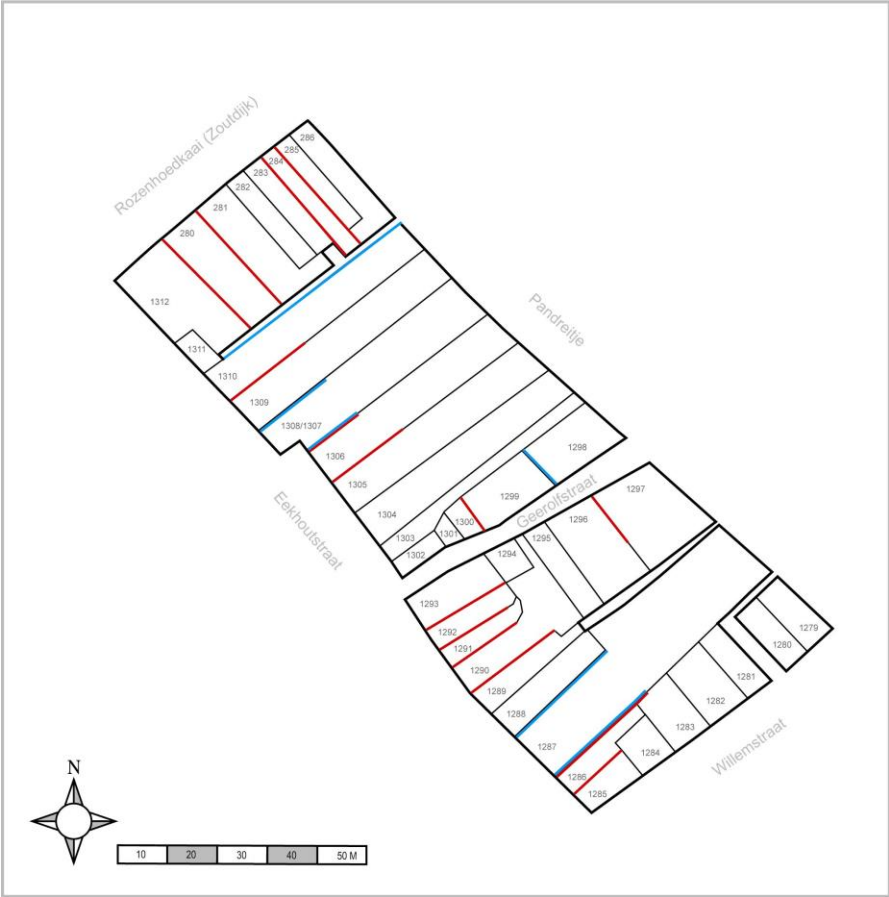
7.2. Eekhoutstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1279-80	1604	Geen vermelding van goten (vrijstaand huis en dwarslove, dus goten voor en achter)	-	R198, 809, 11/10/1604
DON/1281	1613	Geen vermelding van goten (is dwarslove naast steegje)	-	R198, 811, fo. 50 v
DON/1285	1552	Gemeenschappelijke loden goot met DON/1286	-	R198, 244, fo. 6 r
DON/1286	1556	Gemeenschappelijke loden goot op de vrije muur van DON/1287 (dat oorspronkelijk een ozendrop had)	-	R198, 212, fo. 62
DON/1287	1582 1803	Oorspronkelijk beschreven als huis met vrije muren en ozendrop aan weerszijden ; uit beschrijving buurhuizen blijkt dat de muren vrij bleven maar dat daarop een gemeenschappelijke goot met het buurhuis DON/1286 lag. Een goot van het Vleeshuis was aan de voorgevel van het achterhuis van DON/1287 bevestigd om de afwatering van het Vleeshuis naar het Pandreitje te voorzien	- Burenovereenk.	R198, 801, fo. 90 v R138, DON, fo. 3312
DON/1289	1520 1632	Gemeenschappelijke goot met DON/1290 Burenovereenkomst: regenwater van dit huis komt terecht op het erf van DON/1290. Beide burens leggen regenpijp aan naar de regenbak van DON/1289. Die mag overlopen in de bak van DON/1290 of via dat huis afwateren.	- Burenovereenk.	R198, 497, fo. 44 R198, 397, fo. 69 v
DON/1290	1582 1632	Gemeenschappelijke goot met DON/1289; goot met DON/1291 niet vermeld Burenovereenkomst met DON/1289, zie daar	-	R198, 664, fo. 72
DON/1291	1556 1646	Regenwater watert af in greppel die via DON/1290 naar Geerolfstraat loopt Gemeenschappelijke goten aan beide zijden (huizen waren tijdlang in dezelfde eigendom)	- Aanpassing na zelfde eigendom	R198, 815, fo. 41-43 R198, 369, fo. 159
DON/1292	1575	Gemeenschappelijke goten aan beide zijden	-	R198, 840, 9/5/1575
DON/1294	1573	Geen vermelding van goten ook niet na afbraak en heropbouw begin 17 ^{de} eeuw	-	R198, 840, fo. 14 v
DON/1296	1543	Er ligt een loden goot die naar de straat toeloopt op de platen van beide huizen (dit en DON/1297; is dus gemeenschappelijk); daarna is er geen melding meer van goten	-	R198, 704, blz. 124
DON/1299	1576	Vrije goot aan de kant van DON/1298; gemeenschappelijke goot met DON/1300	-	R198, 841, 1/5/1576

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1305	1603 1768	Geen vermelding van goot met DON/1304; aan de kant met DON/1306 is er een gemeenschappelijke goot die moet blijven liggen waar ze al altijd ligt Er is een proces hangende met DON/1306, o.a. over de goten	- Zie DON/1306	R198, 855, fo. 87
DON/1306	1588 1768 1768 1767	Goot met DON/1305 is niet vermeld (zie hiervoor: is gemeenschappelijk); gemeenschappelijke loden goot met DON/1307 en DON/1308; dit huis moet de pijp van het dak tot in de <i>terraesback</i> op dit erf onderhouden Achteraan op dit perceel zijn vier huisjes gebouwd aan het ondertussen gedempte Pandreitje. Die zijn geconstrueerd met een ozendrop aan de achterkant maar in de verkoopvoorwaarden staat dat ze zelf een goot moeten aanbrengen zodat het water niet drupt in de tuin van het oorspronkelijke DON/1306 Bij de verkoop van het huis aan de Eekhoutstraat wordt verwezen naar een proces dat tijdens de verkoop nog hangende is. Proces over o.a. beschadigde goot door verbouwingswerken aan dit huis	- Aanpassing via verkoopsvoorw. Aanpassing via verkoopsvoorw. Proces	R198, 90, fo. 98 RAB, Fonds Stad Brugge, 762, fo. 96 Id. R179, doos 1904, nr. 149247
DON/1307-1308	1570 1617	Huis had oorspronkelijk een ozendrop aan weerskanten Aan noordkant is er een gemeenschappelijke loden goot; dit huis moet de pijp van het dak tot in de <i>tarrastback</i> op het erf van dit huis onderhouden	- Burenovereenk.	R198, 486, fo. 31 v R198, 751, fo. 38 v
DON/1309	1543	Gemeenschappelijke goot aan de kant van DON/1310; niets vermeld aan kant DON/1307 en DON/1308 (daar was een ozendrop van het buurhuis)	-	R198, 704, fo. 417
DON/1310	1568 1572	Gemeenschappelijke muur en loden goot met DON/1309; ozendrop in de gang tussen de Eekhoutstraat en het Pandreitje aan de noordkant Tussen dit huis en DON/1312 is een huisje opgetrokken over de gang. Geen vermelding van goten	- -	R198, 734, fo. 103 R R198, 735, fo. 150
DON/1312	1542	Gemeenschappelijke goot met DON/0280	-	R198, 327, fo. 135
DON/0280	1555	Gemeenschappelijke goten aan weerskanten	-	R198, 211, fo. 58
DON/0281	1614	Eerste vermelding van bestaan van goot met nota dat men niet weet of ze gemeenschappelijk of vrij is	-	R198, 864, fo. 146 v
DON/0285	1572	Gemeenschappelijke loden goten aan weerskanten	-	R198, 839, fo. 59 r
DON/0286	1614	Gemeenschappelijke loden goot met DON/0285	-	R198, 692, fo. 114 r

Eekhoutstraat
Dakgoten en ozendrop

- gemeenschappelijke goten
- vrije goten (pijl duidt op eigendom)
- ozendrop

Sint-Clarastraat
Dakgoten en ozendrop

- gemeenschappelijke goten
- vrije goten (pijl duidt op eigendom)
- ozendrop

7.3. Sint-Clarastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0779	1565	Gemeenschappelijke loden goten aan weerskanten	-	R198, 593, blz. 408
NIK/0782	1606	Gemeenschappelijke loden goot met NIK/0783 (aan kant NIK/0780 nog open bebouwing?); nadat later 4 huisjes op het perceel werden opgetrokken werd nog steeds geen melding van goten gemaakt.	-	R198, 684, fo. 211 v
NIK/0785-786	1567 1633	Huis had oorspronkelijk ozendrop aan weerskanten Ozendrop aan de kant met NIK/0784 niet langer vermeld; ozendrop op erf van NIK/0787 blijft	- Aanpassing na zelfde eigendom	R198, 61, blz. 371 R198, 1117, fo. 66
NIK/0815	1601	Gemeenschappelijke goot met NIK/0818; goot met zuidkant niet vermeld	-	R198, 732, fo. 237 v
NIK/0828	1573	Gemeenschappelijke loden goot aan weerskanten	-	R198, 653, fo. 133 r
NIK/0829-830	1578	Hoewel de huizen ver van elkaar staan wordt dit perceel toch omschreven met gemeenschappelijke loden goten aan weerskanten (gaat terug op oudere situatie?)	-	R198, 328, fo. 192 r
NIK/0839	1580	Vrijstaand huis; er is sprake van een <i>bordecx</i> (portaal) met een loden gootje waarvan het water op het erf van NIK/0840 valt (ozendrop tuin). Dat wordt er alleen geduld.	-	R198, 662, fo. 124 v
NIK/0840	1551	Geen vermelding van goten (volledig vrijstaand huis)	-	R198, 640, blz. 296
NIK/0845	1575	Ozendrop aan de kant van NIK/0844; vrije loden goot aan kant NIK/0846	-	R198, 489, fo. 78 r
NIK/0849	1561	Geen vermelding van goten (huis is dwarslove!)	-	R198, 216, blz. 409
NIK/0850	1598 1633	Geen vermelding van goten Na verbouwing (NIK/0849 wordt tegen dit huis gebouwd) blijft de goot vrije eigendom van NIK/0850 (aangezien NIK/0849 dwarslove is, had dit huis wellicht een goot aan voor- en achterkant)	- Burenovereenk.	R198, 1014, fo. 233 r R198, 1116, 10/5/1633
NIK/0851	1579	Gemeenschappelijke goot met NIK/0850; geen goot vermeld aan kant van NIK/0852	-	R198, 608, fo. 59 v
NIK/0852-853	1598	Geen vermelding van goten (huizen worden rond 1600 afgebroken)	-	R198, 680, fo. 8 v

Bijlage 8 Zijgevels

8.1.1. Groot Vierkant – Ridderstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0259 ² -260 ² JAN/0259 ² -287	1564 1564 / 1574	Vrije muur aan noordkant ter hoogte van JAN/0260 ² aan Ridderstraat Gemeenschappelijke muur “van onder de kelder tot het dak van dit huis” aan oostkant ter hoogte van JAN/0287 aan Hoogstraat; opsplitsing vóór 1564. Expliciete vermelding na eerste verkoop na opsplitsing (1574): <i>moeten elc onderhouden zyne mueren ende veyen zo wel ter strate als elders zo verre als elc huus strect tzyne coste.</i>	- Veranderd na dezelfde eigendom	R198, 840, fo. 168 v ld.
JAN/0260 ² -261 ²	1754	Eigendom muren wordt vastgelegd naar aanleiding van burenovereenkomst ten gevolge van een proces na verbouwingen aan beide huizen: gemeenschappelijke muur tussen achterkeuken en <i>sallette</i> (was vroeger vrije tuinmuur van JAN/0261 ²)	Proces	R198, 95, fo. 225
JAN/0261 ²	1662 1754	Eerste akte 1662: vrije muur met JAN/0260 ² en met JAN/0262 Zie JAN/0260 ² : vrije muur wordt gemeenschappelijk	-	R198, 239, fo. 92 r R138, JAN, fo. 2168 en 2796
JAN/0262	1588	Gemeenschappelijke muur met JAN/0263; de tuinmuur is vrije eigendom van JAN/0263		R198, 199, fo. 93 r
JAN/0263	1583 1662-63	Gemeenschappelijke muur met JAN/0262 Loge gemaakt en drie balken verankerd in gemeenschappelijke muur met JAN/0262	- Proces	R198, 879, fo. 220 v R198, 571, fo. 86
JAN/0264	1736	Vrije muren aan weerszijden (blijkt uit akten buurhuizen) Muur met JAN/0265 wordt gemeenschappelijk na verbouwingen aan JAN/0264	- Burenovereenk.	R198, 483, fo. 1 r
JAN/0265	1563 1736	Geen vermelding van eigendom muren Zie JAN/0264	-	R198, 921, fo. 33 v R198, 483, fo. 1 r
JAN/0266	1597 1660	Eigendom van de muren niet exact vermeld Grote verbouwingen; muren met JAN/0265 worden gemeenschappelijk	- Burenovereenk.	R198, 135, fo. 170 r R198, 238, fo. 118 v
JAN/0268	1548 1574	Geen indicatie over eigendom zuidelijke muur; muur met JAN/0269 is gemeenschappelijk maar tuinmuur is vrije eigendom van JAN/0268	-	R198, 638, blz. 690 R198, 226, fo. 315 r
JAN/0269	1655	Vrije muur met JAN/0270; gemeenschappelijke muur met JAN/0268	-	R198, 586, fo. 116 v
JAN/0270	1585	Gemeenschappelijke muur met JAN/0269 (komt niet overeen met gegevens van JAN/0269). Tuinmuur aan die kant is vrije eigendom van JAN/0269; vrije muur met JAN/0271	-	R198, 880, fo. 267 r
JAN/0271	1577	Perceelsbeschrijving heeft noordelijk en zuidelijk buurhuis verwisseld; onduidelijk maar vermoedelijk was muur met JAN/0272 gemeenschappelijk ; muur aan zuidkant vrije eigendom van JAN/0270	-	R198, 916, 18/9/1558
JAN/0272	1576	Geen indicatie over muren; huis werd afgebroken na 1592	-	R198, 605, fo. 86 r R138, JAN, fo. 272
JAN/0273	1569	Eigendom muur met JAN/0272 niet gekend; gemeenschappelijke muur met JAN/0274 waarin eventuele openingen moeten gedicht worden	-	R198, 222, fo. 325

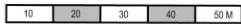
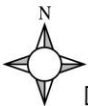
Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0274	1569 1632	Gemeenschappelijke muur met JAN/0273 Gemeenschappelijke muur met JAN/0275 (na samenvoeging met dat huis in 1605 en opsplitsing kort voor 1632)	- Vermeld na zelfde eigendom	R198, 222, fo. 327 R198, 396, fo. 209 r
JAN/0275	1569	Gemeenschappelijke muur met JAN/0276; na samenvoeging met JAN/0274 en opsplitsing kort voor 1632 is er aan die kant ook een gemeenschappelijke muur	-	R198, 222, fo. 329
JAN/0278	1584	Gemeenschappelijke muren aan drie zijden (JAN/0277 aan noordkant, JAN/0276 aan westkant, JAN/0279 aan zuidkant)	-	R198, 880, fo. 270 r
JAN/0279	1584	Gemeenschappelijke muren aan drie zijden (JAN/0278 aan noordkant, JAN/0276 west, JAN/0270 aan zuidkant)	-	R198, 880, fo. 269 r
JAN/0280	1567	Vrije muur met noordelijk buurhuis JAN/0264 (Riddersstraat) wordt gemeenschappelijke muur; vrije muur van JAN/0281 wordt na dezelfde verbouwingen gemeenschappelijk	Veranderd na verkoop muur	R198, 301, fo. 57 v R198, 503, fo. 17 v
JAN/0281	1597	Gemeenschappelijke muur met JAN/0280 (sedert 1567, voorheen vrij)	-	R198, 503, fo. 17 v
JAN/0282	1584	Tweewoonst waarvan elk huis zijn eigen vrije muren heeft aan de kant van de Boomgaardstraat en waartussen een uitgang van JAN/0260 ² loopt	-	R198, 847, fo. 189 v
JAN/0284	1570	Gemeenschappelijke huismuur en eigen tuinmuur met JAN/0285	-	R198, 735, fo. 25 v
JAN/0285	1605 1645	Eigendom muren niet vermeld; akte buurhuis JAN/0284 duidt op gemeenschappelijke muren in 1570; muur met JAN/0286 blijkt in 1645 gemeenschappelijk te zijn	-	R198, 683, fo. 210 v R198, 579, fo. 117 v
JAN/0286	1559	Gemeenschappelijke muur met JAN/0285; muur met JAN/0287 niet vermeld	-	R198, 790, fo. 304 v
JAN/0287	1673	Eerste verkoping; was afgescheiden van JAN/0259 ² medio 16 ^{de} eeuw. Muur met JAN/0286 niet vermeld; gemeenschappelijke muur met JAN/0259 ² (zie daar).	-	R198, 932, fo. 45 v

8.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0190	1599 1733 1760	Geen indicatie van eigendom muren Verbouwingen met betrekking tot muur met JAN/0191 (dat op dat ogenblik een achterhuis van JAN/0224 is); geen eigendomsverandering, alleen waarborg voor toekomstige schade Muur met JAN/0191 (+ JAN/0224) wordt gemeenschappelijk	- Waarborg geëist na verbouwingen Burenovereenk.	R198, 959, fo. 202 v R198, 171, fo. 27 v R138, JAN, fo. 2523
JAN/0191	1597 1760	Geen vermelding eigendom muren; muur met JAN/0190 wordt in 1760 gemeenschappelijk (zie JAN/0190)	-	R198, 785, fo. 179v
JAN/0192	1543	Vrije muur met JAN/0191; muur met JAN/0193 niet genoteerd	-	R198, 704, fo. 112 v
JAN/0193	1560	Vrije muren met JAN/0192 en JAN/0194. Achter gemeenschappelijke muur met JAN/0224	-	R198, 738, fo; 110 r
JAN/0195	1584 1652 na 1748	Geen indicatie van eigendom muren Gemeenschappelijke muren met JAN/0196 van onderen tot boven en van achteren tot voren (zo bepaald na in dezelfde eigendom geweest te zijn) Huis werd samengevoegd met JAN/0196	- Veranderd na zelfde eigendom	R198, 7, 1/2/1584 R198, 967, fo. 156 r
JAN/0196	1560 1652	Geen vermelding eigendom muren Gemeenschappelijke muren met JAN/0195 na zelfde eigendom Nota: dit huis heeft trap op perceel JAN/0197	-	R198, 58, fo. 164 v R198, 967, fo. 156 r
JAN/0197	1581 < 1653?	Vrije muur met JAN/0198; JAN/0196 heeft een wenteltrap in de keuken van dit huis maar die staat nu afgesloten De vrije muur met JAN/0198 werd gemeenschappelijk toen J. Verdeel eigenaar was van JAN/0198 (jaren 1650; pas in 1710 vermeld)	- Veranderd na zelfde eigendom	R198, 232, blz. 287 R 198, 1083, fo; 149 v
JAN/0198	1577 1647 1653	Geen aanwijzingen over eigendom muren Woning is effectief opgesplitst in twee woonsten Muur met JAN/0197 is nu gemeenschappelijk (zie JAN/0197); muur met JAN/0199 ook gemeenschappelijk	-	R198, 605, fo. 202 v R198, 566, 26/1/1647 R198, 585, fo. 171 v
JAN/0222	1548	Gemeenschappelijke muur met JAN/0221	-	R198, 49, fo. 203 r
JAN/0224	1577 1733	Geen indicaties over eigendom muren Achterhuis JAN/0191 wordt verbouwd tot achterhuis; overeenkomst met JAN/0190 (zie daar)	-	R198, 66, fo. 345 r R138, JAN, fo. 2523
JAN/0225	1636	Gemeenschappelijke muur met JAN/0189 zover huis strekt; eigendom van muur met JAN/0226-228 niet aangeduid	-	R198, 1019, fo. 104 v
JAN/0226	1596	Vrije muur aan zuidkant (met straat); muur met JAN/0227 niet aangeduid (was gemeenschappelijk; waren verbouwd in periode van zelfde eigendom)	-	R198, 1091, fo. 120 v
JAN/0227	1583	Geen indicatie muren; huis is kort nadien samengevoegd met JAN/0227 (was verbouwd in periode zelfde eigendom met JAN/0226 en JAN/0228)	-	R198, 233, blz. 448
JAN/0228	1604	Gemeenschappelijke muur met JAN/0226 (let op: JAN/0227 en JAN/0228 in 1 eigendom)	-	R198, 1060, fo. 159 v

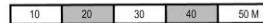
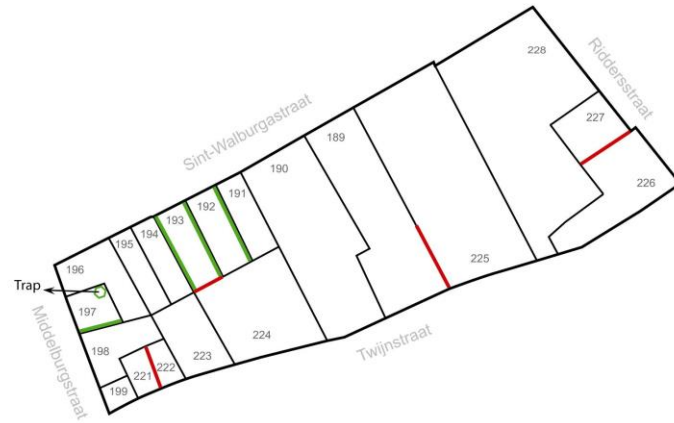
Riddersstraat
Zijgevels

- gemeenschappelijke muren
- vrije muren (van perceel waarbinnen getekend)

Sint-Walburgastraat
Zijgevels

- gemeenschappelijke muren
- vrije muren (van perceel waarbinnen getekend)

8.2. Eekhoutstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1279-80	1604	Vrije muur want is vrijstaand huis tussen Reie (oost) en steegje (west)	-	R198, 809, 11/10/1604
DON/1281	1613 1632	Vrije muur aan kant steegje (oost); gemeenschappelijke muur met tuin DON/1282 (west) Samengevoegd met het oostelijke huis van de vierwoonst DON/1282-83 en gemeenschappelijke muren met de middelste woningen van dat complex	- Vermeld na zelfde eigendom	R198, 811, fo. 50 v R198, 397, fo. 66 v
DON/1282-83	1581 1640	Geen indicatie over eigendom muren Twee middelste woningen van vierwoonst blijven in aparte eigendom; gemeenschappelijke muren aan weerskanten (oostelijke woning bij DON/1281 en westelijke bij DON/1285)	- Vermeld na zelfde eigendom	R198, 801, 11/9/1581 R198, 499, fo. 86 v
DON/1284		Was in 1580 al bij DON/1285 gevoegd		
DON/1285	1552	Noordmuur met DON/1286 gemeenschappelijk	-	R198, 244, fo. 6 r
DON/1286	1556 1557	Gemeenschappelijke muur met DON/1285; muur met DON/1287 niet aangeduid Muur met DON/1287 is vrij (tussen beide huizen was een ozendrop)	- -	R198, 212, fo. 62 R198, 212, fo. 192
DON/1287	1582	Aan weerszijden vrije muren	-	R198, 801, fo. 90 v
DON/1289	1520	Gemeenschappelijke muur met DON/1290; zuidmuur niet aangeduid	-	R198, 497, fo. 44
DON/1290	1582	Gemeenschappelijke muren aan weerskanten	-	R198, 664, fo. 72
DON/1291	1556 1646	Geen indicatie van zijmuren (beide buurhuizen waren in dezelfde eigendom) Gemeenschappelijke muren aan weerskanten	- Zelfde eigendom	R198, 815, fo. 41-43 R198, 369, fo. 159
DON/1292	1575	Gemeenschappelijke muren aan weerskanten	-	R198, 840, 9/5/1575
DON/1294	1573	Geen indicatie over eigendom muren; huis werd samengevoegd met DON/1293, afgebroken en heropgebouwd; nog steeds geen indicatie eigendom muren	-	R198, 840, fo. 14 v
DON/1295	1600	Gemeenschappelijke muur met DON/1296; andere muur paalt aan gang: is wellicht vrije muur	-	R198, 1063, fo. 65 r
DON/1296	1618	Gemeenschappelijke muren aan weerskanten	-	R198, 774, fo. 126
DON/1297	1603	Niet gespecificeerd; uit akte buurhuis blijkt dat muur met DON/1296 gemeenschappelijk is; oostelijke zijmuur paalt aan de Reie, is dus vrije muur	-	R198, 785, fo. 307
DON/1298	1580	Nieuwbouw; eigendom muren werd niet aangeduid	-	R198, 800, fo. 24
DON/1299	1576	Vrije muur met DON/1298; gemeenschappelijke muur met DON/1300	-	R198, 841, 1/5/1576
DON/1303	1580 1605	Nieuwbouw boven de gang naar DON/1298 Het huis zelf heeft een gemeenschappelijke muur met de gang	-	R198, 800, fo. 23 v R198, 810, fo. 25 v
DON/1304	1568	Gemeenschappelijke muur met nieuwbouw en gang van DON/1303 (wijziging nadat beide huizen in dezelfde eigendom waren); eigendomsrecht muur met DON/1305 niet aangeduid	Vermeld na zelfde eigendom	R198, 221, fo. 423
DON/1305	1603	Eigendomsrecht muur met DON/1304 niet aangeduid; muur met DON/1306 is in vrije eigendom van DON/1305 maar burens mogen er wel in werken	-	R198, 855, fo. 87

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1306	1588	Vrije muur met DON/1307-1308; er mag gewerkt worden in muur met DON/1305 maar die blijft vrije eigendom van het buurhuis	-	R198, 90, fo. 98
DON/1307-1308	1570	Vrije muren aan weerskanten (oorspronkelijk met ozendrop)	-	R198, 486, fo. 31 v
DON/1309	1543 1733	Gemeenschappelijke muur met DON/1310; vrije muur met DON/1307-1308 Na meningsverschil met DON/1310 worden de huismuren als gemeenschappelijk bepaald; andere erfdiensbaarheden worden eveneens officieel beschreven. Zie DON/1310.	-	R198, 704, fo. 417 R198, 121, fo. 159 r
DON/1310	1568 1572 1602 1693 1778 (1733)	Gemeenschappelijke muur met DON/1309; vrije muren aan noordkant (naast gang) Burenovereenkomst met DON/1311 over erfdiensbaarheid in de muur (kast wordt op perceel van DON/1310 ingebouwd) Gemeenschappelijke muur met DON/1309 wordt verhoogd; boven oorspronkelijke hoogte wordt muur vrije eigendom van DON/1310 Overeenkomst met DON/1309 voor verbouwing tegen de muur Verwijzing naar overeenkomst uit 1733 die klaarheid schept over toestand na alle vorige aanpassingen van erfdiensbaarheden: muren met DON/1309 gemeenschappelijk	- Burenovereenk. Burenovereenk. (stilzwijgend) Conflict Conflict	R198, 734, fo. 103 R R198, 735, fo. 150 R198, 1063, fo. 79 R198, 429, fo. 2 R198, 31, 239 v
DON/1311	? 1572 1781	Huis is gebouwd boven gang op achterkant van perceel DON/1312 Burenovereenkomst met DON/1310 om kast in vrije muur van buurhuis in te bouwen (zie DON/1310) Afscheiding kelder; kelder muur met DON/1312 is gemeenschappelijk	- Vermeld na zelfde eigendom	- R198, 735, fo. 150 RAB, Fonds stad Brugge, 746, fo. 122v
DON/1312	1542 1781	Gemeenschappelijke muur met DON/1311 (Eekhoutstraat); gemeenschappelijke muur met DON/0280 (Rozenhoedkaai) Afscheiding kelder; gemeenschappelijke kelder muur met DON/1311 (zie daar)	-	R198, 327, fo. 135 Zie DON/1311
DON/0280	Vóór 1555 1555 1607 1629 1668	Bepaling over gemeenschappelijke kelder muur met DON/0281 Gemeenschappelijke muren aan weerskanten Aankoop kelder van DON/1312 Kelder van DON/1312 is weer afgescheiden (blijkt uit akte van 1635!) Verkoop eigen kelder aan DON/1312	-	R198, 211, fo. 58 ld. R198, 187, fo. 199 v R198, 468, fo. 169 v R138, DON, fo. 1580
DON/0281	1588	Eigendom muur met DON/0280 niet aangeduid (zie DON/0280: is gemeenschappelijk); gemeenschappelijke muur met DON/0282	-	R198, 806, fo. 182 v
DON/0282	1593	Geen aanwijzingen over eigendom muren (zie DON/0281: is gemeenschappelijk)	-	R198, 1011, fo. 327v
DON/0283	1554 1765	Eigendom muren werd niet aangeduid in koopakten Proces naar aanleiding van werken in gemeenschappelijke kelder muur met DON/0284	- Proces	R198, 641, fo. 678 R198, 147, fo. 78 r
DON/0284	1582 1720 1765	Eigendomsrechten van de muren werden niet aangeduid Proces lopende over kelder muren Proces zie DON/0283	- Proces	R198, 843, blz. 252 R138, DON, fo. 2922 Zie DON/0283
DON/0285	1572	Gemeenschappelijke muren aan weerskanten	-	R198, 839, fo. 59 r
DON/0286	1614	Gemeenschappelijke muur met DON/0285; vrije muur aan de oostkant (Reie)	-	R198, 692, fo. 114 r

8.3. Sint-Clarastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0780	1569 1777	Geen aanduidingen over muur met NIK/0779; muur met NIK/0782 is gemeenschappelijk Bij dit huis wordt een schotelhuisje gevoegd dat eigenlijk op perceel NIK/0782 staat	- Veranderd na zelfde eigendom	R198, 734, fo. 129 v R198, 31, fo. 116 r
NIK/0782	1606	Geen aanduiding over muur met NIK/0780 (is gemeenschappelijk, zie daar); muur met NIK/0783 is gemeenschappelijk	-	R198, 684, fo. 211 v
NIK/0785-786	1567	Tweewoonst met ozendrop aan weerskanten; dus oorspronkelijk op zijn vrije muren Na verbouwingen werd eigendomsrecht muren niet opgegeven	-	R198, 61, blz. 371
NIK/0811-812	1593 1646	Geen aanduiding over muren Na verbouwing: muren met NIK/0815 (noord) en NIK/0787 (west) zijn gemeenschappelijk	- Burenovereenk. (stilzwijgend)	R198, 729, fo. 124 R198, 472, fo. 12 r
NIK/0815	1601	Gemeenschappelijke muur aan de noordkant; muur aan zuidkant niet vermeld	-	R198, 732, fo. 237 v
NIK/0819-821	1597 1755	Eigendomsrecht muren werd niet aangeduid Deze huizen zijn samengevoegd met NIK/0822 en vormen samen een groot en klein huis. De noordelijke muur is vrije eigendom van NIK/0819-821; de zuidelijke muur is gemeenschappelijk met NIK/0818	-	R198, 881, fo. 261 v R198, 270, fo. 131 v
NIK/0828	1573	Gemeenschappelijke muren aan weerskanten	-	R198, 653, fo. 133 r
NIK/0829-830	1578	Gemeenschappelijke muren aan weerskanten	-	R198, 328, fo. 192 r
NIK/0833	1563	Gemeenschappelijke muur met NIK/0829-830; muur aan noordwestkant niet vermeld	-	R198, 248, fo. 349 r
NIK/0834	1569	Noordelijke muur is vrij (paalt aan Maagdendal); muur gemeenschappelijk met NIK/0835 Nota: dit perceel is samengevoegd met NIK/0835-836 na 1592 waarna het huis werd afgebroken. In 1684 herbouwd maar zonder aanduiding eigendomsrecht muren	-	R198, 485, fo. 12 r
NIK/0835	1577	Geen indicatie van eigendomsrecht muren (ook niet na verbouwingen 1684)	-	R198, 841, fo. 139 r
NIK/0836	1684	Geen vroege koopakten bewaard van dit huis; na 1684 herbouwd maar er was geen aanduiding van het eigendomsrecht van de muren	-	R198, 394, fo. 89 v
NIK/0839	1571	Huis op grond van voormalig kaatsspel; volledig vrijstaand en dus geen aanduiding van eigendomsrecht van huismuren	-	R198, 302, fo. 22 v
NIK/0840	1551	Voormalig badhuis; volledig vrijstaand, eigendomsrecht muren niet aangeduid.	-	R198, 640, blz. 296
NIK/0845	1575	Vrije muren aan weerskanten	-	R198, 489, fo. 78 r
NIK/0849	1561 1633	Geen aanduiding van eigendomsrecht muren; later blijkt zuidwestelijke muur vrij Verbouwing: muur met NIK/0850 wordt gemeenschappelijk (zie NIK/0850)	-	R198, 216, blz. 409 Zie NIK/0850
NIK/0850	1598 1633	Eigendomsrecht van de muren werd niet aangeduid Gedeelte waar NIK/0849 na verbouwing aan dit huis paalt, wordt gemeenschappelijk	- Veranderd na verkoop muur	R198, 1014, fo. 233 r R198, 1116, 10/5/1633
NIK/0851	1579	Gemeenschappelijke muur met NIK/0850; muur met NIK/0852 niet aangeduid	-	R198, 608, fo. 59 v

Eekhoutstraat
Zijgevels

- gemeenschappelijke muren
- vrije muren (van perceel waarbinnen getekend)

Sint-Clarastraat
Zijgevels

- gemeenschappelijke muren
- vrije muren (van perceel waarbinnen getekend)

Bijlage 9 Lichtinval

9.1.1. Groot Vierkant – Ridderstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0260 ²	1584 1754	Dit huis heeft achteraan een blinde gevel waar het paalt aan JAN/0282 in de Boomgaardstraat (vermeld bij JAN/0282; betreft tuinmuur). Het mansardedak op de nieuwe achterkeuken mag nooit hoger gemaakt worden of opengebrouwen met de bedoeling vensters te maken die een inkijk zouden kunnen hebben in de <i>sallette</i> van het noordelijke huis (JAN/0261 ²). Het venster in de noordelijke eindgevel van de achterkeuken moet gedicht worden. Er mag een venstertje in de plaats komen van 30 cm hoog op 27,5 cm breed en er moet een ijzeren kruis voorstaan.	- Burenovereenkomst (beperkend)	Zie JAN/0282 R198, 95, fo. 225
JAN/0261 ²	1754	Zie JAN/0260 ²	-	R198, 95, fo. 225
JAN/0264	1736	De zijmuur van dit huis moet gekalkt en gewit worden opdat de lichtinval in het burhuis zou toenemen. Er moet een opening van 3 voet (0,82 cm) of meer gelaten worden voor het venster en het Vlaams venster (<i>standvenster</i>) daarboven van het huis JAN/0265, twee vensters die nooit verduisterd mogen worden. JAN/0264 mag wel glasramen in de voormuur plaatsen.	Burenovereenkomst (wederzijds uitbreidend)	R198, 483, fo. 1 r
JAN/0265	1660 1660 1736	Na een overeenkomst met JAN/0266 worden de bouwwerken achter beide huizen op gelijke hoogte gebracht waarbij een nieuw plat dak boven de achterkeuken van JAN/0266 wordt gelegd. Daarboven mag de eigenaar van JAN/0265 zoveel licht nemen en vensters maken als hij zelf wil. Zie JAN/0266 Zie JAN/0264	Burenovereenkomst (uitbreidend)	R198, 238, fo. 118 v Zie JAN/0266 Zie JAN/0264
JAN/0266	1660 1660	Zie JAN/0265 Nog geen maand na de vorige overeenkomst wordt een nieuwe afspraak geregistreerd waarbij JAN/0266 de toestemming geeft aan de eigenaar van JAN/0265 om een venster onder manshoogte te dichten in de eindgevel van JAN/0266. De bewoners van dat huis hebben daardoor een inkijk op het erf van JAN/0265. Op de zolder echter mag JAN/0266 twee houten vensters behouden maar ze moeten zich boven manshoogte bevinden vanaf 7,5 voet (2 meter) boven de zoldervloer.	Burenovereenkomst (beperkend)	Zie JAN/0265 R198, 238, fo. 126 r
JAN/0268	1574	Dit huis mag niet meer lichtinval nemen vanaf de kant van JAN/0269 dan tot nu het geval is. JAN/0269 mag zijn kruisvenster in de zijgevel behouden (die heeft inkijk op het erf van JAN/0268) maar moet die wel “verijzerd en verglaasd” houden.	Erfdienstbaarheid (toegelaten 2x)	R198, 226, fo. 315 r
JAN/0269	1574	Zie JAN/0268 (staat niet in perceelsbeschrijving van JAN/0269!)	-	-
JAN/0270	1585	De noordelijke buurhuizen mogen geen licht nemen op het erf van dit huis. Dit is in de perceelsbeschrijvingen van dit huis expliciet vermeld ten aanzien van JAN/0279 (ten noorden van de waskeuken van dit huis). Hetzelfde staat vermeld in de perceelsbeschrijvingen van JAN/0273, JAN/0274, JAN/0275.	-	R198, 880, fo. 267 r

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0273	1569	De eigenaars van dit huis zullen geen bijkomende vensters meer mogen maken in de eindgevel en het dak waardoor inkijk op JAN/0270 mogelijk is. Deze erfdienstbaarheid wordt vastgelegd nadat het huis in eigendom van JAN/0270 is geweest.	Verkoop (beperkend)	R198, 222, fo. 325
JAN/0274	1569	Idem bepaling als bij JAN/0273 (was ook tijdlang in dezelfde eigendom als JAN/0270)	Verkoop (beperkend)	R198, 222, fo. 327 r
JAN/0275	1569	Idem	Verkoop (beperkend)	R198, 222, fo. 329
JAN/0279	1584	Idem. De bestaande vensters in de zuid- en westgevel met zicht op JAN/0270 zijn overigens dichtgemaakt. Dit huis was voorheen ook bezit van de eigenaar van JAN/0270.	Verkoop (beperkend)	R198, 880, fo. 269 r
JAN/0280	1541	In de "middelkamer" achteraan dit huis mag het bestaande venster nooit meer veranderd worden, behalve als de <i>borstweere</i> hoger komt te liggen dan 6 voet (1,65 m). De eigenaars van het achterliggende huis JAN/0263 moeten daarvoor wel hun toestemming geven.	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	R198, 636, fo. 125 r
JAN/0281	1597	Dit huis mag niet meer vensters maken of licht nemen tegenover de omliggende huizen dan nu het geval is. JAN/0263 ligt achter dit huis en heeft er een uitgang onder.	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	R198, 503, fo. 17 v
JAN/0282	1584	JAN/0260 ² heeft achteraan een blinde gevel waar het paalt aan dit huis.	-	R198, 847, fo. 189 v
JAN/0285	1645	Dit huis mag de lichtinval in de <i>vaulte</i> van JAN/0286 niet belemmeren (nieuw raam?). Dit wordt vastgelegd n.a.v. een verkoop. De verkoper was de schoonzoon van de eigenaar van JAN/0286.	Verkoop (uitbreidend)	R198, 579, fo. 117 v
JAN/0286	1599	De kopers van dit huis zullen de vensters in de keuken moeten dichtmaken. Ze nemen zicht op het buurhuis (JAN/0287 dat is samengevoegd met JAN/0260 ²). De ramen moeten eeuwig dicht blijven.	Verkoop (beperkend)	R198, 1015, fo. 183 v

9.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0190	1778	Dit huis had een <i>spinde</i> met een klein raampje aan de kant van JAN/0191. Dat huis had daar vroeger een trap, maar die is nu afgebroken. JAN/0190 wil boven die spinde een bijkomende slaapkamer inrichten maar zou er een raam willen hebben dat zijn licht neemt van het erf van JAN/0191. Dit mag, maar het moet een glasraam zijn met tralies van drie kwart duim (1,9 cm). Onder het raam ligt een goot van JAN/0190 die naar een regenbak leidt. Omdat het water gebruikt wordt, mag er nooit een <i>pispot</i> door dit raam leeggegoten worden in de goot. De eigenaar van JAN/0191 gaf zijn toestemming voor die werken, maar ze worden er alleen maar geduld. Bij eventueel verzoek van toekomstige eigenaars moet het weer verwijderd worden op kosten van JAN/0190.	Burenovereenkomst (uitbreidend; gedoogzaamheid)	R138, Sint-Jan, fo. 2647 v en 2818 r
JAN/0191	1734 1778	De eigenares van dit huis betwist de manier waarop het raam van JAN/0192 veranderd is. Het venster kan nu open, maar zij vindt dat het betralied moet worden. Het raam wordt van een volledig glasraam voorzien dat niet meer open kan. De eigenares van dit huis moet de tralies er echter op eigen kosten aanbrengen. Dit huis gedooft de vensters in de zijgevel van JAN/0190. Heeft wel zijn toestemming verleend voor de constructie ervan maar laat ze niet opnemen als erfdienstbaarheid (zie JAN/0190)	Conflict	R138, Sint-Jan, fo. 1934. Zie JAN/0190
JAN/0192	1543 1734	Het achterhuis en de eetkamer krijgen hun lichtinval van drie bestaande vensters waarvan er zich twee in de zijmuur van de eetkamer bevinden; het derde raam is een Vlaams venster (standvenster) in de zijmuur boven de zolder van de keuken. De ramen mogen blijven van dezelfde hoogte en breedte zoals ze nu zijn. JAN/0191 mag geen licht van die vensters benemen. Een van de ramen dat licht neemt op JAN/0191 is veranderd. Het was een glasraam met in het midden een klein ruitje dat kon opendraaien. Het venster was 2,5 voet in het vierkant (0,69 m op 0,69 m). Dit huis voorziet er nu een vast raam. De buurvrouw van JAN/0191 die de verandering betwistte, moet er op eigen kosten tralies laten voorzetten (zie ook JAN/0191)	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	R198, 704, fo. 112 v R138, Sint-Jan, fo. 1934
JAN/0224	1601	Dit huis mag geen vensters maken naar de straat toe waardoor De Colve in de Hoogstraat zou ontvrijd worden. Er mag geen licht genomen worden of vensters gemaakt in de oostelijke zijmuur en het dak waardoor JAN/00190 zou ontvrijd worden	Erfdienstbaarheid (beperkend 2x)	R198, 883, fo. 55v
JAN/0227	1583	Dit huis mag niet meer licht nemen op het erf van JAN/0228 dan het nu heeft. De erfdienstbaarheid wordt ingesteld op het ogenblik dat JAN/0227 apart wordt verkocht. De verkopers bewonen zelf JAN/0228.	Verkoop (beperkend)	R198, 233, blz. 448

9.2. Eekhoutstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1294	1573	Dit huis heeft zijn lichtinval door vensters op het erf van DON/1293. Dit huisje is nog voor 1615 afgebroken en de grond werd bij DON/1293 gevoegd. Tussen 1632 en 1655 is hier een nieuw huisje gebouwd. De erfdienstbaarheid over lichtinval werd niet langer vermeld.	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	R198, 802, fo. 74v
DON/1297	1619	Achter dit perceel loopt een gang naar het Pandreitje. De eigenaars van dit huis hebben een werkhuis gebouwd deels boven die gang. Ze moeten de halve venster dicht houden die zicht neemt op het erf van DON/1287. In de zuidgevel mogen ze niet meer vensters maken dan er nu al zijn. Ze mogen die wel verplaatsen mits ze op dezelfde hoogte en breedte blijven als nu en ze moeten voorzien worden van glas en van tralies.	Burenovereenk. (beperkend)	R198, 776, fo. 166 v
DON/1301	1623	Dit huis heeft zijn lichtinval vanop het erf van DON/1302	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	R198, 1031, fo. 93
DON/1303	1605	Dit huis heeft zijn vrije lichtinval op de gang die onder dit huis doorloopt. De koper mag geen bijkomende vensters maken in de achtergevel noch in het dak van het huis. Er zijn nu twee vensters in de achterkamer van dit huis. De erfdienstbaarheid wordt vastgelegd bij een verkoop. De verkoper behoudt zelf het huis DON/1298 waar die gang heen leidt.	Verkoop (uitbreidend)	R198, 810, fo. 25 v
DON/1304	1566 1568 1674	DON/1305 mag nog 25 jaar de vensters behouden die uitkijken over het <i>vaultken</i> van dit huis. Ze moeten wel “verijzerd en verglaasd” blijven (vermeld bij DON/1305) Dit huis mag nooit bijbouwen of gewassen aanplanten op een manier die de lichtinval van DON/1298 zou kunnen belemmeren. Het huis mag geen inkijk hebben op DON/1298. De erfdienstbaarheid wordt vastgelegd nadat de eigenaar van DON/1298 ook dit huis een korte periode in zijn bezit had (de tuin is afgescheiden en bij het andere huis gevoegd). De twee vensters waren er nog steeds maar de eigenaars van dit huis geven de toestemming aan hun burenen van DON/1305 om de ramen te veranderen. Doordat DON/1305 had bijgebouwd was de lichtinval nu zeer beperkt.	Conflict (deelmannen) Verkoop (beperkend) Burenovereenk. (uitbreidend)	R198, 855, fo. 87 R198, 221, fo. 423 R198, 393, fo. 16
DON/1305	1568	Dit huis had al altijd een opperste venster dat licht nam op het erf van DON/1304. Met de toestemming van de eigenaar van DON/1304 (Robyn die slechts even eigenaar bleef) is er nog een tweede venster bijgemaakt onder het andere venster. Beide dienden ze voor de verlichting van de trappenhal en de zaal van dit huis. Beide vensters mochten er na uitspraak van de deelmannen nog 25 jaar blijven staan mits ze “verijzerd en verglaasd” bleven. In ruil daarvoor heeft dit huis gedoogd dat Anthonus Robyn (die ook DON/1298 bezat) een raam dichtte in de zuidgevel van het achterhuis van DON/1305. Ook deze gedoogzaamheid was vastgelegd voor een periode van 25 jaar.	Conflict (deelmannen)	R198, 855, fo. 87

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1305 (vervolg)	1674	DON/1305 had een nieuwe kamer aangebouwd tegen de zuidgevel met DON/1304. De lichtinval door de bestaande ramen was sedertdien te gering. De burens van DON/1304 geven hun toestemming het bestaande venster te vergroten: het moet wel op een hoogte van 2,64 meter vanaf de koer blijven maar vanaf daar mag het bestaande raam verhoogd worden tot 2,33 meter en verbreed tot 0,82 meter. Hij moet altijd "verijzerd en verglaasd" blijven. Het venster erboven, op de eerste verdieping, moet behoorlijk afgesloten blijven zonder dat er iemand zou kunnen door kijken. DON/1304 zal de lichtinval niet belemmeren maar DON/1305 zal nooit nog bijkomende vensters mogen steken of de bestaande vergroten.	Burenovereenk. (uitbreidend)	R198, 393, fo. 16
DON/1307-1308	1570	De eetkamer van DON/1309 heeft zijn vrije lichtinval door een venster dat uitgaat op dit erf. Het venster mag nooit verkleind, belemmerd of gedicht worden.	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	R198, 486, fo. 31 v
DON/1309	1543	Dit huis zal nooit de lichtinval mogen belemmeren van de drie bestaande vensters van DON/1310 die licht nemen op het erf van dit huis. Deze erfdienstbaarheid werd vastgelegd toen de metselaar Willem Vleys dit huis bezat. Hij was ook eigenaar van DON/1310.	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	R198, 704, fo. 417
DON/1311	1790	Uit een burenovereenkomst blijkt dat DON/1311 lichtinval nam op het erf van DON/1312. Die mag behouden blijven (= bestaande erfdienstbaarheid)	Erfdienstbaarheid (toegelaten)	RAB, Notariaat P. De Meyer, depot 1994, 8, fo. 44

9.3. Sint-Clarastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0780	1569	Bij de verkoop wordt bepaald dat dit huis nooit licht zal mogen nemen op het erf van NIK/0782	Erfdienstbaarheid (beperkend)	R198, 734, fo. 129 v
NIK/0847	1615	De eigenaar van NIK/0848 had ook de woningen NIK/0846 en NIK/0847 opgekocht. Toen hij NIK/0847 in 1615 opnieuw verkocht, bepaalde hij dat de nieuwe eigenaar twee vensters mocht dicht en in de gang van de oostelijke zijmuur van NIK/0848. Ze namen voorheen licht op het erf van NIK/0847. De koper van de woningen moest ter schadevergoeding 20 schellingen in beurs betalen en 10 schellingen op tafel. In ruil daarvoor kreeg hij de <i>twee houtten cassynen met het glas daerinne staende</i> . Vanaf die dag mocht NIK/0848 geen licht meer nemen met uitzicht op het erf van NIK/0847.	Burenovereenk. (beperkend)	R198, 693, fo. 213 (deze overeenkomst is achteraf bijgeschreven in de marge van de akte; dag van verlijden ervan?)
NIK/0848	1561 1615	Dit huis heeft zijn lichtinval vanop het erf van NIK/0849 en die mag niet belemmerd worden. De erfdienstbaarheid werd ingesteld op het ogenblik dat NIK/0849 werd verkocht. De verkopers waren de eigenaar van NIK/0848 en bleven er wonen. NIK/0848 had voorheen zijn lichtinval van een gang op het erf van NIK/0847. De koper van dat huis mag de ramen dicht en, moet daarvoor een schadevergoeding betalen maar krijgt in ruil de ramen en raaminvullingen (zie NIK/0847).	Verkoop (uitbreidend)	R198, 716, fo. 384 r Zie NIK/0847
NIK/0848 (vervolg)	1634	Een kamer van NIK/0848 werd ondertussen afgebroken. De vensters zijn gedicht en NIK/0848 doet afstand van het voorrecht van vrije lichtinval vanop het erf van NIK/0849. Er mogen geen nieuwe vensters meer gemaakt worden. Wel blijft er nog één venster in de middelachterkamer. NIK/0849 mag er geen bomen of wijngaarden aanplanten die de lichtinval van dat ene raam van NIK/0848 zouden hinderen.	Burenovereenkomst (beëindiging)	R198, 1117, fo. 188 r
NIK/0849	1561 1561 1634	Dit huis mag de lichtinval van NIK/0848 niet hinderen. De verkopers waren ook de eigenaars van NIK/0848 en bleven daar wonen (zie NIK/0848) Dit huis mag de lichtinval van NIK/0850 niet belemmeren (zie daar). Dit huis mag de lichtinval van het ene overblijvende venster van NIK/0848 niet hinderen (zie NIK/0848).	-	R198, 313, fo. 5 v R198, 216, blz. 409 Zie NIK/0848
NIK/0850	1561	Dit huis mag drie nieuwe vensters maken boven twee bestaande vensters die licht namen op het erf van NIK/0849. De vensters mogen daar blijven zoals ze zijn, maar ze moeten "verijzerd en verglaasd" blijven. De drie nieuwe vensters zijn als volgt verdeeld: één in de <i>vaulte</i> , één in de keuken en één in de kamer boven de keuken. NIK/0849 mag er de lichtinval nooit verhinderen.	Burenovereenkomst (uitbreidend)	R198, 216, blz. 409

Bijlage 10 Toegankelijkheid van de percelen

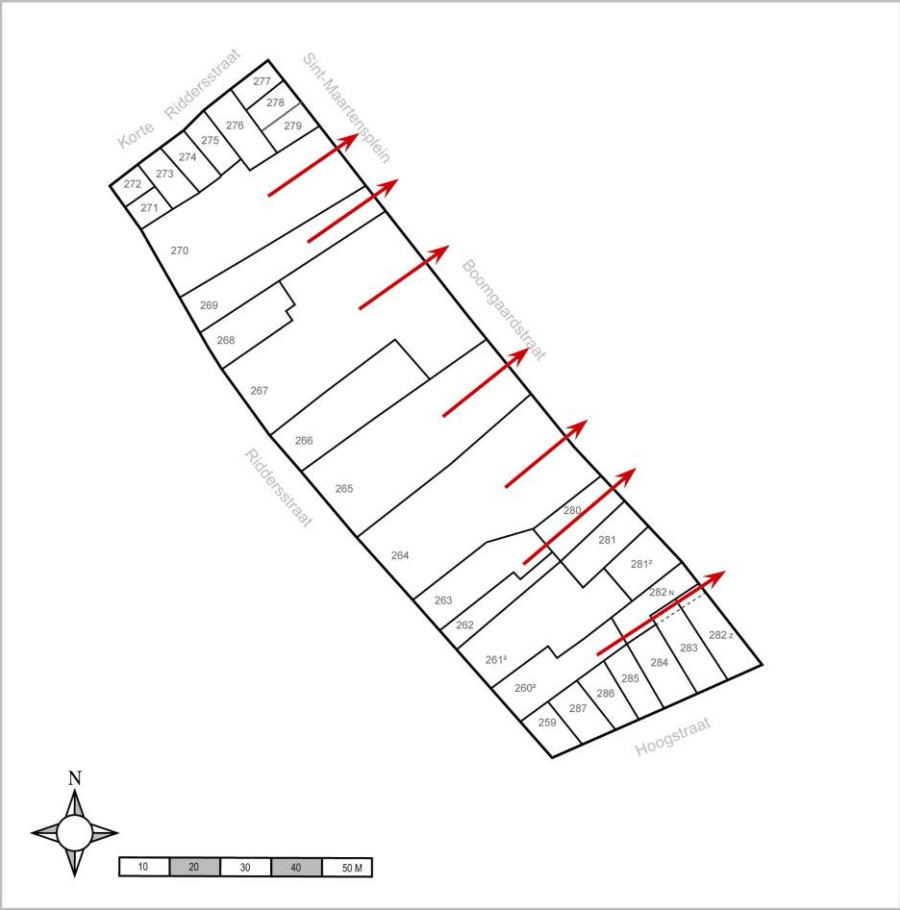
10.1.1. Groot Vierkant – Riddersstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0260 ²	1542 1589	Gang en poortje in Boomgaardstraat Uitkomend met grote poort in Boomgaardstraat (naast JAN/0282)	Uitgang	R198, 831, fo. 306 R198, 848, fo. 269 r
JAN/0263	1567	Vroeger had dit huis via JAN/0281 een uitgang naar de Boomgaardstraat. Ten noorden van JAN/0281 was er een open ruimte met ozendrop. Nadat het noordelijke buurhuis JAN/280 die ruimte had ingepalmd, was er ook niet langer melding meer van de uitgang van JAN/0263 naar de Boomgaardstraat.	Afstand van uitgang?	R198, 503, fo. 17 v
JAN/0264		Perceel met uitgang en bijgebouwen aan Boomgaardstraat. Slechts enkele late perceelsbeschrijvingen gevonden.		
JAN/0265	1563 1589	Perceel met grond tot tegen de Boomgaardstraat Achterhuizen, paardenstallen en galerij aan de Boomgaardstraat	Uitgang Uitgang	R198, 921, fo. 33 v R198, 848, fo. 432 v
JAN/0267	1571	Grote poort aan de Boomgaardstraat	Uitgang	R198, 63, fo. 133 r
JAN/0269	1655	Achterhuis aan de Boomgaardstraat	Uitgang	R198, 586, fo. 116 v
JAN/0270	1585	Paardenstal aan het Sint-Maartensplein	Uitgang	R198, 880, fo. 267 r

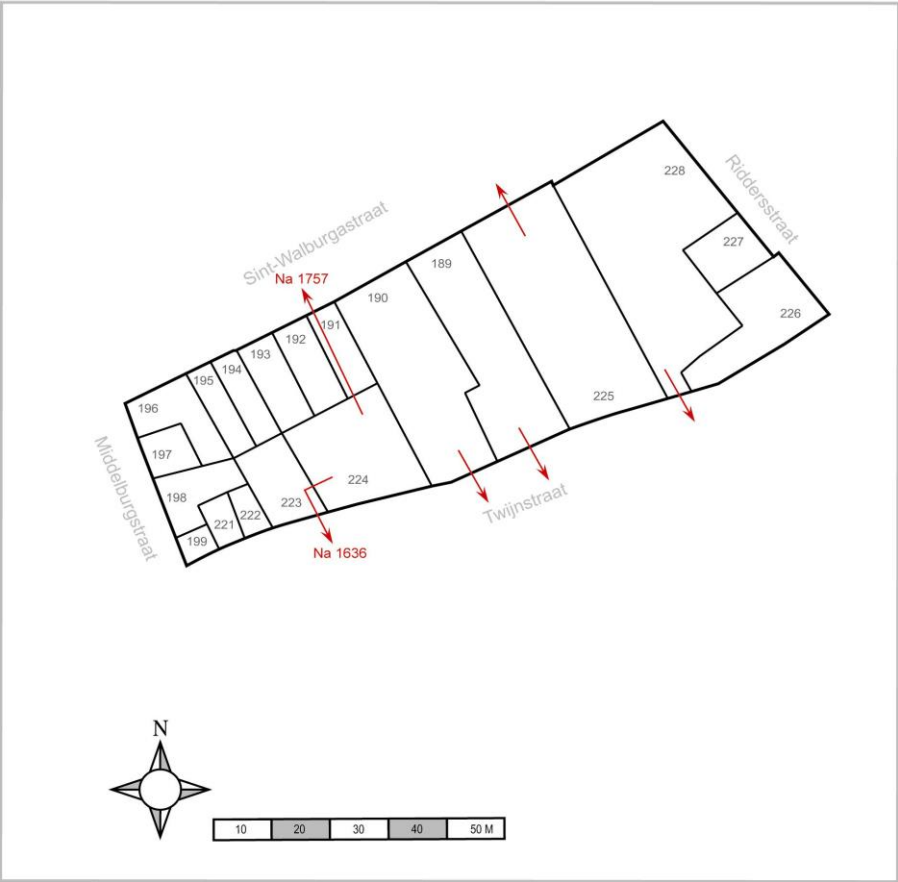
10.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0189	1558	Perceel met achterhuizen aan Twijnstraat	Uitgang	R198, 916, fo. 140 v
JAN/0190	1550	Achterhuizen; uitkomend met een poort in de Twijnstraat	Uitgang	R198, 640, fo. 212
JAN/0191	Na 1757	Dit huis werd na 1757 omgebouwd tot koetshuis voor de achterliggende herberg <i>De Drie Koningen</i> (huis met <i>poorte couchère en remise</i>) (zie perceelwijzigingen)	Uitgang	RAB, Fonds Stad Brugge, 746, fo. 135r
JAN/0223	17 ^{de} eeuw	Dit huis diende tot brouwerij, keuken en paardenstal voor JAN/0224 van 1644 tot 1672. Daarna werd het weer afgescheiden en als woonhuis gebruikt.	Doorgang naar stallingen?	R138, Sint-Jan, fo. 1476
JAN/0225	1636	Vroegere paardenstal aan de Sint-Walburgastraat is ondertussen afgebroken. Er blijft een uitgang tegenover de kerk.	Uitgang	R198, 1019, fo. 104 v
JAN/0226-228	16 ^{de} eeuw	De huizen JAN/0226, 227 en 228 waren in het derde kwart van de 16 ^{de} eeuw in dezelfde eigendom. Er was een gemeenschappelijke paardenstal voor de huizen JAN/0226 en JAN/0228 die bereikbaar was via een poort in de Twijnstraat.	Uitgang	R198, 1091, fo. 120 v

Riddersstraat
 Steegjes en bijkomende in- en uitgangen
■ Steegjes   → Alternatieve in- en uitgangen

Sint-Walburgastraat
 Steegjes en bijkomende in- en uitgangen
■ Steegjes   → Alternatieve in- en uitgangen

10.2. Eekhoutstraat

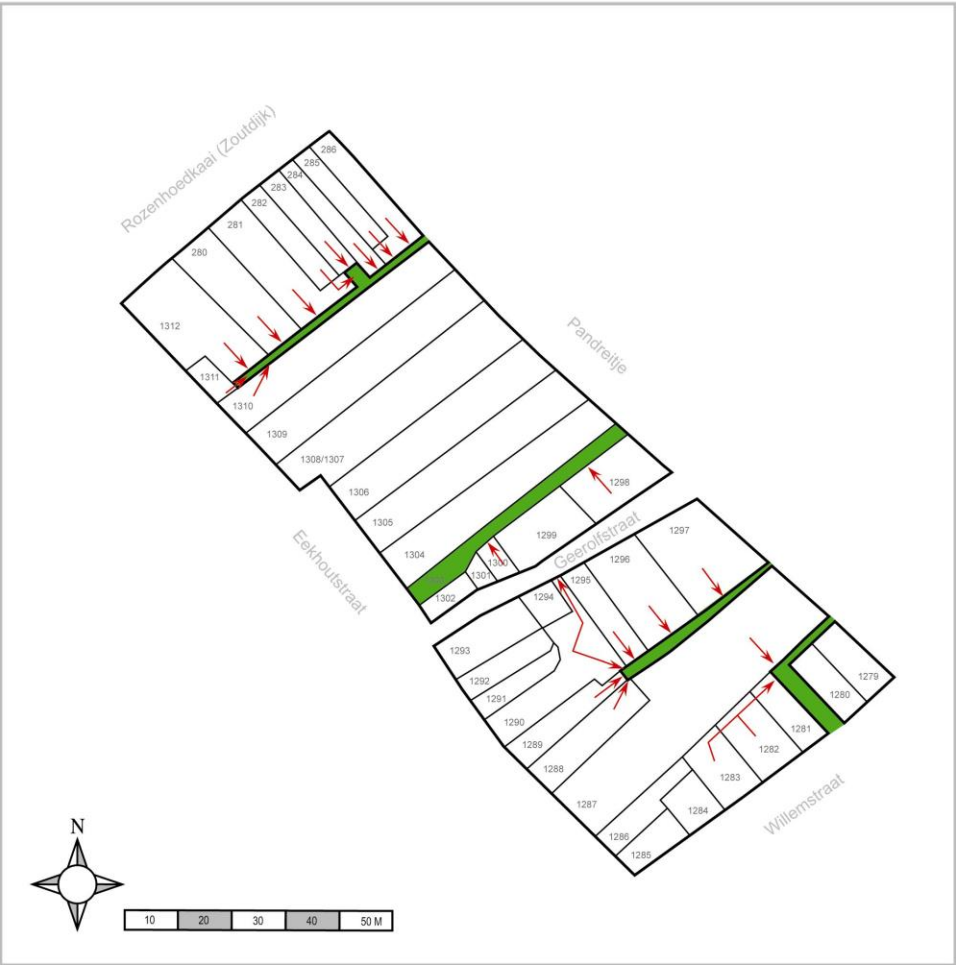
Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1279-1280	Tot 1619 Na 1619	Achter dit huis liep een steegje dat van de huizen DON/1281 tot DON/1283 naar het Pandreitje leidde. Kort nadat die laatste huizen werden verbouwd zijn ook DON/1279 en DON/1280 verbouwd tot één huis. Uit een akte van 1641 bleek dat het perceel toen tot tegen DON/1287 reikte. De achterliggende watergang was dus opgeheven.	Watergang Afstand van watergang	R198, 809, 11 januari 1604 R198, 576, fo. 63 v
DON/1281-1283	1581 na 1632	De huizen DON/1282 en DON/1283 hadden een gang die met een deur uitkwam in een <i>ghemeene stratkin streckende totter reye deser stede</i> De huizen zijn verbouwd tussen 1618 en 1632 tot vier huizen waarvan er één bij DON/1281 is gevoegd en één bij DON/1285. Na die verbouwing was er geen erfdienstbaarheid meer naar de gemeenschappelijke gang.	Watergang Afstand van watergang	R198, 801, 11 september 1581 R198, 397, fo. 66 v
DON/1287	1582	Dit huis kwam met een poortje uit in een steegje naar de Willemstraat (lag tussen de percelen DON/1280 en DON/1281. Deze uitgang bleef behouden.	Steegje	R198, 801, fo. 90 v
DON/1288	1629	Bij een verkoop wordt meegedeeld dat dit huis doorgangsrecht had in de gang naar de Reie. Dat staat niet in oudere akten vermeld, maar die erfdienstbaarheid bestaat. Bewijs daarvoor is de poort die naar de gang leidt.	Doorgangsrecht wordt bevestigd	R198, 1112, fo. 75 v
DON/1289	1520	Dit huis had achteraan een gang tot aan de Reie (bestaat nog)	Watergang	R198, 497, fo. 44
DON/1290	1549	Dit huis heeft samen met enkele buurhuizen doorgangsrecht in een gemeenschappelijke gang naar de Reie. Er is een bijkomende uitgang met poort in de Geerolfstraat	Watergang Uitgang	R198, 705, fo. 62
DON/1295	1600	Dit huis had doorgangsrecht door de gemeenschappelijke gang	Watergang	R198, 1063, fo. 65 r
DON/1296	1543	Dit huis had doorgangsrecht door de gemeenschappelijke gang	Watergang	R198, 704, blz. 124
DON/1297	1603 1619	De huidenvetterij komt uit met een poortje of deur in de gemeenschappelijke gang Achteraan het perceel werd een achterhuis gebouwd over de gang en tot tegen de werkhuisen van DON/1287 (overeenkomst 1619)	Watergang Erfdienstbaarheid + gedoogzaamheid	R198, 785, fo. 307 R198, 776, fo. 166 v
DON/1298	1568	Het perceel werd uitgebreid met een gedeelte van de tuin van DON/1304. Bij DON/1304 hoorde een watergang die van Eekhoutstraat naar Pandreitje liep. Na in gemeenschappelijke eigendom geweest te zijn, werd de gang van DON/1304 overgeheveld naar DON/1298. Voorheen had ook DON/1300 doorgangsrecht, maar na 1580 is die gang geprivatiseerd. De eigenaar van DON/1298 construeerde een huisje DON/1303 boven de gang	Privatiseren watergang	R198, 800, fo. 24 (zie ook belendende percelen)
DON/1299	Na 1726 1798	Eigenaar koopt ook DON/1298 en mag de deur dichtmetselen die voorheen toegang tot de gang gaf. DON/1299 gebruikt voortaan die gang. Naderhand worden beide huizen toch weer samengevoegd. In 1798 blijkt dat DON/1299 doorgangsrecht verleent aan DON/1298 voor levering van hout, materiaal en beerputruiming.	Verandering eigendom gang Erfdienstbaarheid	R198, 477, 18 november 1729 RAB, Not. E. Van Caillie, dep. 1958, 28, akte nr. 38

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1300	1563 1612	Komt uit met poortje in gemeenschappelijke gang naar de Reie Er is geen melding meer van doorgangsrecht. Heeft Robyn (DON/1298) dit afgekocht?	Watergang Afstand doorgang	R198, 792, fo. 123 R198, 886, fo. 23
DON/1304	1566	Het huis strekte oorspronkelijk tot aan de Reie. Robyn (DON/1298) kocht dit huis en voegde de tuin bij zijn perceel en nam er een strook grond opzij af die voortaan dienst deed als verbinding tussen de Eekhoutstraat en zijn perceel aan het Pandreitje.	Watergang	R198, 220, fo. 171 Zie DON/1298
DON/1306	1768	De eigenaar had op het einde van zijn perceel vier nieuwe huisjes gebouwd aan het nu gedempte Pandreitje. Hij behield tussen twee van die huisjes wel zijn uitgang naar de nieuwe <i>Groenselmarkt</i> .	Uitgang	RAB, Fonds Stad Brugge, 762, fo. 96
DON/1309	14 ^e -15 ^e E	Volgens het onderzoek van C. D'hooghe liep er een watergang achter DON/1309. Vóór de 16 ^{de} eeuw werd die geprivatiseerd en bij dit perceel gevoegd.		Notities C. D'hooghe over DON/1309
DON/1311	E 16 ^{de} E 1790	De woning was gedeeltelijk over een watergang gebouwd. Hij vertrok oorspronkelijk vanaf DON/1312 naar het Pandreitje maar had ook een uitgang in de Eekhoutstraat (bestaat nog). Naar aanleiding van een verkoop in 1790 wordt het doorgangsrecht van DON/1312 naar de Eekhoutstraat verboden zolang de eigenaars van DON/1312 een vorige afspraak met de eigenaars van dit huis niet naleven. Gebeurt dat wel, dan wordt het doorgangsrecht hersteld. Het gaat om een kelder van DON/1312 die bij dit huis wordt gevoegd.	Boven watergang Verbiedt tijdelijk de doorgang	- RAB, Not. P. De Meyer, dep. 1994, fo. 44
DON/1312	1542	Watergang naar het Pandreitje: 5 voet breed (1,37 m) en de muren tussen de gang en de erven mogen nooit hoger dan 10 voet (2,75 m) betimmerd worden. De gang geeft met een poort uit op de Eekhoutstraat. (Later wordt DON/1311 deels over die gang gebouwd).	Watergang	R198, 327, fo. 135
DON/0280	1555	Dit huis heeft een uitgang in de gemeenschappelijke gang tussen Reie en Eekhoutstraat	Watergang	R198, 211, fo. 58
DON/0281	1588	Dit huis heeft een uitgang in de gemeenschappelijke gang tussen Reie en Eekhoutstraat	Watergang	R198, 806, fo. 182 v
DON/0282	1593	Dit huis heeft een uitgang in de gemeenschappelijke gang tussen Reie en Eekhoutstraat	Watergang	R198, 1011, fo. 327 v
DON/0283-286	1554 1593	Deze vier huizen palen achteraan aan een gemeenschappelijk eiland. Later palen de huizen, met uitzondering van DON/0285, ook aan de gemeenschappelijke gang waarin ze doorgangsrecht hebben	? Watergang	R198, 641, fo. 678 R198, 729, fo. 47 r

Eekhoutstraat
Steegjes en bijkomende in- en uitgangen

■ Steegjes   → Alternatieve in- en uitgangen

10.3. Sint-Clarastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0778	1591	Huis met een poort ernaast; doorgang naar bijhorend ex-badhuis (NIK/0840) dat zelf een uitgang heeft in <i>Thol</i>	Uitgang	R198, 728, fo. 200 v
NIK/0834	1569	Vroegere huizen aan Maagdendal zijn afgebroken. Dit perceel loopt tot daar door. Er is een uitgang met een poortje in het Maagdendal	Uitgang	R198, 485, fo. 12 r
NIK/0835	1580	Het erf geeft uit met een deur of poort in Maagdendal	Uitgang	R198, 713, fo. 4 v
NIK/0837 t.e.m. NIK/0841	Ca. 1630	Al deze huizen waren bereikbaar via een doodlopend straatje <i>Thol van Sinte-Clara</i> . Toen in het tweede kwart van de 17 ^{de} eeuw het grote complex tot stand kwam, kocht de eigenaar alle huizen op. Het straatje verloor haar functie en werd aldus geprivatiseerd. Het werd overbouwd door de nieuwe huizen die bij de latere wasblekerij hoorden. Het grote complex had wel een achteruitgang naar het Maagdendal (via NIK/0833 waar grond naast lag) en naar de Schrijversstraat (tussen NIK/0778 en NIK/0845)	Privatisering straatje en opname in perceel	
NIK/0845	E 17 ^e E	Op de achterkant van dit perceel werd in de late 17 ^{de} eeuw een huis gebouwd aan de Schrijversstraat (zie perceelwijzigingen)	Uitgang wordt huis	R198, 4, fo. 23 r
NIK/0848	1582 1634-46 1670	Perceel loopt door tot aan de Schrijversstraat waar het een uitgang met poort heeft. De achterliggende strook grond naar de Schrijversstraat hoorde in die periode bij het huis NIK/0849, dat er in 1646 weer afstand van deed. Aan de Schrijversstraat is nu een huis bijgebouwd	Uitgang Uitgang wordt huis	R198, 716, fo. 384 r R198, 1117, fo. 188 r R198, 581, fo. 7 v R198, 1074, fo. 32 r
NIK/0851-854	1728	Aan de Schrijversstraat hebben NIK/0851 en NIK/0854 samen een werkhuis. Het deel van NIK/0851 moet dus gebouwd zijn op grond die eertijds bij NIK/0854 alleen hoorde	Uitgang	R198, 116, fo. 161 r

Sint-Clarastraat
Steegjes en bijkomende in- en uitgangen

Steegjes
  Alternatieve in- en uitgangen

Bijlage 11 Toiletten

11.1.1. Groot Vierkant – Riddersstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0265	1652	Gemeenschappelijke beerput op het perceel van JAN/0266. Eigen toilet op gelijkvloerse en eerste verdieping met stortkokers naar die beerput. Verbouwing aan toilet vanuit JAN/0266 met hernieuwde erfdienstbaarheden.	Gemeensch. WC Verbouwing aan toilet	Zie JAN/0266
JAN/0266	1597	Beerput is gemeenschappelijk met JAN/0265, ligt op perceel JAN/0266 en wordt langs dit huis geruimd.	Gemeensch. WC	R198, 135, fo. 170 r
	1652	Burenovereenkomst naar aanleiding van verbouwing toilet	Verbouwing WC	R198, 631, fo. 21 v
JAN/0270	1585	Gemeenschappelijk toilet met JAN/271 (daar beschreven); huizen komen later in dezelfde eigendom. Voormalig huis aan Sint-Maartensplein is nu paardenstal voor dit huis; had oorspronkelijk gemeenschappelijk toilet met de huizen JAN/0276, JAN/0277, JAN/0278 en JAN/0279; beerput onder het erf van JAN/0279 en via dat huis te ruimen.	Gemeensch. WC (samenvoeging) Gemeensch. WC	R198, 880, fo. 267 r
JAN/0271	1577	Vanuit dit huis leidde een gang naar het gemeenschappelijke toilet met JAN/0270	Gemeensch. WC	R198, 916, 18/9/1558
JAN/0272		Gemeenschappelijk toilet met JAN/0273 (daar beschreven)	Gemeensch. WC	
JAN/0273	1569	Gemeenschappelijke beerput met JAN/0272 maar via dit huis te ruimen	Gemeensch. WC	R198, 222, fo. 325
JAN/0274	1569	Gemeenschappelijk toilet met JAN/0275	Gemeensch. WC	R198, 222, fo. 327
JAN/0275	1569	Gemeenschappelijk toilet met JAN/0274	Gemeensch. WC	R198, 222, fo. 329
JAN/0276	1568	Oorspronkelijk verbonden in erfdienstbaarheid van gemeenschappelijk toilet met de huizen JAN/0277, JAN/0278, JAN/0279 en de paardenstal van JAN/0270	Gemeensch. WC	R198, 648, fo. 272 r
	ca. 1630	Eigenaar Jacques Huusheere scheidde uit de erfdienstbaarheid (vermeld in akte uit 1654 van woning JAN/0278).	Scheiding uit erfdienstbaarheid	R198, 390, fo. 7 v
JAN/0277	1636	Was oorspronkelijk ook verbonden in erfdienstbaarheid van gemeenschappelijk toilet met JAN/0276, JAN/0278, JAN/0279 en de paardenstal van JAN/0270 (zie beschrijving van JAN/0278). Bij eerste perceelsbeschrijving blijkt dit huis uit de erfdienstbaarheid gescheiden .	Gemeensch. WC Scheiding uit erfdienstbaarheid	R198, 573, fo. 203 v
JAN/0278	1584	Verbonden in erfdienstbaarheid van gemeenschappelijk toilet met JAN/0276, JAN/0277, JAN/0279 en paardenstal van JAN/0270. Huis in 1634 samengevoegd met JAN/0279.	Gemeensch. WC	R198, 880, fo. 270 r
JAN/0279	1584	Verbonden in erfdienstbaarheid van gemeenschappelijk toilet met JAN/0276, JAN/0277, JAN/0278 en de paardenstal van JAN/0270. De beerput bevindt zich onder het erf van dit huis en moet ook via dit huis geruimd worden. Na 1634 was de beerput alleen nog gemeenschappelijk voor dit huis (ondertussen samengevoegd met JAN/0278) en de paardenstal ernaast.	Gemeensch. WC	R198, 880, fo. 269 r

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0282	1584	Gemeenschappelijk toilet voor het noordelijke en zuidelijke deel van dit huis (zijn ondertussen samengevoegd). Toilet staat in hoek bij keuken.	Gemeenschappelijk en nu vrij toilet	R198, 847, fo. 189 v
JAN/0286	1570	Op de koer van JAN/0287 was er vochtinsijpeling in de kelders en beerput van JAN/0286. Hierdoor was er ook vochtdoorsijpeling van de beerkelder. Werd geregeld via deelmannen .	Conflict	R198, 502, fo. 73 r
JAN/0287	1608	Is een afsplitsing van een groter huis (samen met JAN/0259 ²). Achter dit gedeelte stond ooit een onderkelderde <i>camere</i> die ondertussen is afgebroken. De kelder bleef bewaard en is in gebruik van JAN/0286. De beerkelder van JAN/0287 ligt onder die kelder. Het toilet is vrije eigendom van JAN/0287. Beschrijving blijkt uit akte van JAN/0260 ² van 1608 waarmee dit huis toen tijdelijk samenhoorde.	Vrij toilet	R198, 588, fo. 95 r

11.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0190	1680 1650	Pas uit koopakte van 1680 van buurhuis JAN/0191 blijkt dat beide huizen over een gemeenschappelijk toilet beschikten. Beerput is via JAN/0190 te ruimen. Problemen waren vroeger al geregeld via deelmannen .	Gemeensch. WC Spanningen	R198, 942, fo. 28 v
JAN/0191	1680 1760	Gemeenschappelijk toilet met JAN/0190. Beerput ligt onder perceel JAN/0190 en is ook via dat huis te ruimen. JAN/0191 wordt omgebouwd tot koetshuis voor JAN/0224 en scheidt uit de erfdienstbaarheid van toilet met JAN/0190. Indien gewenst kan het in toekomst opnieuw gebruik maken van dit recht. Voortaan mag beerput van JAN/0190 via het koetshuis gelegegd worden. Na verbouwingen aan koetshuis krijgt WC van JAN/0190 nieuw dak.	Gemeensch. WC Scheiding uit gemeenschap van WC; erfdienstbaarheid over ruimen	R198, 942, fo. 28 v R138, JAN, fo. 2523 v
JAN/0194	1558	De woning beschikt over een eigen toilet in de zuidwesthoek van de tuin	Vrij toilet	R198, 56, fo. 51
JAN/0222	1548 1653	In oudste akten geen gegevens over toilet Tuin is nu omheind door muren; huis heeft vrij toilet op de koer	Vrij toilet	R198, 49, fo. 203 r R198, 13, fo. 16.
JAN/0225		Alleen archeologische gegevens beschikbaar (zie tekst)		

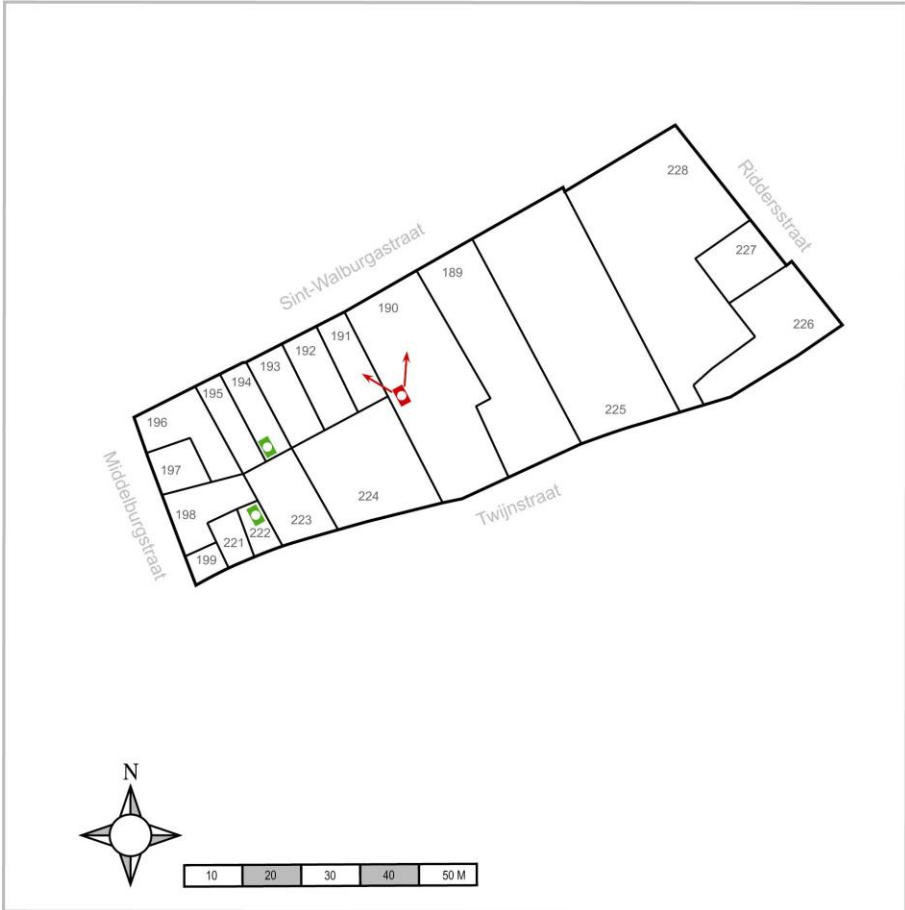
**Riddersstraat
Toiletten**

- gemeenschappelijk toilet
- vrij toilet
- toilet na verandering erfdienstbaarheid
- percelen die het toilet delen

**Sint-Walburgastraat
Toiletten**

- gemeenschappelijk toilet
- vrij toilet
- toilet na verandering erfdienstbaarheid
- percelen die het toilet delen

11.2. Eekhoutstraat

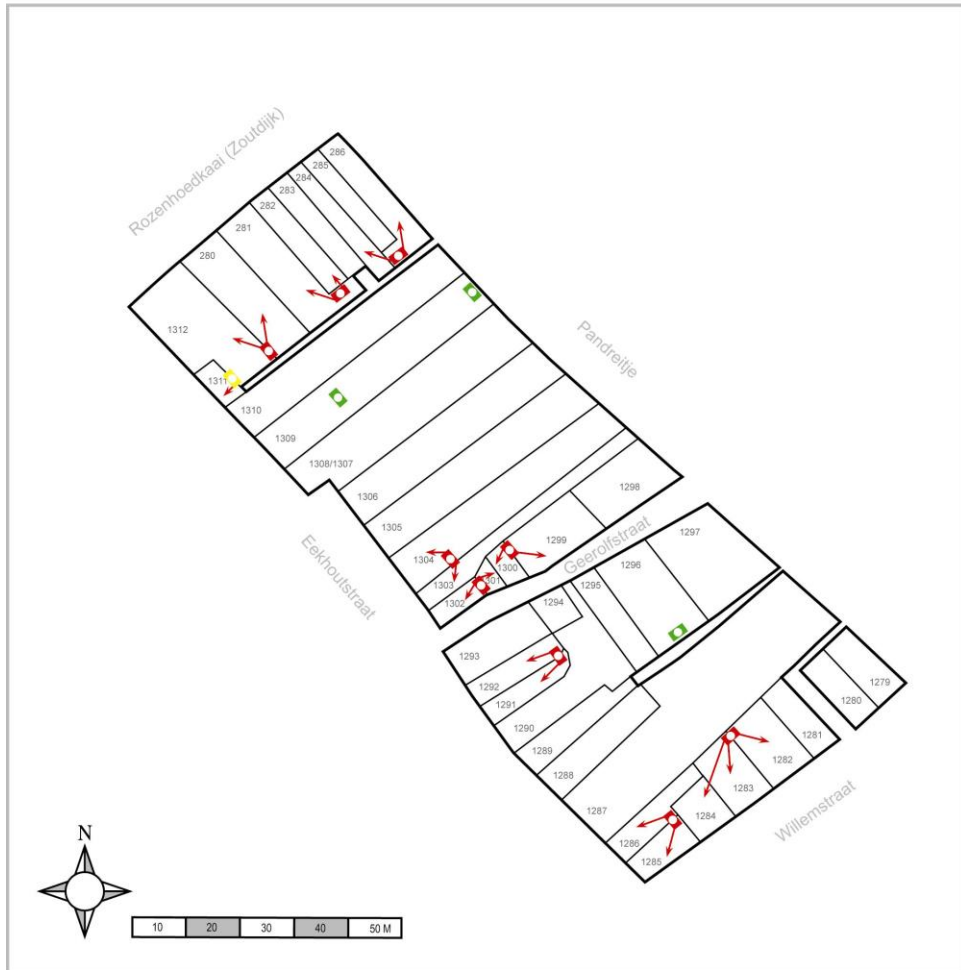
Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1282-83	1581 1632	Gemeenschappelijk dubbeltoilet met DON/1284 Na de verbouwing tot vier woonhuizen is westelijk deel van dit perceel bij DON/1284 en DON/1285 gevoegd. De erfdienstbaarheid werd stopgezet van de kant van DON/1285	Gemeensch. WC Scheiding uit erfdienstbaarheid	R198, 801, 11/9/1581 R198, 967, fo. 241 r
DON/1284		Zie DON/1282-1283; dit huis hoorde in 1580 al samen met DON/1285	Gemeensch. WC	
DON/1285	1552	Gemeenschappelijk toilet met DON/1286; erfafsluiting kwam er pas in 1556.	Gemeensch. WC	R198, 244, fo. 6 r
DON/1286	1556	Tot zeker 1556 gemeenschappelijk toilet met DON/1285; in latere akten van DON/1286 is die gemeenschap niet langer vermeld. Elk huis zijn eigen toilet daarna?	Gemeensch. WC	R198, 212, fo. 62
DON/1291	1556	Gemeenschappelijk toilet <i>met teghelen ghedect</i> ; dit gemeenschappelijk toilet wordt vanaf de 2 ^{de} helft van de 17 ^{de} eeuw niet langer vermeld (wel bij DON/1292)	Gemeensch. WC Scheiding eruit?	R198, 815, fo. 41-43
DON/1292	1575	Gemeenschappelijk toilet	Gemeensch. WC	R198, 840, 9/5/1575
DON/1296	1543	Eigen toilet in de tuin	Vrij toilet	R198, 704, blz. 124
DON/1298	1798	Geen gegevens over toilet Na dempen pandreitje wordt wel een (nieuw?) toilet vermeld. Nu beerput i.p.v. afwatering in reien?	Vrij toilet	RAB, Not. E. Van Caillie, dep. 1958, 28, nr. 38
DON/1299	1576	Gemeenschappelijk toilet met DON/1300	Gemeensch. WC	R198, 841, 1/5/1576
DON/1300		Geen WC vermeld, uit akten van DON/1299 blijkt die gemeenschappelijk te zijn. Onduidelijk of dit huis een vrij toilet maakte eind 16 ^{de} eeuw.	Gemeensch. WC?	
DON/1301	1565 1623 1657	In oudste akten is geen sprake van een toilet; pas vermeld vanaf 1623 Dit huis heeft een toilet met storkoker in beerput van DON/1302; moet via DON/1302 geruimd worden Beide huizen werden samen gevoegd , zodat dit een vrij toilet werd	- Gemeensch. WC Samenvoeging	R198, 219, blz. 487 R198, 1031, fo. 93 R198, 526, fo. 171
DON/1302	1609	Huis heeft achteraan een toilet dat met een deur uitkomt in de Geerolfstraat; uit akte buurhuis blijkt de beerput begin 17 ^{de} eeuw gemeenschappelijk te zijn met DON/1301	Gemeensch. WC	R198, 800, fo. 23 v Zie DON/1301
DON/1303	1584	Na de nieuwbouw blijkt dit huis zijn afwatering te hebben in het toilet van DON/1304. Toilet is in gemeenschappelijk gebruik. Zie DON/1304.	Gemeensch. WC	
DON/1304	1584 1622	Gemeenschappelijk toilet met DON/1303. Dit blijkt in 1622 al vrij toilet te zijn (scheiding erfdienstbaarheid?)	Gemeensch. WC (scheiding erfd.)	R198, 844, fo. 137 R198, 910, fo. 149 v
DON/1309	1543	Aan de zuidkant van de tuin (niet zo ver van het huis verwijderd) staat een bakhuis met een toilet; op het einde van de tuin staat een toilet aan het Pandreitje	2 vrije toiletten	R198, 704, fo. 417
DON/1311	1564	Tot 1564 konden de bewoners van dit huis gebruik maken van het toilet van DON/1312 (met gemeenschappelijke beerput met DON/0280); na geschil en bemiddeling is einde gekomen aan die erfdienstbaarheid. DON/1311 kreeg zijn eigen beerput op het erf van DON/1312 met storkoker vanuit het huis DON/1311.	Scheiding uit erfdienstbaarheid na conflict; nieuw gemeensch. WC	R198, 921, fo. 193

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1312	1542 1564	Hoorde oorspronkelijk samen met DON/0280; DON/1311 was afsplitsing van DON/1312. De drie huizen hadden een gemeenschappelijke beerput. DON/1311 en DON/1312 gebruikten hetzelfde toilet op het erf van DON/1312. In 1564 scheidde de huizen uit de erfdienstbaarheid (zie DON/1311)	Gemeensch. WC; scheiding uit erf- dienstbaarheid (zie DON/1311)	R198, 327, fo. 135
DON/0280	1555 1647	Moet ooit stortkoker van toilet tegen muur van DON/0281 gebouwd hebben; was niet langer toegelaten. Uit beschrijving kelder blijkt dat DON/0280 en DON/1312 een gemeenschappelijke beerkelder hadden op het einde van de kelder van DON/1312; die hoorde een tijdlang bij DON/0280.	opgeheven erfd. na conflict Gemeensch. WC	R198, 211, fo. 58 R198, 701, fo. 19 v
DON/0281	1588	Gemeenschappelijk toilet met DON/0282 (één huisje, bereikbaar via gang?)	Gemeensch. WC	R198, 806, fo. 182 v
DON/0282	1593 1603	Het gemeenschappelijk toilet met DON/0281 wordt vanuit dit huis niet vermeld. Bij verbouwing wordt de scheidingsmuur doorheen WC gebouwd.	Gemeensch. WC Verbouwing	R198, 1011, fo. 327v
DON/0284	1582	Gemeenschappelijk toilet met DON/0286; wordt hier niet vermeld	Gemeensch. WC?	R198, 843, blz. 252
DON/0286	1614	Achtereaan paalt dit huis aan DON/0284 (DON/0285 komt niet zo diep); daar hebben beide huizen (die in handen van dezelfde familie waren) een gemeenschappelijk toilet met afwatering in het Pandreitje	Gemeensch. WC	R198, 692, fo. 114 r

Eekhoutstraat
Toiletten

- gemeenschappelijk toilet
- vrij toilet
- toilet na verandering erfdienstbaarheid
- percelen die het toilet delen

11.3. Sint-Clarastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0779	1565	Stenen toilethuis op einde van tuin	Vrij toilet	R198, 593, blz. 408
NIK/0780	1569	Had oorspronkelijk een gemeenschappelijk toilet met NIK/0840; later werd dit een vrij toilet voor dit huis (scheiding erfdienstbaarheid)	Gemeensch. WC scheiding erfd.	R198, 734, fo. 129 v
NIK/0785-786	1567	Op het einde van de tuin stond een toilet voor NIK/0785 en NIK/0786; beide huizen waren in dezelfde eigendom	Gemeensch. WC	R198, 61, blz. 371
NIK/0787		Dit huis had aanvankelijk een gemeenschappelijk toilet met NIK/0815; in tweede kwart 17 ^{de} eeuw zijn beide huizen uit de erfdienstbaarheid gescheiden (zie NIK/0815)	Gemeensch. WC	
NIK/0811-812	1760	Pas nadat de huizen apart verkocht werden in 1760, blijkt dat ze een gemeenschappelijk toilet hadden op het erf	Gemeensch. WC	RAB, Fonds stad Brugge, 761, fo. 163v
NIK/0815	1601 1640? na 1644	Gemeenschappelijk toilet met NIK/0787 tot 2 ^{de} kwart 17 ^{de} eeuw Vermelding einde erfdienstbaarheid met NIK/0787 (blijkt pas uit koopakte 1677) Nieuw gemeenschappelijk toilet met NIK/0818. Werd eerst in 1683 vermeld, maar moet er al staan van kort na 1644.	Gemeensch. WC Scheiding uit erfdienstbaarheid Nieuw gemeensch. WC	R198, 732, fo. 237 v R198, 977, fo. 90 r R198, 634, fo. 171 v
NIK/0818	1597 1644 na 1644	Oorspronkelijk gemeenschappelijk toilet werd vermeld bij buurhuis NIK/0819. Nadat het achterste stuk van de grond was verkocht in 1644 verviel de erfdienstbaarheid . Constructie nieuw gemeenschappelijk toilet met NIK/0815 (zelfde eigendom; zie daar)	Gemeensch. WC Perceelwijziging	R198, 731, fo. 106 v Zie NIK/0815
NIK/0819-821	1597 1644	Gemeenschappelijk toilet voor deze twee huizen samen met NIK/0818 Dit huis koopt stuk grond van NIK/0818 aan en scheidt uit gemeenschap toilet	Gemeensch. WC Scheiding erfd.	R198, 881, fo. 261 v R138, JAN, fo. 818
NIK/0823	1578 1621 1621	Had oorspronkelijk achterhuis met toilet tegen de muur van het vroegere kaatsspel (NIK/0839) Buurman van NIK/0822 kocht het achterste stuk van de tuin van dit huis (waarop het toilet stond) en voegde dit bij zijn eigen huis. Hij voorzag een nieuw toilet (en bronput) op de grond die bij NIK/0823 bleef en verkocht het huis door. Beide stukken van de tuin werden door een schutting van elkaar gescheiden	Vrij toilet Bestaand toilet verdwijnt Nieuw vrij toilet	R198, 85, fo. 118 v R198, 1108, fo. 95 v
NIK/0828	1573 1601	Gemeenschappelijk toilet met NIK/0829 Na 1601 wordt het toilet niet langer vermeld, nu een eigen toilet? Scheiding uit de erfdienstbaarheid?	Gemeensch. WC Scheiding erfd.	R198, 653, fo. 133 r R198, 732, fo. 183 v
NIK/0829-830	 1580 1600	Tot kort na 1573 een gemeenschappelijk toilet met NIK/0828 (zie daar); wordt later niet meer als dusdanig vermeld. Gemeenschappelijk toilet voor deze huizen (huizen in de heester NIK/0830 werden inmiddels afgebroken) en kaatsspel NIK/0839. Ca. 1600 vrij toilet (scheiding uit de erfdienstbaarheid)	Gemeensch. WC Gemeensch. WC Scheiding erfd.	Zie NIK/0828 R198, 711, fo. 244 r
NIK/0834	1569/ 1592 1684	Had eigen vrij toilet; huis werd na 1592 afgebroken (na samenvoeging van de percelen) Werd in 17 ^{de} eeuw heropgebouwd tot woning met eigen nieuw toilet	Vrij toilet weg na samenvoeging Nieuw toilet	R198, 485, fo. 12 r R198, 452, fo. 19 r
NIK/0836	1592 1684	Oorspronkelijk huis was afgebroken (samenvoeging percelen) na 1592 Heropgebouwd in 2 ^e helft 17 ^{de} eeuw met eigen nieuw toilet	Vrij toilet weg na samenvoeging Nieuw toilet	R198, 394, fo. 89 v

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0841	1580 1623	Gemeenschappelijk toilet met NIK/0842. Later worden de tuinen ingekort, vanaf 1623 vermelding: samen te ruimen en te repareren	Gemeensch. WC	R198, 713, fo. 111r R198, 1108, fo. 184 r
NIK/0842	1580	Gemeenschappelijk toilet met NIK/0842. Zie ook daar.	Gemeensch. WC	R198, 713, fo. 3 r
NIK/0843	1569/1600	Gemeenschappelijke WC met NIK/0844. Werden ca. 1600 afgebroken en samengevoegd met een buurhuis	Gemeensch. WC	R198, 838, blz. 239
NIK/0844	1580	Zie NIK/0843: gemeenschappelijke WC met <i>elck zyne zate alleene</i>	Gemeensch. WC	R198, 800, fo. 36 r
NIK/0845	1622	Bij een overeenkomst met NIK/0846 werd vermeld dat een gemeenschappelijke tuinmuur slechts 7 voet (1,92 m) hoog mag zijn; ter hoogte van een nieuw toilet dat er eventueel gebouwd zou worden mag de muur 9 voet hoog zijn (2,5 m). Een toilet voor NIK/0845 wordt niet expliciet vermeld. Geregistreerd in koopakte 1631. Huis wordt naderhand samengevoegd met NIK/0846.	Constructie nieuw toilet	R198, 396, fo. 160 v
NIK/0846	1574 1636	Aanvankelijk geen toilet vermeld. In 1636 staat er een (nieuw?) toilet tegen de gemeenschappelijke muur met NIK/0845. Zie ook NIK/0845.	- Vrij toilet	R198, 602, fo. 42 v R198, 505, fo. 139 v
NIK/0848	1572	Uit oudere beschrijvingen van NIK/0849 bleek dat NIK/0848 achteraan een toilet had waarvan de beerput onder het erf van NIK/0849 lag.	Vrij toilet	R198, 653, fo. 66 v (akte van NIK/0849)
NIK/0849	1600	Eigen toilet tegen het huis NIK/0848	Vrij toilet	R198, 1016, fo. 62 v
NIK/0850	1598	Eigen toilet achteraan in de tuin	Vrij toilet	R198, 1014, fo. 233 r
NIK/0851	1579	Gemeenschappelijk toilet met NIK/0852 en NIK/0853	Gemeensch. WC	R198, 608, fo. 59 v
NIK/0852-853	1598	Gemeenschappelijk toilet met NIK/0851, waarin elk huis zijn eigen zitting heeft. De huizen werden kort nadien samengevoegd met NIK/0851 (nu vrij toilet)	Gemeensch. WC Wordt vrij	R198, 680, fo. 8 v
NIK/0854	1566	Vrij toilet in de tuin	Vrij toilet	R198, 647, fo. 100 r

**Sint-Clarastraat
Toiletten**

- gemeenschappelijk toilet
- vrij toilet
- toilet na verandering erfdienstbaarheid
- percelen die het toilet delen

Bijlage 12 Watervoorziening

In deze bijlage worden ook indirecte verwijzingen naar watergebruik opgenomen (huisbrouwerijen, watersteen, ambachtelijke activiteiten die extra water vergden). Voor een totaalbeeld verwijzen we naar de kaarten. Aanpassingen aan dakgoten met gevolgen voor de regenwatervoorziening zijn hier wel vermeld, maar werden niet opnieuw beschreven of gekwantificeerd omdat dit reeds gebeurde in de tekst over dakgoten.

12.1.1. Groot Vierkant – Ridderstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0259 ²	1564	De eigenaar van JAN/0287 mag het regenwater van beide huizen afleiden en gebruiken zoals hij dat zelf wil.	Regenwater	R198, 645, fo. 185 v
JAN/0260 ²	1568 (1542) 1699 1753	De huizen JAN/0260 ² en JAN/0261 ² hebben een gemeenschappelijke bronput in de muur tussen beide erven. Die was nog niet vermeld in de voorgaande koopakte in 1542. Er was een huisbrouwerij De eigenaar mag het water van de goot met JAN/0261 ² afleiden zoals hij dat zelf wil (regenwater)	Gem. bronput Huisbrouwerij Regenwater	R198, 734, fo. 77 R198, 831, fo. 306 R198, 492, fo. 73 v R198, 298, fo. 2 r
JAN/0261 ² -281 ²		Zie JAN/0260 ²		
JAN/0263	1662	Aanwezigheid brouwersalaam	Huisbrouwerij	R198, 571, fo. 86
JAN/0264	1736	JAN/0264 mag genieten van het regenwater dat via de goot van JAN/0264 en JAN/0265 wordt afgeleid naar de eigen regenbak; dit huis moet in ruil daarvoor zelf de goot onderhouden (dit ging terug op een burenovereenkomst die pas in 1751 in de eerstvolgende koopakte van JAN/0265 was opgenomen, zie bij dakgoten)	Regenwater	R198, 483, fo. 1r
JAN/0265	1660 1736	Dit huis deelde voorheen een bronput met JAN/0266; in een burenovereenkomst n.a.v. het opnieuw omheinen van de tuin van JAN/0266 blijkt dat dit huis (JAN/0265) voortaan alleen zijn water uit die put op het erf van JAN/0266 mag betrekken via een buis en een pompsysteem (aan te leggen op eigen kosten van JAN/0265) Buurhuis JAN/0264 mag het regenwater gebruiken (zie JAN/0264)	Gem. bronput (burenovereenk.) Regenwater	R198, 238, fo. 118v Zie JAN/0264
JAN/0266	1660	In 1660 had dit huis achteraan een geplaveide koer waarop zich een gemeenschappelijke bronput met JAN/0265 bevond. Het erf wordt opnieuw omheind; de burenen van JAN/0265 mogen voortaan alleen nog water betrekken via een buis en pomp	Gem. bronput (burenovereenk.)	R198, 238, fo. 118 v
JAN/0267	1744	Huisbrouwerij aan de Boomgaardstraat	Huisbrouwerij	R198, 285, fo. 106 v
JAN/0270	1585	Achterhuis met waskeuken aan het Sint-Maartensplein	Waskeuken	R198, 880, fo. 267 r
JAN/0275	1607	Op het erf staat een loden waterbak die de verkopers lieten aanleggen kort na de samenvoeging van dit huis en JAN/0274. De bak bevindt zich aan de kant van JAN/0275	Regenwater	R198, 686, fo. 89 r

12.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0190	1550 1654	Vermelding steenput Aanwezigheid brouwersalaam	Steenput Huisbrouwerij	R198, 640, fo. 212 R198, 586, fo. 24 r
JAN/0191	1778	Aanwezigheid regenbak	Regenwater	R138, Sint-Jan, fo. 2647 v en 2818 r
JAN/0192	1626	Recent werd achter het huis een kantoor gebouwd. Daarachter bevindt zich een waterbak die het regenwater van JAN/0192 en JAN/0193 opvangt.	Regenwater	R198, 1033, fo. 155 r
JAN/0222	1745	N.a.v. openbare verkoop werd het huis beschreven met o.a. <i>reghenback, coffoir, waetersteen ende pompeback</i>	Regenwater en pompbak	RAB, Fonds Stad Br., 770, fo. 79
JAN/0224	1644	Huisbrouwerij (huis was ook herberg!)	Huisbrouwerij	R198, 565, fo. 19
JAN/0225	1636	Bronput	Bronput	R198, 1019, fo. 104 v
JAN/0226	1596 1649	Bronput Aanwezigheid brouwersalaam; in de keuken van het huis zelf stond een <i>terrasbak</i>	Bronput Huisbrouwerij; regenwater?	R198, 1091, fo. 120 v R198, 583, fo. 87 v
JAN/0228	1788	Op het erf lag een steenput (2 voet van de trap en 2 à 3 voet onder de kasseien; afgedekt met een arduinen steen met daarop de letters SP)	Steenput	Not. JP Demeyer, B. vander Hofstadt, 17 december 1788

Riddersstraat
Watervoorziening

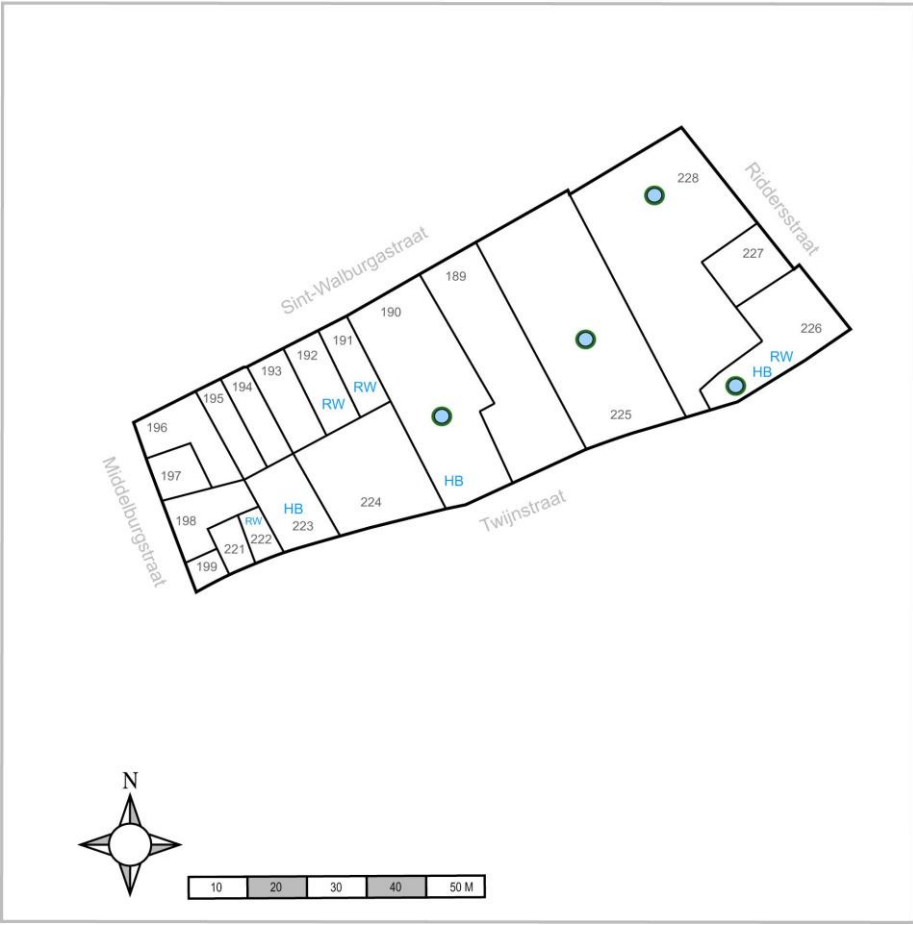
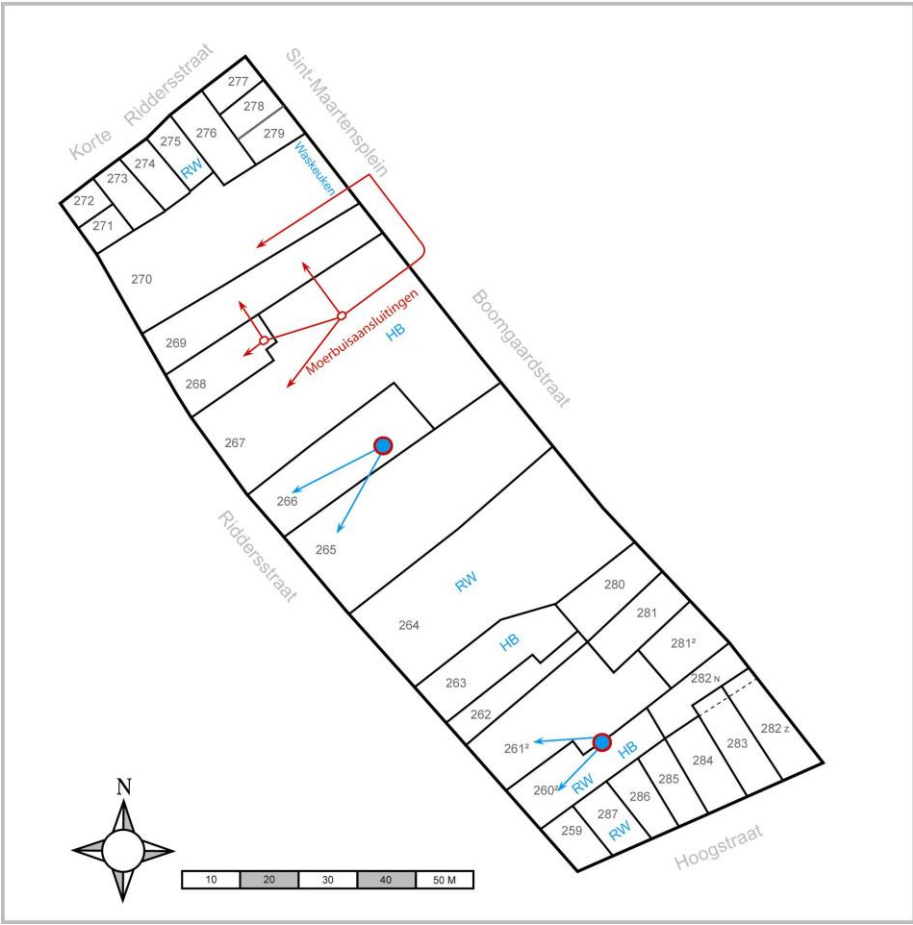
● gemeenschappelijke bronput ● vrije bronput

RW opvang regenwater HB huisbrouwerij → percelen die de voorziening delen

Sint-Walburgastraat
Watervoorziening

● gemeenschappelijke bronput ● vrije bronput

RW opvang regenwater HB huisbrouwerij → percelen die de voorziening delen

12.2. Eekhoutstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1286	1583	Het huis had zijn <i>watersteen</i> tegen de muur van DON/1285 <i>duer de welcke twater daer op ghegoten zynde, afwaterde onder het erf van DON/1285.</i>	Watervoorziening	R198, 666, fo. 182
DON/1289	1632	Burenovereenkomst met DON/1290 i.v.m. dakgoten; water valt in regenbak van dit huis	Regenwater	R198, 397, fo. 69 v
DON/1290	1549	Gemeenschappelijke bronput met DON/1289	Gem. bronput	R198, 705, fo. 62
DON/1296-97	1717	De samengevoegde huizen hadden een huisbrouwerij	Huisbrouwerij	R198, 377, fo. 136 v
DON/1306	1588 1640 1759	Loden goot naar terrasbak Huisbrouwerij Achteraan een loge met <i>fournoy</i> s om te wasschen tegen Pandreitje	Regenwater Huisbrouwerij Washuis	R198, 90, fo. 98 R198, 576, fo. 32 R198, 521, fo. 7 v
DON/0280	1603	Eerste kwart 17 ^{de} eeuw was hier een mouterij gevestigd die haar water uit de Reie betrok via aan pompsysteem vanaf een <i>cayken</i> aan de Pandreie	Pompt Reiewater	R198, 990, fo. 36 r
DON/0283-284	1765	Na zwaar burencflict werd doorsijpeling regenbak gerepareerd; die bak stond in de kelder van DON/0283; sijpelde door in kelder van DON/0284.	Regenwater; bak in kelder (conflict)	R198, 147, fo. 78 r
DON/0286	1614	Was ververij aan het Pandreitje tot het eerste kwart van de 17 ^{de} eeuw	Ververij	R198, 692, fo. 246 v

**Eekhoutstraat
Watervoorziening**

● gemeenschappelijke bronput
 ● vrije bronput

RW opvang regenwater
 HB huisbrouwerij
 → percelen die de voorziening delen

12.3. Sint-Clarastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0780	1777	Een schotelhuisje stond op het erf van NIK/0782 en werd overgenomen door dit huis	Washuis	R198, 31, fo. 116r
NIK/0782	1606	Gemeenschappelijke bronput met voormalig kaatsspel NIK/0839	Gem. bronput	R198, 684, fo. 211 v
NIK/0785-786	1605	Op het einde van dit perceel staat een bronput (naast de beerput)	Bronput	R198, 136, fo. 112 v
NIK/0811-812	1760	Pas nadat de huizen apart verkocht werden in 1760 bleek dat ze een gemeenschappelijke bronput hadden op het erf	Gem. bronput	RAB, Fonds stad Brugge, 761, fo. 163v
NIK/0815	1624 1644	Gemeenschappelijke steenput op het erf (met NIK/0787?) Bronput gemeenschappelijk met NIK/0818 (cfr perceelwijzigingen, bijlage 3.10. toiletten)	Gem. steenput Gem. bronput	R198, 778, fo. 72 v R198, 1056, fo. 162
NIK/0818	1683 1695 1771	De gemeenschappelijke bronput bevond zich <i>half en half</i> in de muur Boedelbeschrijving vermeldt 2 waskuipe in achterkeuken Bronput in de muur wordt niet meer vermeld	Gem. bronput Wasgelegenheid	R198, 634, fo. 171 r R198, 438, fo. 205 r R198, 150, fo. 17 v
NIK/0819-821	1597	Achteraan heeft dit huis een bronput, vermoedelijk gedeeld met NIK/0818 maar dat is niet duidelijk; na incorporatie van deel tuin NIK/0818 moet die bronput dit huis alleen toebehoren (cfr perceelwijzigingen, bijlage 23 toiletten)	Gem. bronput	R198, 679, fo. 72 r
NIK/0822	1567 1623	Steenput tegen het voormalig kaatsspel NIK/0839 Na aankoop deel erf NIK/0823 hoort bronput hierbij (cfr perceelwijz., bijl. 3.10 toiletten)	Steenput Aanpassing erf	R198, 600, fo. 103 r R198, 1108, fo. 95 v
NIK/0823	1578 1623	Bronput Het erf van dit huis wordt ingekort; deel met bronput voortaan bij NIK/0822 (cfr perceelwijzigingen, bijlage 3.10. toiletten)	Bronput Aanpassing erf	R198, 85, fo. 118 v R198, 1108, fo. 95 v
NIK/0824	1579	Gemeenschappelijke bronput met NIK/0827	Gem. bronput	R198, 230, fo. 445 r
NIK/0827	1609	De helft van een bronput (met NIK/0824) bevindt zich op dit erf	Gem. bronput	R198, 688, fo. 130 r
NIK/0828	1573	Gemeenschappelijke bronput met NIK/0829	Gem. bronput	R198, 653, fo. 133 r
NIK/0829-830	1578	Gemeenschappelijke bronput met NIK/0828	Gem. bronput	R198, 328, fo. 192 r
NIK/0834-835	1732	Na de heropbouw deelden beide huizen een bronput met NIK/0836	Gem. bronput	R198, 452, fo. 19 r
NIK/0835-836	1577	Beide huizen delen een bronput	Gem. bronput	R198, 841, fo. 139 r
NIK/0839	1580	Dit kaatsspel deelde ooit een bronput met NIK/0822 en NIK/0823	Gem. bronput	R198, 662, fo. 124 v
NIK/0840	1551	Voormalig badhuis; stenen bronput	Eigen bronput	R198, 640, blz. 296
NIK/0845	1575	Een deel van het erf waar ooit een bronput gedeeld werd met een huis in de Schrijversstraat, wordt afgescheiden. Daarna geen put meer vermeld	Vroegere bronput	R198, 489, fo. 78 r
NIK/0850	1633	Het huis had een watersteen in de muur die via NIK/0849 afwaterde; werd gedicht na een burenovereenkomst met NIK/0849 dat uitbreidde.	Watersteen (burenovereenk.)	R198, 1116, 10/5/1633
NIK/0851	1728	Aan de Schrijversstraat paalde het achterhuis aan dat van NIK/0854. In het werkhuis stond een bronput in de muur. NIK/0851 had er ook een koperen waterketel	Gem. bronput	R198, 116, fo. 161 r
NIK/0854	1728	Zie NIK/0851	Gem. bronput	Zie NIK/0851

Sint-Clarastraat

Watervoorziening

● gemeenschappelijke bronput ● vrije bronput

RW opvang regenwater HB huisbrouwerij → percelen die de voorziening delen

Bijlage 13 Afwatering

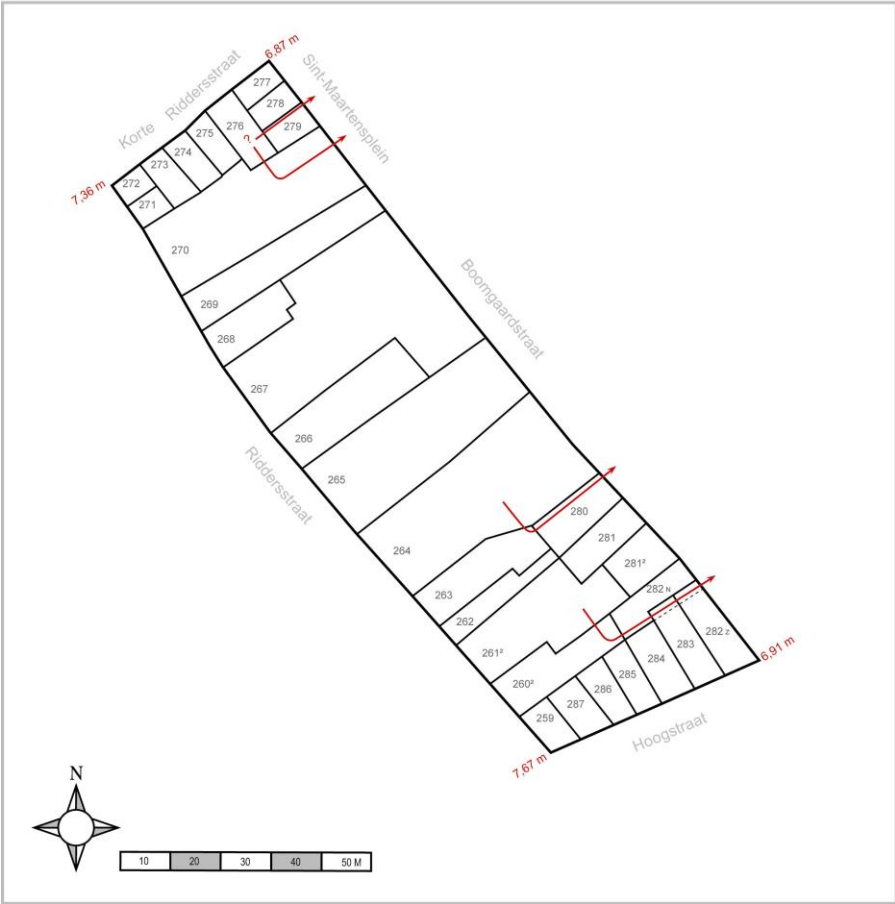
13.1.1. Groot Vierkant – Riddersstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0260 ²	1754	In grotere overeenkomst met JAN/0261 ² wordt afwatering geregeld. Zie JAN/0261 ²		Zie JAN/0261 ²
JAN/0261 ²	1754	Dit huis mag afwateren via de afvoer op het erf van het achterhuis van JAN/0260 ² en zo verder naar de Boomgaardstraat. Er moet een zeef worden aangebracht in de afvoerbuis. Dit huis moet de afvoer doorspoelen en onderhouden telkens er nood aan is of als de buurman erom verzoekt.	Burenovereenkomst (gezamenlijke afwatering)	R198, 95, fo. 225
JAN/0263	1583	Er is de last van een waterloop door dit perceel (moet van JAN/0264 zijn; van dat huis vonden we geen gedetailleerde bouwtechnische beschrijving)	Erfdienstbaarheid (gezamenlijke afwat.)	R198, 879, fo. 220 v
JAN/0270	1585	Dit huis moet de afwatering van JAN/0276 van regenwater, keukenwater, zeepsop en andere afvalwaters door zijn erf dulden (JAN/0270 nam een stuk grond van JAN/0276 over!). De afwatering van beide huizen samen gebeurt in de richting van de Boomgaardstraat.	Erfdienstbaarheid (gezamenlijke afwat.)	R198, 880, fo. 267 r
JAN/0276	-	Dit huis waterde via JAN/0270 af naar de Boomgaardstraat (zie JAN/0270). Deze gegevens zijn niet opgenomen in de perceelsbeschrijving van dit huis zelf!	-	-
JAN/0278/279	1584	Beide huizen waren in dezelfde eigendom. Er is een afwatering (van JAN/0276?) door deze huizen naar de straat. Die is niet nader beschreven (zie echter bij JAN/0270)	-	R198, 880, fo. 269 r
JAN/0280	1567	Dit huis had zijn afwatering in de ozendrop met JAN/0281. Na verbouwingen palmt JAN/0280 die ozendrop in. De afwatering wordt vrije eigendom van dit huis.	Einde erfdienstbaarheid	R198, 301, fo. 57 r
JAN/0282	1584	De huizen JAN/0260 ² en JAN/0261 ² wateren samen af via een riooltje naar de Boomgaardstraat. De eigen afwatering van JAN/0282 gaat door de noordelijke muur en vandaar samen naar de Boomgaardstraat.	Erfdienstbaarheid (gezamenlijke afwat.)	R198, 847, fo. 189 v
JAN/0287	1570	Onder de koer van JAN/0287 ligt een kelder die in gebruik is van JAN/0286. De eigenaars van JAN/0287 moeten voor een degelijke afwatering op hun koer zorgen zodat er geen water blijft staan die in de kelder kan doorsijpelen.	Burenovereenkomst na conflict	R198, 502, fo. 73 r

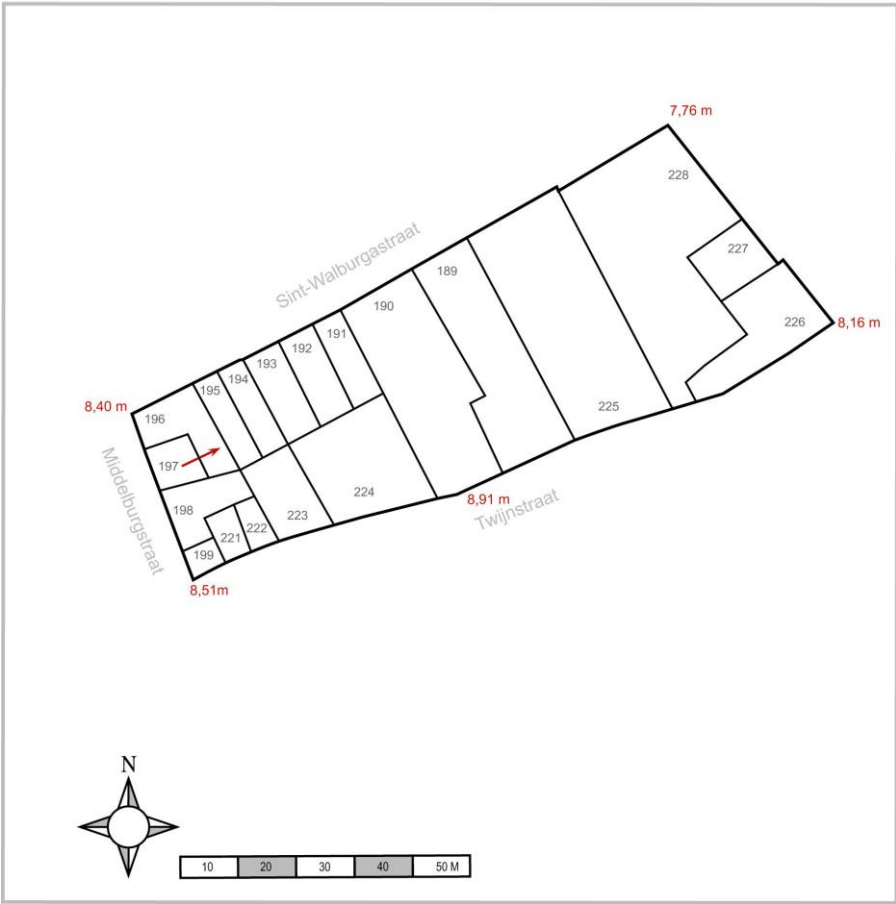
13.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0196	1581	Zie JAN/0197; dit huis duldt een afwatering van JAN/0197 over het perceel	Erfdienstbaarheid (gezamenlijke afwat.)	Zie JAN/0197
	1715	Wijziging afwatering op vraag van JAN/0197 wegens (geur?)hinder	Burenovereenkomst	R138, Sint-Jan, fo. 2119
JAN/0197	1581	Dit huis heeft zijn vrije afwatering over het erf van JAN/0196	-	R198, 232, blz. 287

Riddersstraat
Afwatering
7,36m hoogtepunten (1953)
→ loop van afvoeren

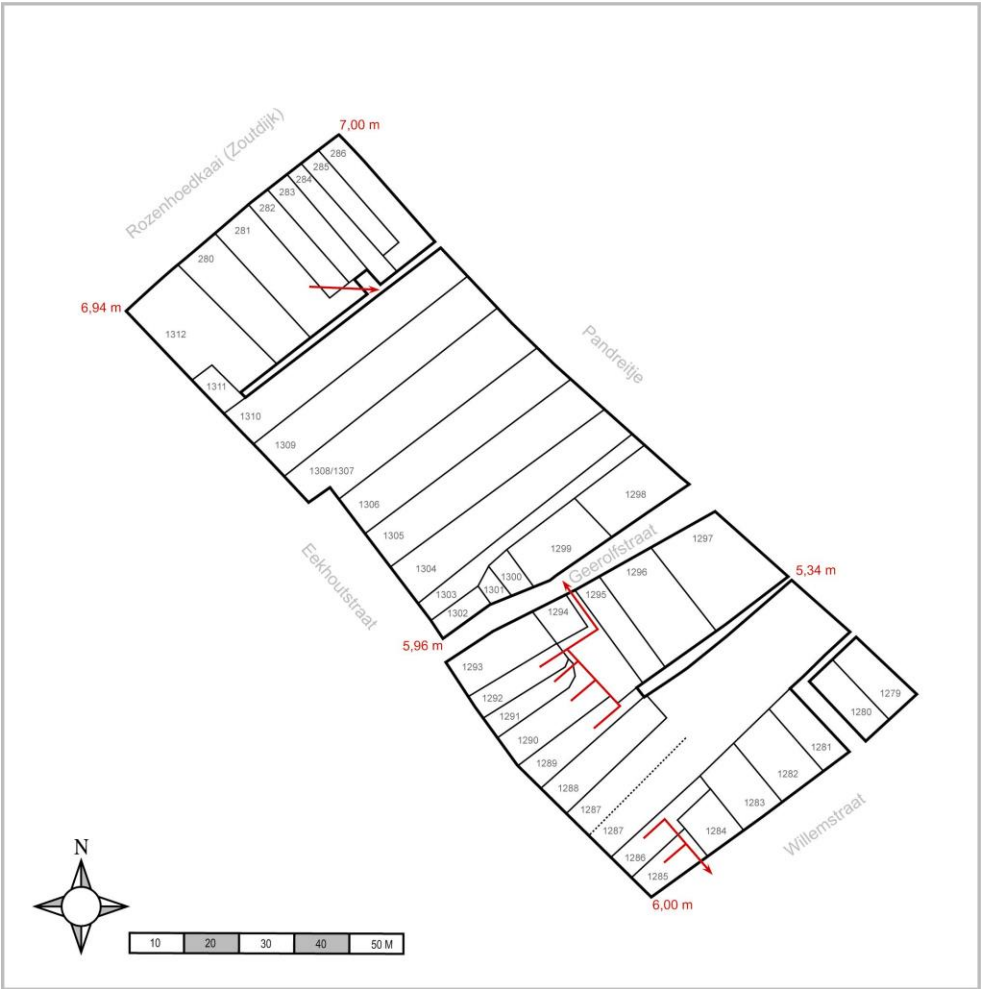

Sint-Walburgastraat
Afwatering
8,91 m hoogtepunten (1953)
→ loop van afvoeren

Eekhoutstraat
 Afwatering
 7,00 m hoogtepunten (1953)
 → loop van afvoeren

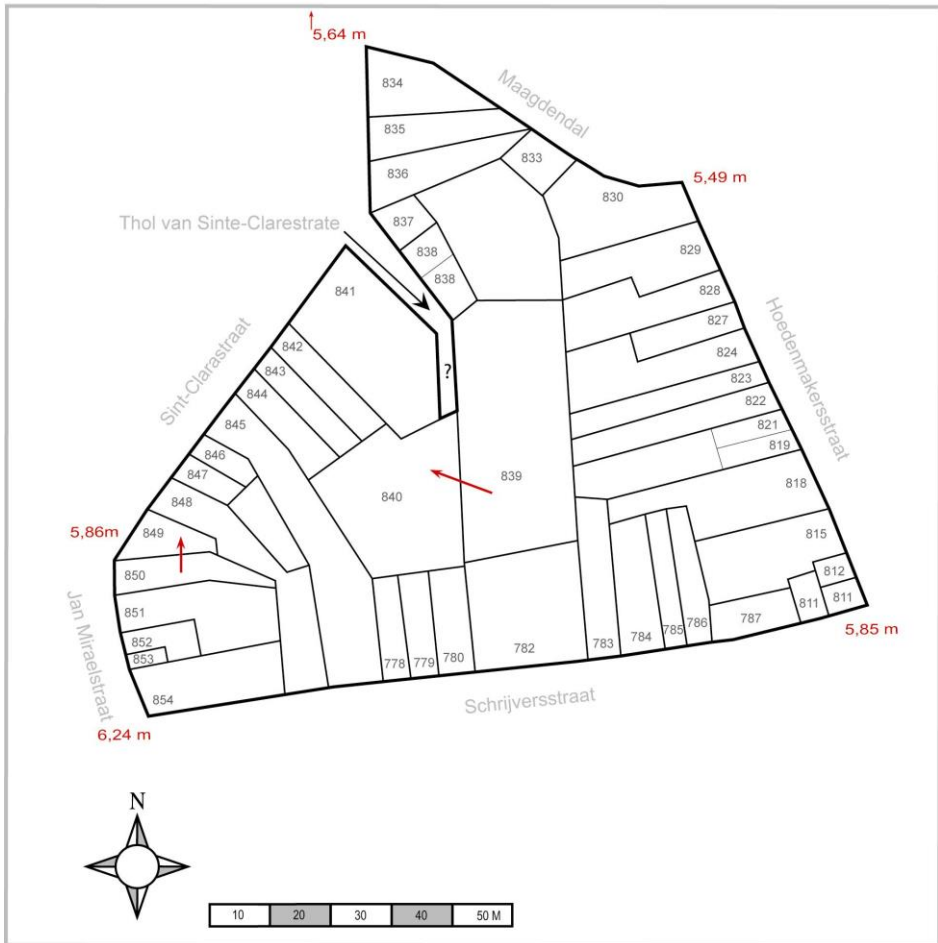

13.3. Sint-Clarastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0839	1580	Op de grond van het voormalige kaatsspel is een huis gebouwd dat op de grens met buurhuis NIK/0840 (de voormalige <i>stove</i>) een <i>bordex</i> (portaal of afdak) heeft met een loden gootje waarvan het water op het perceel NIK/0840 valt. Als de burenen erom verzoeken, moet het water afgeleid worden over het eigen erf.	Gedoogzaamheid	R198, 662, fo. 124v
NIK/0850	1633	Vóór 1633 had NIK/0850 een watersteen in de noordelijke zijmuur. Die waterde af met een gootje over het erf van NIK/0849. Omdat NIK/0849 de eigen woning uitbreidt tot tegen die zijmuur kan NIK/0850 zijn watersteen en het gootje niet aanhouden. NIK/0849 laat dit op eigen kosten verwijderen en dicht het gat in de muur. Er wordt niet expliciet vermeld of en waar er een nieuwe afwatering komt.	Burenovereenkomst (beëindiging erfdienstbaarheid)	R198, 1116, 10 mei 1633

Sint-Clarastraat
Afwatering
 6,24 m hoogtepunten (1953)
 → loop van afvoeren

Bijlage 14 Tuinomheiningen en beplanting

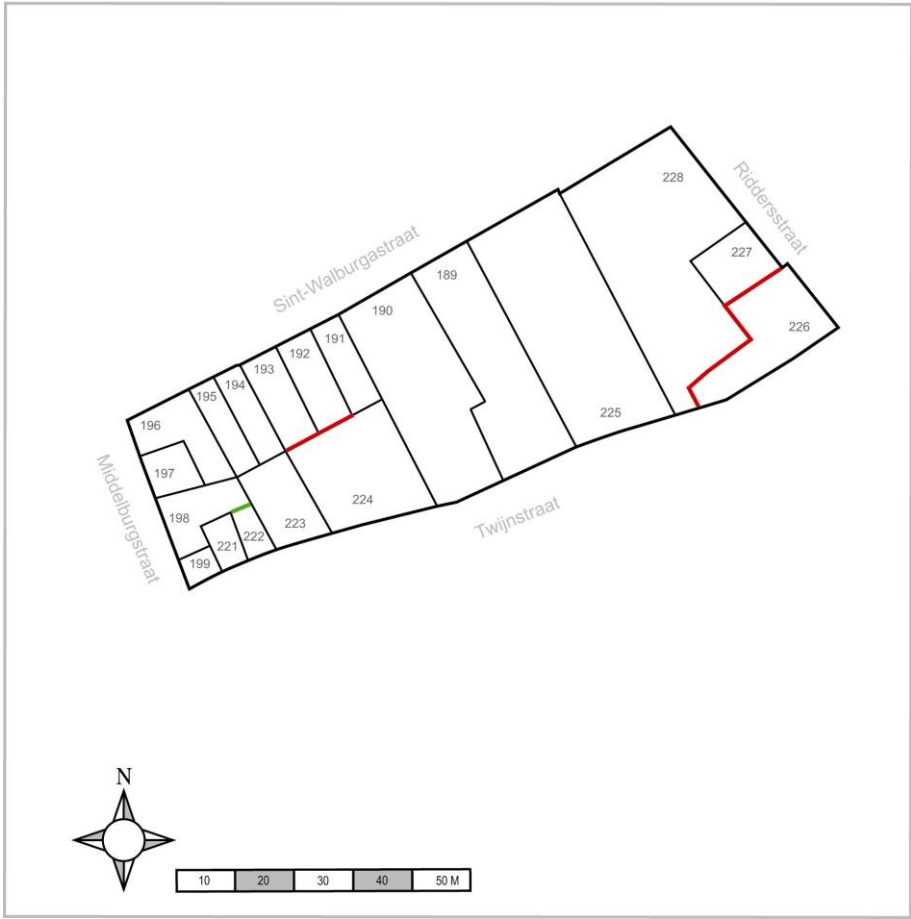
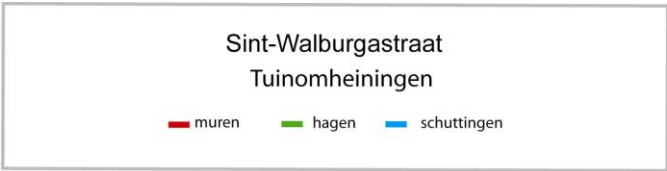
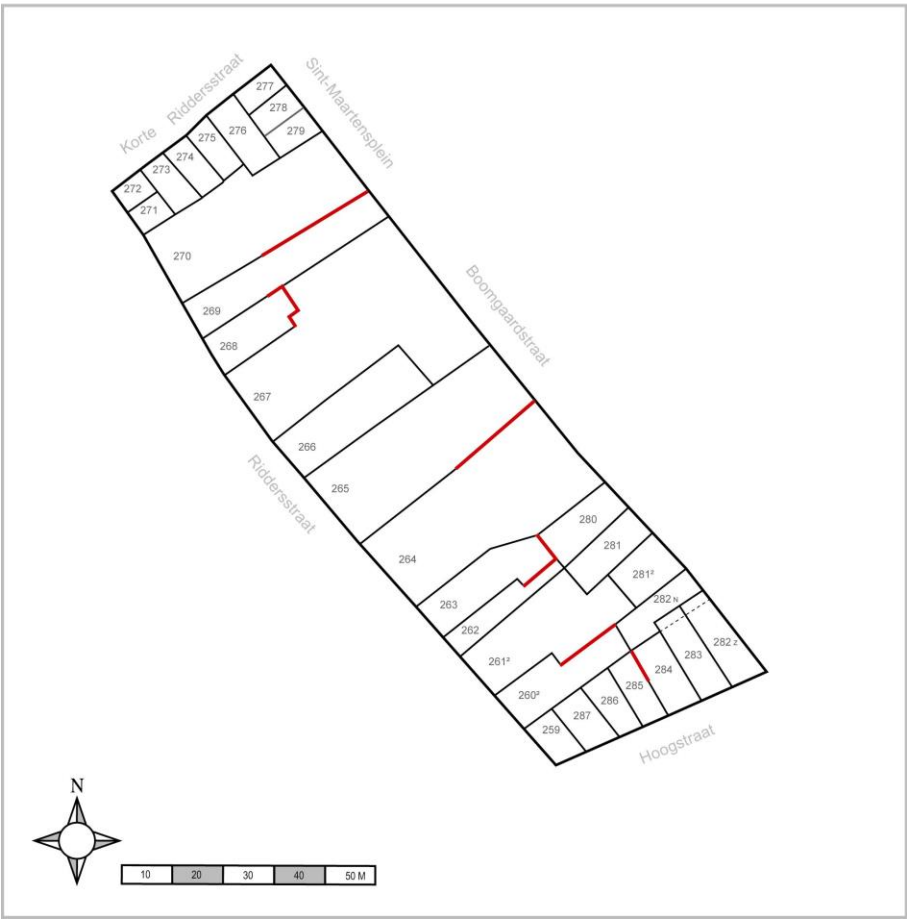
14.1.1. Groot Vierkant – Riddersstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0260 ²	1542 1754	Gekasseide koer Er stond een tuinmuur tussen dit erf en JAN/0261 ² . Na verbouwingen is dit een gemeenschappelijke muur tussen twee bijgebouwen geworden. De rest van de tuinmuur is ook gemeenschappelijk. Vorige eigenaars hebben in die muur gewerkt, maar na deze burenovereenkomst mogen de werken blijven bestaan (burenovereenkomst na conflict)	Koer Vrije muur wordt gemeenschappelijk Conflict (deelmannen)	R198, 831, fo. 306 R198, 95, fo. 225
JAN/0261 ²	1662	Achteraan is er een stuk grond met achterhuis tot in de Boomgaardstraat	Tuin	R198, 239, fo. 92 r
JAN/0262	1588 1663	Achteraan is er een stuk grond Nieuwe eigenaars regelen de problemen door erfdienstbaarheden af te spreken met JAN/0263. Elk huis heeft aan zijn kant van de tuinmuur een loge gemaakt. Beide loges mogen blijven bestaan. Onder de loge van JAN/0262 ligt een kelder die deels onder het erf van JAN/0263 ligt. Die mag blijven bestaan bij wijze van erfdienstbaarheid.	Tuin Conflict (met bemiddeling)	R198, 199, fo. 93 r R198, 1042, fo. 62 v
JAN/0263	1583 1640 1663	De tuin loopt tot tegen de erven van JAN/0280 en JAN/0281. De vorige eigenaar had een loge met drie balken verankerd in de tuinmuur met JAN/0262. Daarvoor was een zaak hangende voor de deelmannen. In 1662 bleek die zaak nog hangende te zijn. In 1663 wordt een overeenkomst bereikt met JAN/0262 (zie daar)	Tuin	R198, 879, fo. 220 v R198, 563, fo. 276 v R138, Sint-Jan, fo. 1547
JAN/0264	-	Grote tuin achteraan (geen koopakten bewaard)	Tuin	-
JAN/0265	1563 1589 1660	Tuin tot aan de Boomgaardstraat Stallingen en galerij aan de Boomgaardstraat Uit akte van JAN/0266 blijkt dat dit huis een erfafscheiding had met JAN/0267 (dat achter JAN/0266 uitsprong) en dat die bestond uit een muur met daarboven een stuk houten schutting . De muur mag tot de huidige hoogte van de schutting verhoogd worden.	Tuin Galerij Burenovereenkomst	R198, 921, fo. 33 v R198, 848, fo. 432 v R198, 238, fo. 118 v
JAN/0266	1601 1660	Er is een stuk grond achteraan Aan de zuidkant van de achterkeuken is een <i>plankier</i>	Grond Terras	R198, 1016, fo. 190 v R198, 238, fo. 118 v
JAN/0267	1571	Achter het huis ligt een grote vierkanten geplaveide koer, daarachter strekt de tuin zich uit tot aan de Boomgaardstraat	Terras en tuin	R198, 63, fo. 133 r

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0268	1548 1574	Stuk grond tot aan de Boomgaardstraat Achteraan bevinden zich een gekasseide plaats, achterhuizen, paardenstal, tuin en hovingen. De tuinmuren zijn in vrije eigendom van dit huis. De noordelijke buurman heeft daartegen gebouwd. De constructie wordt gedoogd maar de buurman mag geen eigendomsrechten op de muur opeisen.	Tuin Terras, tuin, hovingen Vrije tuinmuren Gedoozaamheid	R198, 638, blz. 690 R198, 226, fo. 315 r
JAN/0269	1655	Tuin met achterhuis tot aan de Boomgaardstraat	Tuin	R198, 586, fo. 116 v
JAN/0270	1585	De tuinmuur aan de zuidkant is eigendom van JAN/0269 (vrije muur). Het zuidelijke huis moet die muur onderhouden tot 14 voet (3,80 meter) boven de aarde. Als die muur niet hoog genoeg zou zijn dan mogen de burens dit op eigen kosten laten verhogen. Eigenaars van beide huizen mogen voortaan geen gebouwen meer optrekken tegen die muur <i>ten scimpe van elkaar</i> (ging terug op koopakte van 20 oktober 1581 die in 1585 al niet meer op te sporen was omdat register verloren was)	Conflict rond tuinmuren	R198, 880, fo. 267 r
JAN/0272	1617	Het huis is afgebroken en de grond dient tot tuin bij JAN/0270	Huis wordt tuin	R138, Sint-Jan, fo. 272
JAN/0274	1607	Er is een klein tuintje tot tegen JAN/0270	Tuin	R198, 686, fo. 89 r
JAN/0276	1585	Uit een akte van <i>Ter Beke</i> (JAN/0270) blijkt dat dit perceel is uitgebreid met een stukje grond van <i>Ter Beke</i> in de hoek met JAN/0279 (klein stuk grond).	Tuinitbreiding	R198, 880, fo. 267 r
JAN/0278-279	1694	Er is een klein erf (waaronder een gemeenschappelijke beerput ligt die via dit erf te ruimen is)	Tuin of koer?	R198, 763, fo. 60 r
JAN/0280	1541	Stuk grond tot tegen de nieuwe (vrije) tuinmuur van JAN/0263	Tuin	R198, 636, fo. 126 r
JAN/0281	1597	Stuk grond tot tegen het erf van JAN/0263	Tuin	R198, 503, fo. 17 v
JAN/0282	1584	Perceel bestaat uit twee delen, bij het zuidelijke deel (Hoogstraat) is er een tuintje	Tuin	R198, 847, 189 v
JAN/0283	1546	Kleine tuin achteraan	Tuin	R198, 704, blz. 677
JAN/0284	1570	Stuk grond achter het huis tot tegen het noordelijke deel van JAN/0282; vrije tuinmuur met JAN/0285	Tuin	R198, 735, fo. 25 v
JAN/0285	1605	Stuk grond achter het huis met keuken aan de westkant, tot tegen JAN/0260 ²	Tuin	R198, 683, fo. 210 v
JAN/0286	1559	Stuk grond achter het huis; een <i>boeike</i> ligt deels onder het achterhuis (later de koer) van JAN/0287	Tuin	R198, 790, fo. 304 v
JAN/0287	1570	Kleine geplaveide koer achteraan waar vroeger een achterhuis was; onder de koer ligt een vaute voor buurhuis JAN/0286. De koer moet zodanig worden onderhouden dat er geen waterinsijpeling in die kelder is (op basis van akte deelmannen 1570, vermeld bij koopakte JAN/0286)	Koer Conflict (deelmannen)	R198, 502, fo. 73 r (JAN/0286, 1593); dit huis R198, 932, fo. 45 v (1673)

14.1.2. Groot Vierkant – Sint-Walburgastraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
JAN/0189	1558	Perceel met erf en achterhuizen tot aan de Twijnstraat	Tuin	R198, 916, fo. 140 v
JAN/0190	1550	Groot stuk grond en achterhuizen, uitkomend met een poort in de Twijnstraat	Tuin	R198, 640, fo. 212
JAN/0191	1646	Huis met stuk grond erachter	Tuin	R198, 580, fo. 230 r
JAN/0192	1579	Een geplaveid stuk grond tot tegen JAN/0224	Koer	R198, 958, fo. 13 r
JAN/0193	1560	Stuk grond achteraan; met gemeenschappelijke tuinmuur met JAN/0224	Tuin	R198, 738, fo. 110 r
JAN/0194	1542 1572	Een stuk grond van 4,93 m op 7,68 m is overgenomen van JAN/0224 (vermeld in koopakte 1558). Aankoop stuk grond van JAN/0193 (2,12 m op 5,76 m); JAN/0194 moet er op eigen kosten een tuinmuur optrekken om beide percelen van elkaar te scheiden; daarna zal die muur gemeenschappelijk zijn. (Hierdoor werd tuin vergelijkbaar van grootte met die van de buurhuizen). Uit een akte van JAN/0223 (1581) blijkt dat er <i>hovingen</i> zijn.	Tuinitbreiding Tuinitbreiding, gemeenschappelijke muur (nieuw)	R198, 56, fo. 51 R198, 601, fo. 115 r
JAN/0195	1665	Er is een klein "plaatsje van lande" achter dit huis	Tuin of koer?	R198, 552, fo. 180 v
JAN/0196	1560	Koertje waar vroeger ooit een keuken had gestaan	Koer	R198, 58, fo. 164 r
JAN/0198	1653	Er is een klein stuk grond achter het huis tot tegen JAN/0223	Tuin of koer?	R198, 585, fo. 171 v
JAN/0222	1653	Stuk grond achter het huis. Het erf was voorheen afgescheiden van het erf van JAN/0198 door een haag ; nu staat er een muur	Tuin Haag wordt muur	R198, 13, fo. 16 r
JAN/0223	1581	Achter het huis ligt een vierkanten stuk grond tot onder het fundament van een nieuwe muur die de eigenaars van JAN/0194 en dit huis samen bouwden om hun <i>hovingen</i> en erven af te scheiden. De muur is gemeenschappelijke eigendom.	Tuinmuur	R198, 663, fo. 44 v
JAN/0224	1577 1601 1781	Achteraan is een stuk grond Achteraan bevinden zich een paardenstal, een gekasseid stuk grond en land tot tegen de huizen aan de Sint-Walburgastraat. Achteruitgang via koetshuis JAN/0191 in de Sint-Walburgastraat	Tuin Koer en tuin Uitbreiding	R198, 66, fo. 345 r R198, 883, fo. 53 r RAB, Fonds Stad Brugge, 746, fo. 135r
JAN/0225	1636	Tuin met ondertussen afgebroken paardenstal en tuinmuur tot aan de Sint-Walburgastraat	Tuin	R198, 1019, fo. 104 v
JAN/0226	1596	Achterliggend erf met paardenstal, uitgang in Twijnstraat	Tuin	R198, 1091, fo. 120 v
JAN/0227	1583 vv	Het huis ligt tussen JAN/0226 en JAN/0228 en is meestal in dezelfde eigendom met dit laatste huis. Er is geen echte tuin bij dit deel, wel bij JAN/0228	-	R198, 233, blz. 448
JAN/0228	1604 1788	Grote tuin met <i>hovingen</i> en paardenstal. JAN/0226 en dit huis zijn van elkaar gescheiden met een gemeenschappelijke muur en een houten schutting daarboven . Na verbouwingen werd een deel van de tuin verhard met kasseien	Tuin Terras	R198, 1060, fo. 159 v RAB, Notariaat JP Demeyer, B. vander Hofstadt, 17-12-1788

14.2. Eekhoutstraat

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1279-1280	Tot 1619 Na 1619	Stuk grond met op het einde een vrije muur die deze tuin afscheidt van het achterliggende steegje Na de verbouwing paalt de tuin tot tegen de achterhuizen van DON/1287	Tuin	R198, 809, 11 januari 1604 R198, 576, fo. 63 v
DON/1281	1613 1632	Het huis heeft achteraan een tuin. Aan de westkant is er een gemeenschappelijke tuinmuur Dit huis wordt uitgebreid met de oostelijke van vier cameran (DON/1282-1283). Een nieuwe erfafscheiding mag aan de westkant worden opgetrokken: een muur in vrije eigendom van dit huis waarin de kopers drie of vier haken zullen mogen slaan voor het leiden van wijnranken en voor niets anders.	Tuin nieuwe gemeensch. tuinmuur na perceelwijziging	R198, 811, fo. 50 v R198, 397, fo. 66 v
DON/1282	1581 1632	Oorspronkelijk lag er aan de oostkant van dit huis een tuin die zich ook achteraan uitstreckte tot tegen DON/1287 De zijtuin is verdwenen doordat vier nieuwe cameran zijn opgetrokken op de voormalige percelen DON/1282-83. Het oostelijke huisje is bij DON/1281 gevoegd.	Tuin en zijtuin	R198, 801, 11 september 1581 R198, 397, fo. 66 v
DON/1283	1581 1640	Achteraan is er een tuin. Op de voormalige percelen DON/1282-83 waren vier nieuwe huisjes opgetrokken. Ondertussen is de westelijke camere bij DON/1285 gevoegd die daar een nieuwe vrije tuinmuur heeft gebouwd. De twee middelste <i>cameran</i> beschikken over een achtertuint; de zijmuren zijn in vrije eigendom van de buurhuizen.	Tuin	R198, 1112, fo. 75 v R198, 499, fo. 86 v
DON/1285	1552 1632	De tuin van dit huis zal van die van DON/1286 afgescheiden worden door een doornenhaag , aan te leggen op gemeenschappelijke kosten. Er is een touw gespannen op datum verkoop, zodat duidelijk wordt waar de erfafscheiding precies ligt. Nadat dit huis (waarmee DON/1284 al in 1580 samenhoorde) werd uitgebreid met de westelijke <i>camere</i> van DON/1282-83, werd er een nieuwe tuinmuur gebouwd in vrije eigendom van dit huis.	Tuin Nieuwe vrije muur na perceelwijz.	R198, 244, fo. 6 R198, 497, fo. 44
DON/1286	1556	Op de plaats waar een draad is gespannen ter erfafscheiding met DON/1285 mag DON/1286 een nieuwe muur bouwen ter hoogte van 6,5 voet (1,78 meter) te meten vanaf de grond. Drie maanden later staat die muur er al. Hij is in vrije eigendom van dit huis. (Verkoper was ook eigenaar van DON/1285)	Tuinmuur Haag wordt muur	R198, 212, fo. 62 R198, 212, fo. 192
DON/1287	1582	Grote tuin met vrije tuilmuren aan weerszijden (huidenvetterij); achterhuizen aan het Pandreitje	Tuin	R198, 801, fo. 90 v
DON/1288	1544	Er is achteraan een tuin tot tegen het perceel DON/1287 dat achter dit huis uitspringt	Tuin	R198, 704, blz. 314
DON/1289	1520	Er stond een mosterdmolen op het dak van dit huis, later is die vervangen door vermoedelijk een rosmolen die in 1570 nog in gebruik was. Daarna wordt er geen melding meer van gemaakt. Er is achteraan een erf tot de gang naar het Pandreitje.	Molen	R198, 497, fo. 44 R198, 220, fo. 122

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1290	1549 1582	Tuin achter het huis met een keuken en paardenstal en met een deur naar de watergang. De tuin springt noordwaarts achter de buurhuizen uit en komt met een poort in de Geerolfstraat uit. De tuinmuur met DON/1289 is gemeenschappelijk . Aan de andere kant is de tuin met een houten schutting afgeschermd van de buurpercelen. De tuin springt nog steeds aan de noordkant achter de buurhuizen uit maar de uitgang naar de Geerolfstraat bestaat niet langer. De grond is bij DON/1293-94 gevoegd nadat de huizen in dezelfde eigendom zijn geweest. De erfafscheiding bestaat nu uit een muur i.p.v. een schutting .	Tuin Verkleining tuin Schutting wordt muur	R198, 705, fo. 62 R198, 664, fo. 72
DON/1291	1556 1646	Een kleine gekasseide koer achter het huis en een gemeenschappelijke schutting met DON/1290 Er is in de akte nog sprake van de gemeenschappelijke schutting. Vanaf 1685 is er sprake van een gemeenschappelijke muur	Koer Schutting wordt muur	R198, 815, fo. 41-43 R198, 369, fo. 159 R198, 353, fo. 164 v
DON/1292	1556 1653	Tuin achter het huis omheind door een gemeenschappelijke schutting en een doornenhaag met DON/1291 Pas in 1653 staat in een koopakte vermeld dat de tuin omheind is door een gemeenschappelijke muur	Schutting en haag Schutting wordt muur	R198, 815, fo. 41-43 R198, 585, fo. 156 r
DON/1293	1561 1615	Er is een klein stukje grond tussen dit huis en DON/1294 Het klein huisje DON/1294 is afgebroken; ondertussen is ook een deel van de tuin van DON/1290 dat achter dit huisje lag bij de grond gevoegd.	Koer? Uitbreiding tuin	R198, 643, fo. 131 v R198, 887, fo. 81
DON/1294		Klein huisje, werd afgebroken en later heropgebouwd. Zie DON/1293		
DON/1295	1600	Huis heeft achteraan een stuk grond	Tuin	R198, 1063, fo. 65 r
DON/1296	1543 na 1618	Achteraan is er een stuk grond Tussen 1618 en 1622 werd een achterhuis opgetrokken in de tuin	Tuin Bijgebouwen	R198, 704, blz. 124 R198, 1108, fo. 35
DON/1297	1603 1622	Omschreven als een voormalige huidenvetterij; ligt naast het Pandreitje Er was een nieuw achterhuis gebouwd dat gedeeltelijk boven de achterliggende gang geconstrueerd was (gedoogzaamheid).	Tuin Bijgebouwen Gedoogzaamheid	R198, 785, fo. 307 R198, 776, fo. 166 v
DON/1298	1580 1713 1798	Grote tuin tussen het huis en de Reie, achter dit huis en DON/1299. Er is een prieeltje in de tuin. Huis is herberg; in de tuin bevinden zich een logie, bollebanen en zitbanken Bij een verkoop is er een overnameprijs berekend voor de bomen, de aardvaste gewassen en een groot stenen beeld in de tuin	Tuin Tuin Tuin	R198, 800, fo. 24 R198, 611, fo. 26 v RAB, Not. E. Van Caillie, dep. 1958, 28, nr. 38
DON/1299	1576	Er is een kleine achterliggende tuin tot aan het prieeltje van de burens (DON/1298)	Tuin	R198, 841, 1-5-1576
DON/1300	1563	Achter het huis is een klein beetje grond	Koer of tuin?	R198, 792, fo. 123
DON/1302	1609	Er is een kleine ruimte achteraan die met poort uitgaat op de Geerolfstraat	Koer	R198, 885, fo. 37
DON/1304	1566 1568	Grote tuin tot aan het Pandreitje en aan de zuidkant een gemeenschappelijke gang De tuin is ondertussen opgesplitst en ruim de helft ervan werd bij DON/1298 gevoegd terwijl deze beide percelen in dezelfde eigendom waren. De beide delen zijn van elkaar gescheiden door een gemeenschappelijke tuinmuur . Aan de noordkant van het erf is er een <i>vaute</i> tegen DON/1305	Tuin Nieuwe muur na perceelwijziging	R198, 220, fo. 171 R198, 221, fo. 423

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/1305	1603	Tuin tot aan het Pandreitje aan weerszijden afgesloten met gemeenschappelijke tuinmuren	Tuin	R198, 855, fo. 87
DON/1306	1588 1628 1759 1768	Tuin met achterhuizen tot aan de Reie; er zijn aan weerszijden gemeenschappelijke tuinmuren De tuin wordt uitgebreid met de achterhuizen van DON/1307 Tuin, <i>hovingen</i> , logie, opslagplaats en washuis Achter in de tuin worden vier nieuwe huisjes opgetrokken die door een gemeenschappelijke tuinmuur van dit perceel worden afgescheiden; de kleine huisjes beschikken over een uiterst kleine koer.	Tuin Tuinvergroting Nieuwe muur na perceelwijziging	R198, 90, fo. 98 R198, 1100, fo. 14 R198, 521, fo. 7 v RAB, Fonds Stad Brugge, 762, fo. 96
DON/1307-8	1570 1628	Tuin tot aan de Reie met een vrije tuinmuur met DON/1309 en een gemeenschappelijke tuinmuur met DON/1306. Een bijgebouw van DON/1309 werd bij deze tuin gevoegd. De tuin is afgescheiden en bij DON/1306 gevoegd.	Tuin Verkleining tuin	R198, 486, fo. 31 v R198, 1100, fo. 14
DON/1309	1487 1543 1628 1733	Huis met tuin tot aan de Reie Tegen de Reie staan één ongedekte en twee gedekte kalkboeien Een achterhuis hoort bij DON/1307-1308 en wordt daarna bij DON/1306 gevoegd Burenovereenkomst met DON/1310 over de eigendom van de zijmuren. De tuinmuur wordt bepaald als een gemeenschappelijke tuinmuur en hij is 8,5 voet hoog (2,33 m). Achteraan heeft DON/1310 een achterhuis gebouwd waarvan de zijgevel is opgetrokken boven de tuinmuur. Het stuk dat daar hoger is dan 8,5 voet zal vrije eigendom zijn van DON/1310 dat ook voor het onderhoud ervan moet instaan. DON/1309 mag bomen planten en als die hoger dan 8,5 voet worden geleid zal dat mogen <i>nochtans sonder schimp</i> .	Tuin Bijgebouwen Tuinverkleining Hoogte tuinmuren en beplanting Conflict	R198, 828bis, fo. 299 R198, 704, fo. 417 R198, 1100, fo. 14 R198, 121, fo. 159
DON/1310	1568 1602 1681 1733	Voorheen was de tuin (tot aan de Reie) afgescheiden door een houten schutting . Nu is die vervangen door een vrije tuinmuur (zuid). De noordelijke tuinmuur is eveneens in vrije eigendom en paalt aan de watergang achter de huizen aan de Rozenhoedkaai. In de tuinmuur zijn aan de kant van DON/1309 pilaren gestoken <i>tot sterckheyt van zelve meur</i> . Ze worden er alleen gedoogd. DON/1309 wou zijn tuin verhogen en een achterkeuken bouwen tegen de zijmuur van DON/1310. Om een proces te vermijden wordt hierover een contract voor een notaris afgesloten. Hoogte tuinmuren wordt bepaald na conflict dat uiteindelijk in der minne geregeld werd.	Tuin Schutting wordt muur Gedoogzaamheid Burenovereenk.	R198, 734, fo. 103 R198, 1063, fo. 79 R198, 429, fo. 2-4 Zie DON/1309
DON/1312	1542	De grond achter het huis is volledig omheind door eigen (vrije) tuinmuren .	Tuin	R198, 327, fo. 135

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
DON/0280	1555 1603	Stuk grond achter het huis tot tegen de gang. Bijgebouwen op de muur met de gang mogen niet hoger dan 10 voet komen (2,74 m). Op de plaats waar een vervallen muurtje stond, zal een nieuwe muur moeten gebouwd worden (tussen dit huis en DON/0281)	Tuin	R198, 211, fo. 58 R198, 855, fo. 23
DON/0281	1588 1614	Stuk grond achter het huis tot tegen de gang. Oude doorgang in tuinmuur naar DON/0280 moet gedicht worden en op de plaats van een vervallen muur moet er een nieuwe komen.	Tuin Vernieuwing bestaande muur	R198, 806, fo. 182 v R198, 864, fo. 146 v
DON/0282	1593	Achteraan klein stuk grond tot de gang naar de Reie	Tuin	R198, 1011, fo. 327 v
DON/0283	1554 1593	Grond strekt achteraan tot een gemeenschappelijk "eiland" op het einde Grond tot tegen de watergang	Tuin	R198, 641, fo. 678 R198, 729, fo. 47 r
DON/0284	1582	Achteraan is er een gemeenschappelijk erf dat reikt tot aan het Pandreitje (met DON/0286)	Gemeensch. erf	R198, 843, blz. 252
DON/0285	1573	De grond achteraan strekt tot tegen het uitspringende erf van DON/0286	Tuin	R198, 839, fo. 59 r
DON/0286	1614	Grond tot het <i>eylande dat ligghet thenden den voorn huuse totter voors. Reye</i>	Tuin	R198, 692, fo. 114 r

Eekhoutstraat
Tuinomheiningen

■ muren ■ hagen ■ schuttingen

14.3. Sint-Clarastraat

Nota: alle huizen in dit bouwblok hadden een tuin of op zijn minst een koer. Dit wordt hieronder niet herhaald.

Perceel	Datering	Beschrijving	Aard	Bron
NIK/0778	1591	Huis met houten schutting naast de poort (verdwijnt later na perceelwijziging)	Schutting	R198, 728, fo. 200 v
NIK/0779	1565 1621	Tuin is ommuurd ; de muur met NIK/0778 is vrije eigendom van NIK/0779 Dit huis is een tijd samengevoegd geweest met NIK/0780 en in die periode werd de tuinmuur afgebroken. Beide percelen moeten nu weer van elkaar gescheiden worden door een haag, een schutting of een muur die begint aan de oosthoek van de eindgevel van dit verkochte huis en op een draad recht door tot aan de oosthoek van een gemetseld toilet op het einde van dit perceel. De bouw van die tuinafscheiding zal op gemeenschappelijke kosten gebeuren.	Nieuwe muur na perceelwijziging	R198, 593, blz. 408 R198, 1107, fo. 56 v
NIK/0780	1777	Schotelhuisje van NIK/0782 wordt bij dit huis gevoegd.	Bijgebouw	R198, 31, fo. 116 r
NIK/0782	1606	Bij het huis hoort een mooi stuk grond dat rondom door zijn eigen vrije muren is omheind.	Vrij muren	R198, 684, fo. 211 v
NIK/0783	1668	Het erf is rondom met muren afgesloten op een klein stukje na aan de oostkant.	Muren	R198, 968, fo. 19 v
NIK/0811-812	1646	Op dit perceel stonden drie huisjes. Het ene in de Schrijversstraat is afgebroken en dient nu tot erf voor de twee overige huisjes.	Erf	R198, 172, fo. 13
NIK/0815	1601 1624	Aan de kant van NIK/0786 staat een houten schutting die eigendom is van de buren, maar die ook door NIK/0815 moet onderhouden worden. De schutting is vervangen door muren	Schutting Schutting wordt muur	R198, 732, fo. 237 v R198, 778, fo. 72 v
NIK/0818	1599 1644 1644 1683	De tuin strekt zich naast NIK/0815 en achter de percelen NIK/0784 t.e.m. 786 uit tot tegen NIK/0783. Daar paalt het aan een muur . De tuinafsluiting met NIK/0819 gebeurde met een doornenhaag (noordkant). Aan de zuidkant is het perceel van NIK/0784 afgescheiden d.m.v. een houten schutting ; van NIK/0785-786 d.m.v. een doornenhaag . Het deel van de tuin dat zich achter NIK/0784 t.e.m. NIK/0786 uitstrekte, werd bij NIK/0819 gevoegd. De tuinen van NIK/0815-818 zijn volledig ommuurd (kort na 1644) .	Muur Haag Schutting Haag Schutting en 3 hagen wo. muren	R198, 731, fo. 106 v R198, 1056, fo. 150; fo. 162 R138, Sint-Niklaas, fo. 818. R198, 634, fo. 171 v
NIK/0819-821	1597 1755	Beide huizen waren in dezelfde eigendom. Aan de noordkant was er een gemeenschappelijke schutting (NIK/0822); aan de zuidkant een gemeenschappelijke haag (NIK/0818) Voor 1647 zijn deze huizen met NIK/0822 samengevoegd tot één woning. Vanaf 1674 waren het weer twee woningen, vermoedelijk met gemeenschappelijke tuin. De tuinmuur aan de noordkant was eigendom van dit perceel; aan de zuidkant was er een gemeenschappelijke tuinmuur met NIK/0818.	Schutting Haag Schutting en haag worden muren	R198, 679, fo. 72 r R198, 271, fo. 131 v
NIK/0823	1578 1623	Gemeenschappelijke schutting met NIK/0822 Een deel van de tuin van dit huis wordt afgescheiden en bij NIK/0819-822 gevoegd. Wat rest voor NIK/0823 is een vierkant stuk tuin. Dit wordt van de rest van de tuin afgescheiden door een houten schutting . Tegen die schutting mogen wijnranken groeien maar ze mogen niet boven de schutting uitsteken omdat dit de lichtinval op het andere erf zou hinderen.	Schutting Nieuwe schutting na perceelwijziging	R198, 85, fo. 118 v R198, 1108, fo. 95 v

Sint-Clarastraat
Tuinomheiningen

— muren — hagen — schuttingen

Bijlage 15 Conflicten

Gebruikte afkortingen: RS (Ridderstraat), WS (Sint-Walburgastraat), ES (Eekhoutstraat); M/V verwijst naar gender van de conflicterende partijen: M (man) V (vrouw); aard problemen: A (acuut bouwtechnisch probleem), E (erfdienstbaarheid), J (juridische onduidelijkheid), V (verbouwingen)

Wijk	Huis	Jaar	Aard proces	M/V	Beroepen	Aard	aard problemen
RS	JAN/0260 ²	1754	Deelmannen	M-M	handelaar vs stadsambtenaar, via hun advocaten	V	N.a.v. 1 concreet fenomeen begonnen, alle bouwtechnische problemen meteen behandeld.
RS	JAN/0262-263	1662	Burenovereenk. na deelmannen	M-M	Jurist vs jurist	V	Problemen na aanbouwen (muur, hoogte, licht, ...)
RS	JAN/0269-270	1550	Burenovereenk. na deelmannen	M-M	Ambtenaar vs. handelaar (later burgemeester)	V	Ernstige ruzie over aanbouw, muur
RS	JAN/0286-287	1570	Deelmannen	M-M	Meester kuiper vs. jurist	A	Doorsijpelende beerput in de kelder van een kuiper
WS	JAN/0190-191	1655	Deelmannen	M-M	Deken Korenmarkt vs. meester bakker	E	Toilet mag niet langer via huis bakker geruimd worden
WS	JAN/0190-191	1733	Burenovereenk.	M-M	Ambtenaar vs. makelaar	J	Akte van gedoogzaamheid wordt afgedwongen
WS	JAN/0195	1630	Burenovereenk.	M-V	?	A	Uitvoering van oude vriendelijke overeenkomst wordt afgedwongen
WS	JAN/0196-197	1715	Burenovereenk.	M-V	Weduwe vs. meester schrijnwerker	A	Geurhinder door slechte afwatering
WS	JAN/0224	1671	Proces	M-V	Herbergier vs. weduwe	E	Problemen over inkijk bij overburen
ES	DON/1304-1305	1566	Deelmannen	M-M	Meester mutsenmaker vs priester	E	Inkijk
ES	DON/1304-1305	1568	Deelmannen	M-M	Meester mutsenmaker vs priester	E	Inkijk
ES	DON/1306	1767	Proces	M-V	Oude vrouw vs. ambachtsman	V	Vrouw vreest schade door bouwwerken buur
ES	DON/1309-1310	1681	Burenovereenk.	M-V	? vs. handelaarster	V	Vrouw vreest schade door bouwwerken buur
ES	DON/1309-1310	1733	Burenovereenk.	M-M	Wijnschroder vs. loodgieter-schaliedekker	J	Eigendomsrechten zijgevels onduidelijk
ES	DON/1311-1312	1564	Burenovereenk. ipv deelmannen	M-M	Erfgenaam vs. eigenaar van verhuurd buurhuis	E	Storende erfdienstbaarheid van gemeenschappelijk toilet
ES	DON/0280-281	1555	Burenovereenk.	?	?	A	Doorsijpelende WC
ES	DON/0283-284	1720	Proces (R.v.VI.)	M-M	Meester borduurwerker vs. ?	A	Bouwvallige tuinmuur
ES	DON/0283-284	1765	Burenovereenk. na proces	M-V	? vs. handelaarster	V	Verbouwingen door handelaarster brachten schade toe aan buurhuis

Bibliografie

Databases

BRUGGE, Stadsarchief, Marcus, Volkstelling 1748.
BRUGGE, Stadsarchief, Marcus, Belastingen zestendelen 1583 en 1667.
BRUGGE, Stadsarchief, Marcus, Registers van de zestendelen.

BRUGGE, Stedelijke Musea, Kennisplatform Marcus Gerards
<http://www.magisbrugge.be/geocms/web/view/home>.

Deneweth, Database zestendelen (2008) is mijn bewerkte versie van het bestand *Registers zestendelen/oud kadaster* dat raadpleegbaar is in het Brugse Stadsarchief. Ze bevat voornamelijk data over vastgoedtransacties en hypotheek. De bewerking bestond in het uitzuiveren van dubbels als bijvoorbeeld meerdere huizen van eenzelfde eigenaar tegelijkertijd werden verkocht of in een hypotheek betrokken. Daarnaast werden codes toegevoegd om de data per type transactie uniform te kunnen verwerken. Inmiddels is het bestand van het Brugse Stadsarchief al aanzienlijk uitgebreid in vergelijking tot de data die ik in de periode 2002-2008 verwerkte.

Bronnen

BRUGGE, Stadsarchief, Hedendaags archief, Belasting vensters en deuren, Belastingen vensters en deuren.
BRUGGE, Stadsarchief, Hedendaags archief, Kadaster, Oorspronkelijk aanwijzende tabel, secties A, B en E.
BRUGGE, Stadsarchief, Hedendaags archief, Kadaster, Kadastrale leggers 212, secties A, B en E.
BRUGGE, Stadsarchief, Hedendaags archief, Kadaster, Primitief plan, secties A, B en E.
BRUGGE, Stadsarchief, Hedendaags archief, Kadaster, Plan Popp, 1865.
BRUGGE, Stadsarchief, Oud Archief, 132, Bevolking zestendelen 1748.
BRUGGE, Stadsarchief, Oud Archief, 138, Registers van de zestendelen.
BRUGGE, Stadsarchief, Oud Archief, 139, Belastingen zestendelen.
BRUGGE, Stadsarchief, Oud Archief, 198, Klerken van de vierschaar.

Literatuur

BOUSSY, W. (1963) *De gegoede stand te Brugge op het einde van de XVIIIde eeuw (1793-1804)* (Gent) (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Rijksuniversiteit Gent).
DE MEESTER, T. & SCHOTTE, B. (2002) 'De Koetelwijkpoort en de Houtbrekersdam aan de Spiegelrei', *Brugs Ommeland*, 42:4, 195-218.
DENEWETH, H. (2008) *Huizen en mensen. Wonen, verbouwen, investeren en lenen in drie Brugse wijken van de late middeleeuwen tot de negentiende eeuw* (Brussel) (Onuitgegeven doctoraatsverhandeling Vrije Universiteit Brussel), 4 dl.
DENEWETH, H. (2008) 'De identificatie van enkele verdwenen straten nabij de Potterierei in Brugge', *Brugs Ommeland*, 48, 222-227.
DENEWETH, H., D'HONDT, J. & LEENDERS, K. (2001) *Een huis in Brugge: vademecum voor de historische studie van woningen, eigenaars en bewoners* (Brugge) (Leven in oude huizen, III)
DENEWETH, H., LELOUP, W. & SPEECKE, M. (2017) *Visualising Urban Change. Bruges (Belgium) 1300-1700*, in: A. PLOSNIC e.a. (red.) *Mapping urban changes* (Croatia, Institute of Art History, 2017) – e-publication - Dubrovnik, September 2017. https://ducac.ipu.hr/project/wp-content/uploads/Mapping_urban_changes_Mapiranje_urbanih_promjena.pdf

- DENEWETH, H., LELOUP, W. & SPEECKE, M. (2018) 'Een versteende ruimte? De impact van stedelijke veranderingsprocessen op de sociale topografie van Brugge, 1380-1670', *Stadsgeschiedenis*, 12:1 (2018) 20-41.
- DENOLF, J. (1981) *Brugge, 1748 : een socio-demografische schets van een stedelijke samenleving rond het midden van de 18de eeuw* (Gent) (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Rijksuniversiteit Gent).
- D'HONDT, J. (2001) 'Methodologie van het Brugse huizenonderzoek', in: H. DENEWETH, J. D'HONDT & K. LEENDERS, *Een huis in Brugge: vademecum voor de historische studie van woningen, eigenaars en bewoners* (Brugge) (Leven in oude huizen, III) 15-19.
- DUCLOS, A. (1910) *Bruges: histoire et souvenirs avec huit cartes ou plans hors texte, et 314 photogravures* (Bruges).
- DUMON, G. (1996) *De oude straatnamen van Brugge* (Brugge).
- RUTTE, R. & VANNIEUWENHUYZE, B. (2018) *Stedenatlas Jacob van Deventer. 225 Stadsplattegronden uit 1545-1575 – Schakels tussen verleden en heden* (Bussum, Tielt).
- RYCKAERT, M. (1991) *Brugge* (Brussel) (Historische stedenatlas van België / o.l.v. Adriaan Verhulst en Jean-Marie Duvosquel).
- VERMEERSCH, V (ed.) *Brugge* (Antwerpen, 2002).